

občina krško

LETO VII.

števila 10

11. NOVEMBER 1986

NAS' GLAS

SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

SZDL

PRIPRAVE NA IZVEDBO REFERENDUMA IN VOLITEV ORGANOV KRAJEVNIH SKUPNOSTI

Občinsko in krajevne konference SZDL čaka v zadnjih dveh letošnjih mesecih izpolnitev dveh pomembnih nalog: priprav za izvedbo referenduma o občinskem samoprispevku in volitev v organe krajevnih skupnosti. Časa je razmeroma malo, vendar naj bi to prispevalo k čim večji strnjenosti in temeljitosti obeh akcij, ki bosta potekali hkrati.

Po rokovniku, ki ga je 28. oktobra obravnavalo predsedstvo OK SZDL, naj bi bile priprave na referendum zaključene do konca novembra, referendum pa izveden 14. decembra. Vsi kandidacijski postopki in volitve v organe KS morajo biti opravljeni do konca decembra, ko bo sedanjim članom potekel mandat.

~~~~~

ODLIKOVANJE ZA SILVA GORENCA

BOŽO ABRAM
TRETJI!

KRAGUJEVAC:

Silvu GORENCU

RED BRATSTVA IN ENOTNOSTI Z ZLATIM VENCEM

Predsedstvo SFRJ je odlikovalo Silva Gorenca z redom bratstva in enotnosti z zlatim vencem. Na slovesnosti, ki so se je udeležili najvišji predstavniki družbenopolitičnega življenja občine Krško in SR Slovenije, mu je visoko odlikovanje izročil predsednik SO Krško, Zoran Šoln.

V slovesnem nagovoru je Zoran Šoln predstavil bogato, delovno življenjsko pot Silva Gorenca:

»Tovariš SILVO GORENC sodi med tiste, ki s svojo široko razgledanostjo in jasno politično opredelitvijo uspešno opravljajo številne zahtevne naloge, ki si jih praktično nikoli sami ne izbirajo in se tako — kar še posebej velja za tov. Silva Gorenca in za njegovo pot prekaljenega in odločnega družbenopolitičnega delavca — nesebično razdajajo za razvoj in uveljavljanje samoupravnega socialističnega sistema ter za krepitev in poglobljanje bratstva in enotnosti na vseh vitalnih področjih družbenega udejstvovanja.

Nemirnost njegovega ustvarjalnega duha in njegovo akcijsko pripravljenost naj ponazorim z grobim povzetkom njegove delovne poti. Začel jo je v SR Bosni in Hercegovini, kamor so ga napotili kot kadrovske pomoč nastajajoči republiki. Po dveh letih je začel delati v gozdarstvu z zadolžitvami v sindikalni organiza-

ciji, nato pa je prevzel delo sekretarja občinskega komiteja ZKS v Brežicah. Od tam je odšel na odgovorno mesto v okrajni komite ZKS Novo mesto, kjer je pozneje prevzel funkcijo podpredsednika okrajnega ljudskega odbora. Kot organizacijski sekretar okrajnega komiteja ZKS Novo mesto je odšel na okrajni komite ZKS Celje, od tam pa na centralni komite ZKS v Ljubljano. Od leta 1966 do 1972 je opravljal funkcije v republiškem sekretariatu za notranje zadeve v Ljubljani, nato pa kot republiški sekretar za notranje zadeve odšel v zvezni sekretariat za notranje zadeve v Beogradu.

Leta 1975 je bil izvoljen za direktorja Elektarne Brestanica, leta 1978 pa je začel opravljati dolžnosti predsednika skupščine občine Krško. Ob izteku drugega predsedniškega

mandata je bil imenovan za glavnega direktorja Tovarne celuloze in papirja »Djuro Salaj«, kar uspešno opravlja še danes, poleg tega pa tudi številne pomembne družbene in družbenopolitične funkcije, med katerimi naj posebej omenim članstvo v CK ZKS.

Zgrajen in prekaljen v dolgoletni praksi pri različnih dolžnostih in nalogah je tov. Silva Gorenc vedno ohranjal in gojil tankočuten, human odnos do soljudi ter razvijal in vstvarjalno delovnega človeka in občana. Zato je njegova priljubljenost, neposrednost v razreševanju vsakodnevnih, tudi drobnih življenjskih stisk, v katerih se ljudje znajdemo, izredno velika. Preko svojega družbenopolitičnega udejstvovanja je kot znan in priznan družbenopolitični delavec s pretanjenim posluhom in občutkom za reševanje družbenih protislovij veliko prispeval k razvoju naše družbenopolitične skupnosti, od krajevne skupnosti pa vse do najvišjega nivoja organiziranosti. Po njegovi zaslugi je zlasti med republikama Hrvatsko in Slovenijo, še posebej pri razvijanju mejnih manj razvitih območij obeh republik, spletenih vrsta čvrstih vezi. Kot predsednik več iniciativnih odborov se je izjemno angažiral pri vzpostavljanju in razvijanju gorjansko-žumberškega območja. Konkretne rezultati se kažejo v uspešni tovarni v Radatovičih, na osnovi pozitivnih dosedanjih izkušenj pa je v pripravi že nov industrijski obrat. Nadalje je bil neprecenljiv njegov prispevek pri vzpostavljanju in zagotavljanju sredstev za izvedbo celovitih razvojnih in kul-

Slovesne podelitve odlikovanja, ki ga je za življenjsko delo v Posavju prvi prejel Silvo GORENC, so se udeležili najvišji predstavniki in javni delavci občine Krško in SR Slovenije.

turnih posegov na kozjansko-kumrovškem območju in v spominskem parku Kumrovec — Trebče. Še posebej pionirski in zgleden pa je bil prispevek Silva Gorenc kot predsednika občine Krško pri vzpostavljanju, negovanju in poglobljanju bratskih stikov in vezi med občino Krško in srbsko občino Bajina Bašta, kjer se že kažejo povsem konkretni gospodarski rezultati. Povezava s pobrateno nemško občino Obrigheim je občino Krško uvrstila med vidnejše dejavnike podružbljanja mednarodnih odnosov v naši republiki. Ugled in bogate izkušnje tov. Silva Gorenc pa so pripomogli k vidnemu napredku v sodelovanju z enotami JLA. Rezultati uspešnega in plodnega sodelovanja se kažejo pri skupni izgradnji naprav energetskega značaja, v tradicionalnem sodelovanju združenega dela in garnizije JLA iz Cerkelj, vse to pa je izpopolnjeno s številnimi srečanji, rednimi in dobrimi odnosi ter z gospodarskim sodelovanjem. Vso paleto številnih, mnogostranskih in prepletenih odnosov in procesov, ki potrjujejo, da jih je moč reševati in razvijati s skupnim dogovarjanjem in sodelovanjem, pa pri tov. Gorencu odlikuje odnos do borcev in borčevske organizacije. Le-ta se kaže v številnih manifestacijah, predvsem pa pri vzpodbu-

janju in negovanju tradicij NOB na Kozjanskem, izročil Gubčeve brigade in Gorjanskega bataljona ter žumberških in zagorskih partizanskih enot.

Izjemno velik je Gorenčev prispevek k razvoju občine Krško, tako pri krepitvi njene materialne podlage kot družbene in komunalne vloge. Težko bi našli akcijo, ki je šla mimo njega, naj bo to na področju povezovanja združenega dela za skupne akcije ali pa pri zavzemanju za boljše življenjske pogoje občanov in izgradnjo infrastrukturnih objektov. Rezultati njegovega dela v občini so vidni praktično na vsakem koraku.

Kot glavni direktor ene največjih srednjeevropskih tovarn celuloze in papirja, ki z letno proizvodnjo pokriva čez 80 odstotkov jugoslovanskih potreb po časopisnem papirju, je tov. Silvo Gorenc tudi danes pobudnik številnih dolgoročnih procesov in konkretnih akcij dohodkovnega povezovanja v različnih reprodukcijskih verigah in jugoslovanski družbi. Ti številni družbenoekonomski in politični procesi in akcije so po njegovi zaslugi obrodili številne konkretne rezultate in zaradi medrepubliškega in večnacionalnega pomena krepijo bratstvo in enotnost v naši domovini.

Oktobrska akcija SPV

BREZHIBNO VOZILO JE VARNO VOZILO

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu je ob zaključku tedna varnosti 25. oktobra izvedel akcijo Brezhibno vozilo je varno vozilo. Osemnajst izvajalcev akcije — delavcev prometne milice in tehničnih delavcev — je ustavljalo in pregledovalo vozilana Senovem, Rakci in Križaju, v Dolenji vasi, Kostanjevici in Krškem pri Kovinarski. Pregledali so 108 vozil in odkrili napake pri več kot polovici. Voznikov niso kaznovali, pač pa so jim odvzeli prometna dovoljenja in jih napotili na popravilo. Ko so okvare odpravili, so jim dovoljenja vrnili.

Podrobnejši pregled napak kaže, da so najpogostejše okvare svetlobnih signalnih naprav (22 vozil), sledijo pa slabi avtomobilski plašči (19). Zavorni mehanizem ni dobro deloval osmim vozilom, krmilni pa šestim. Tudi večjih okvar, kot so omenjene, je bilo precej — kar pri trinajstih vozilih. Varnostni pas redno uporablja 55 pregledanih oziroma vprašanih voznikov, občasno 37,7 pa jih ga sploh ne uporablja.

Stanje vozil v našem cestnem prometu torej nikakor ni zadovoljivo. Če k temu prištejemo še stanje zavesti voznikov na naših cestah, ki tudi ne veljajo za zanesljive, potem smo lahko nad varnostjo udeležencev v prometu — tako voznikov kot pešcev — močno zaskrbljeni. Vzroke za takšne razmere resda lahko iščemo tudi v slabšanju splošnih življenjskih pogojev, ki marsikateremu lastniku avtomobila otežujejo redno vzdrževanje vozila in zamenjavanje izrabljenih delov; tudi s pomanjkanjem nadomestnih delov se vozniki pogosto srečujejo. Vendar je neredko tudi malomarnost kriva, da vozila niso urejena tako, kot bi morala biti. Vse te težave, subjektivne in objektivne, pa od voznika terjajo še več preudarnosti in odgovornosti, kadar se odloča, da bo sedel za krmilo.

NAŠ GLAS — SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

— Izdaja: INDOK center Krško — Naklada: 1300 izvodov — Odgovorni urednik: Ivan Kastelic — Uredništvo: CKŽ 12, 68270 Krško, tel. 71-768 — Tisk: Papirkonfekcija Krško — Glasilo je oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov na podlagi mnenja Republiškega komiteja za informiranje št. 421-1/72 z dne 5. marca 1980 — Za točnost podatkov in informacij, ki so objavljeni kot uradna obvestila ali pojasnila, odgovarjajo posamezne službe, organi oziroma strokovni delavci, ki so pod temi teksti podpisani!

NAŠ GLAS

SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

Povzetki delegatskih gradiv

ZBORI SO KRŠKO SO ZASEDALI

v torek, 4. novembra 1986.

Vsi trije zbori so obravnavali:

— poročilo o tekočih gospodarskih gibanjih ter poslovanju organizacij združenega dela s področja gospodarstva in negospodarstva občine Krško v prvem polletju 1986;

— predlog sprememb in dopolnitev dolgoročnega družbenega plana občine Krško za obdobje 1986—1995/2000;

— predlog družbenega plana občine Krško za obdobje 1986—1990;

— predlog spremembe sklepa o začasnih ukrepih družbenega varstva v DO, TOZD in DSSS Kovinarske Krško;

— predloge in vprašanja delegatov;

— predloge za volitve in imenovanja.

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti sta obravnavala še:

— predlog odloka o ugotovitvi, katere sestavine zazidalnih načrtov in urbanističnih redov so v nasprotju z družbenim planom občine Krško za obdobje 1986—1990;

— predlog odloka o spremembi odloka o proračunu občine Krško za leto 1986;

— predlog odloka o določitvi odstotka od povprečne gradbene cene kvadratnega metra stanovanjske hiše, ki služi za določitev koristi za razlašeno stavbno zemljišče, in o določitvi vrednosti elementov za izračun valorizacije vrednosti stanovanjske hiše oziroma stanovanja v občini Krško;

— predlog odloka o plačevanju prispevka za minimalno vodnogospodarsko dejavnost;

— odločbo za razglasitev gozdov za gozdove s posebnim namenom.

Splošna poraba

SPREMEMBA OBČINSKEGA PRORAČUNA ZA LETO 1986

V odloku o proračunu občine Krško za leto 1986 (Skupščinski Dolenjski list št. 6-83/86 se 2. člen spremeni tako, da se glasi:

Skupni prihodki občinskega proračuna za leto 1986 znašajo 952.446.000 din in se razporedijo:

— za splošne družbene potrebe, navedene v posebnem delu občinskega proračuna, v višini 952.446.000 din

Družbeni dogovor, ki je bil sprejet za leto 1986, je predvideval 50-odstotno rast splošne porabe v SR Sloveniji. V skladu z družbenim

dogovorom o izvajanju politike splošne porabe je bil sprejet tudi odlok o proračunu občine Krško za leto 1986. Po njem naj bi skupni prihodki za leto 1986 znašali 785.179.000 dinarjev in se razporedili med proračunske porabnike v višini 779.679.000 din, 5.500.000 din pa bi ostalo za tekočo proračunsko rezervo.

Že v prvi polovici leta pa je bilo jasno, da s tako višino proračuna ne bo možno zagotoviti dovolj sredstev za vse porabnike. V tem času so cene materiala, energije, storitev in drugih stroškov tako narasle, da so bistveno presegle zagotovljena sredstva. Tako so bile po statističnih podatkih v juliju cene materiala višje za 131,4%, kurjave in razsvetljave za 65%, storitev 120%, prometa in storitev PTT 119,7% ter prehrano za 92,2% v primerjavi s poprečjem preteklega leta.

Tudi rast osebnih dohodkov v letošnjem letu bistveno presega načrtovana gibanja. Že v prvem polletju so organizacije združenega dela s področja gospodarstva v SRS povečale razporejena sredstva za osebne dohodke za 72%. V občini Krško je ta rast znašala 75% v primerjavi s povprečjem preteklega leta.

Vsem proračunskim porabnikom tako zagotovljena sredstva niso zadostovala za normalno poslovanje. Problematiko smo reševali tako, da smo veliki večini organov dodeljevali sredstva v višini, ki je preseгла dinamiko, predvideno za to obdobje. V bilanci prihodkov in njihove razporeditve se vidi, da je bil posameznim organom dodeljen že pretežni del sredstev, ki so bila predvidena za vse leto. (Bilanca je sestavni del delegatskega gradiva, obsega pa 7 strani, zato je tu ne objavljamo. — Op. ur.)

Republiški sekretariat za finance je že junija pripravil nov izračun splošne porabe v SR Sloveniji in v njem predvidel 92-odstotno rast glede na preteklo leto. Obenem je pripravil osnove za izračun dogovorjene porabe v letu 1986, tako da je nova osnova znašala 425.292.000 din namesto prejšnjih 393.555.000 din. Popravek je bil narejen zato, ker dogovor o splošni porabi občin v letu 1986 ne omejuje lastnih prihodkov upravnih organov. Skladno z drugim odstavkom 10. člena dogovora se prihodki upravnih organov, ki jih uprave za družbene prihodke dosežejo z odmero in pobiranjem prispevkov za samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti, usmerjajo poslej za modernizacijo in učinkovitost teh uprav. Navedeni prilivi prihodkov so se do lanskega leta usmerjali v proračun in delili vsem proračunskim porabnikom. V letu 1986 bodo s temi prihodki razpolagale uprave za

družbene prihodke, zato je bilo potrebno njihov izpad nadomestiti z novim virom in jih priznati v osnovno dogovorjene porabe. Ravno tako je skupščina SR Slovenije letos sprejela zakon o spremembah in dopolnitvah zakonov o rednih sodiščih, javnih tožilstvih in sodiščih združenega dela, po katerih se zagotavljajo sredstva za njihovo delovanje v sorazmerju z deležem posamezne občine v splošni porabi občin. Zaradi sprememb ključa je Republiški sekretariat za pravosodje in upravo pripravil v okviru globalno realiziranih sredstev za leto 1985 prerazporeditev. Sprememba ključa je pri nekaterih občinah vplivala tako, da se je osnova povečala, pri drugih pa ustrezno znižala. Posledica vsega tega je bila sprememba osnov za izračun dogovorjene splošne porabe za leto 1986.

V času, ko smo pripravljali gradivo za spremembo odloka o proračunu za leto 1986, pa so bili sprejeti znani ukrepi zveznega izvršnega sveta, ki so naložili vsem republikam in pokrajinam ter s tem tudi vsem občinam, da morajo ostati njihovi proračuni v takem obsegu, kot so bili sprejeti v začetku leta, dokler ne bodo znani rezultati šestmesečnega poslovanja.

V Sloveniji je bil sprejet zakon o začasnih prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti s področja družbenih dejavnosti za porabo v letu 1986; družbenopolitične skupnosti in samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti lahko razpolagajo s prihodki, doseženimi v letu 1985, povečanimi za 95% stopnje rasti doseženega dohodka gospodarstva.

Ob upoštevanju ocene rasti dohodka do konca leta, ki jo je pripravil Zavod SRS za družbeno planiranje, je po opredelitvah v dogovoru o izvajanju politike na področju splošne porabe le-to na ravni občin možno uskladiti na globalno rast v višini 104,5%.

V skladu z izračunom dogovorjene porabe, ki ga je po zgornjih merilih pripravil Republiški sekretariat za finance, je bil napravljen izračun za splošno porabo občine Krško za leto 1986. Po tem izračunu znaša dogovorjena poraba za leto 1986 874.010.000 din; k temu pa prištejemo še 76.064.000 din nelimitiranih prihodkov, tako da splošna poraba za leto 1986 znaša 950.074.000 din.

Inflativna gibanja imajo velik vpliv tudi na proračunsko porabo, zato niti takšna višina proračunskih sredstev ni zadoščala za pokrivanje vseh potreb proračunskih porabnikov. Marsikatero postavko iz prvotnega odloka je bilo treba zmanjšati ali pa celo črtati.

V spremembi odloka je predvidena valorizacija sredstev za osebne dohodke za vse proračunske porabnike za 90%. Zajet je tudi proračun osebnih dohodkov za leto 1985 na podlagi končne objavljene stopnje rasti osebnih dohodkov po zaključnih računih. Glede na

znane rasti in ocene o rasti osebnih dohodkov do konca tega leta verjetno tudi takšna višina sredstev ne bo zadostovala, vendar višjih dotacij iz proračuna ni moč zagotoviti.

Tudi sredstva za materialne izdatke so v primerjavi s preteklim letom višja za 90%. Glede na to, kako so ti izdatki naraščali doslej, pa se bodo verjetno vsi proračunski porabniki pri svojem delu srečevali z velikimi težavami, saj je takšen porast predvsem posledica povečanja cen, medtem ko porabe skoraj ni mogoče več zmanjšati.

Vse spremembe po posameznih namenih proračunske porabe so razvidne iz tabelarnega prikaza pridobivanja prihodkov in njihove razporeditve, ki je sestavni del predloga spremembe odloka o proračunu občine Krško za leto 1986. (Gl. prejšnjo opombo.)

**Strokovna služba
za splošno porabo**

RAZVOJNE NALOGE V LETU 1987

Vsi trije zbori skupščine SR Slovenije bodo v torek, 25. novembra 1986, obravnavali

**OSNUTEK RESOLUCIJE O POLITIKI
URESNIČEVANJA DRUŽBENEGA
PLANA SR SLOVENIJE ZA OBDOBJE 1986—
1990 V LETU 1987**

Osnutek resolucije prinaša temeljne usmeritve in naloge družbenoekonomskega razvoja v SR Sloveniji v letu 1987; izhaja iz družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1986—1990 in dogovora o njegovih temeljih ter ocene uresničevanja resolucije v letu 1986.

Osnutek resolucije sestavljajo naslednja poglavja:

**I. Problemi razvoja SR Slovenije na prehodu
v leto 1987**

II. Ključne naloge in usmeritve

Za uresničevanje ciljev družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1986—1990 so ključne naloge in usmeritve družbenoekonomskega razvoja v letu 1987: višja kakovost gospodarjenja, skladnejši razvoj v SR Sloveniji in SFR Jugoslaviji ter kakovostnejše življenje.

**III. Možnosti za ustvarjanje in usmerjanje
globalne delitve družbenega proizvoda**

Te možnosti so v prihodnjem letu naslednje: družbeni proizvod celotnega gospodarstva naj bi se povečal za 3,5%, izvoz blaga in storitev za 6%, uvoz pa za 4%; ob rasti zaposlenosti za 1,4% naj bi se delovna storilnost dvignila za 2,2%, sredstva za osebne dohodke vseh zaposlenih v združenem delu pa naj bi se povečala za 2,9%.

IV. Smeri ukrepov in aktivnosti za uresničevanje ključnih nalog in usmeritev

Opisane so finančna, bančna in denarnoposojilna politika, aktivnosti republike, občin in samoupravnih interesnih skupnosti na področju preskrbe in blagovnih rezerv; politika zaposlovanja in socialne varnosti; politika skupne in osebne porabe; politika splošne

Prostorsko načrtovanje

NESKLADJA MED SREDNJEROČNIM PLANOM IN PROSTORSKIMI IZVEDBENIMI AKTI

Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor v 44. členu predpisuje, da je ob sprejemu ali spreminjanju prostorskih sestavin srednjeročnega plana treba preveriti usklajenost prostorskih izvedbenih aktov s srednjeročnim planom. Če rešitve v prostorskih izvedbenih aktih niso več v skladu z novim srednjeročnim družbenim planom oziroma z njegovimi spremembami, se ti akti ne smejo izvajati, dokler se ne uskladijo.

82. člen omenjenega zakona pa dopušča možnost uporabe »starih« zazidalnih načrtov in urbanističnih redov, če niso v nasprotju s prostorskimi sestavinami srednjeročnega družbenega plana, vendar najdlje do 31.12. 1990. Zato mora skupščina z odlokom ugotoviti,

katere sestavine zazidalnih načrtov in urbanističnih redov so v nasprotju s planom.

V odloku, katerega predlog so obravnavali delegati skupščine 4. novembra, so zaradi neusklajenosti s srednjeročnim družbenim planom preklicani: zazidalni načrt Ob cesti Pod goro, urbanistični red Srečič in urbanistični red Golek. V 5. členu odloka so navedeni zazidalni načrti in urbanistični redi, ki so sicer veljavni, pa njihovi posamezni deli niso usklajeni s srednjeročnim planom.

Vsebinska nasprotja s srednjeročnim planom ter veljavnimi ZN in UR so prikazana tudi na kartah, ki si jih je mogoče ogledati na občinskem komiteju za družbeno planiranje, razvoj gospodarstva in urejanje prostora ter v IGMP Sava — TOZD Savaprojekt.

porabe; davčna politika; temeljni cilji za povečanje usposobljenosti upravnih organov državne uprave za izvrševanje vseh njihovih funkcij; naloge, z uresničevanjem katerih bo povečana učinkovitost dela v organih pravosodja; politika selektivnega razvoja določenih področij v družbenih dejavnostih; politika razvoja gospodarske infrastrukture; aktivnosti za hitrejši razvoj drobnega gospodarstva; razvojne naloge na področju stanovanjskega in komunalnega gospodarstva; politika hitrejšega in skladnejšega regionalnega razvoja; politika razvoja vodnega gospodarstva, varstva okolja in urejanja prostora; prednostne naloge na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite.

V. Dokumenti k resoluciji

Naloge, ukrepe in aktivnosti na posameznih področjih bodo podrobneje opredelili naslednji dokumenti:

1. energetska bilanca SR Slovenije za leto 1987
2. zakon o proračunu SR Slovenije
3. dogovor o splošni porabi občin v letu 1987
4. splošna bilanca sredstev

Za izvajanje ključnih nalog na področju gospodarske infrastrukture bo v skladu z družbenim planom SR Slovenije za obdobje

1986—1990 z zakonom začasno omejeno razpolaganje z delom sredstev družbene reprodukcije za nepodpisnike samoupravnih sporazumov o temeljih plana samoupravnih interesnih skupnosti na teh področjih. Za napodpisnike sporazumov bo sprejeta zakonska obveza združevanja sredstev, in sicer za pokrivar je dela stroškov enostavne reprodukcije Železniškega gospodarstva Ljubljana v obdobju 1987—1990 ter za združevanje dela sredstev družbene reprodukcije za gospodarsko infrastrukturo skupnega pomena (naftno-plinsko gospodarstvo, elektrogospodarstvo, premogovništvo, železniški in luški promet, cestno gospodarstvo, letališko infrastrukturo ter PTT promet) za obdobje 1987—1990.

O osnutku bo potekala široka javna razprava, ki jo bo vodila Socialistična zveza delovnega ljudstva, obravnavale pa ga bodo tudi družbenopolitične organizacije in skupnosti ter pristojna delovna telesa Skupščine SR Slovenije.

Osnutek resolucije o potiliki uresničevanja družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1986—1990 v letu 1987 je objavljen v Poročevalcu št. 25 in Delu št. 252, 28. 10. 1986.

Pripravil:
Janez Jančar

Predlog

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE DOLGOROČNEGA DRUŽBENEGA PLANA OBČINE KRŠKO

Dolgoročni družbeni plan za obdobje 1986 — 1995/2000 so sprejeli vsi trije zbori občinske skupščine 11. 12. 1985. Spremembe in dopolnitve plana so predlagane za poglavje Prostor in okolje.

V tem poglavju je dopolnjen kartografski del, to pa je le dopolnilo pisnega dela plana; SO Krško je že na sejah 13. 11. in 11. 12. 1985 ugotovila družbeni interes za posege na I. območje kmetijskih zemljišč.

Naslednje spremembe narekuje potreba po rešitvi prostorske problematike DO Kostak, Novotehne, skupnih strokovnih služb SIS družbenih dejavnosti vključno s Centrom za socialno delo in Zdravstvenega doma Krško:

1. DO Kostak se preseli na lokacijo v Žlapovcu; rok za preselitev je eno leto, upravne službe pa se iz prostorov na CKŽ 11 preselijo takoj.

2. Strokovne službe SIS družbenih dejavnosti se preselijo v sedanjo upravno stavbo DO Kostak; velja tudi za Center za socialno delo.

3. V izpraznjene pisarne občinske zdravstvene skupnosti na CKŽ 61 se preselijo pisarne iz zdravstvenega doma, tam pa se sprostijo prostori za ambulate.

4. Novotehna uredi v Žadovinku skladišče gradbenega materiala, v prostorih pod tribunami stadiona pa trgovino s tehničnim materialom.

5. Območje industrijske cone Celuloza vključuje tudi sedanji prostor (depresijo) med industrijsko cesto proti JE in Savo do izliva Starovaškega potoka. Da ne bi posegli v 1. območje kmetijskega zemljišča v hruškovem nasadu M-Agrokombinata, je TCP za potrebno deponijo premoga pripravljena zasuti depresijo med Savo in cesto, ki bo potekala po nasipu bodoče elektrarne.

Krakovski pragozd, gozd Pri debelih bukvah

GOZDOVI S POSEBNIM NAMENOM

Gozdno gospodarstvo Brežice je pri SO Krško vložilo predlog, naj SO z odločbo razglasi za gozdove posebnim namenom dva gozda: gozd Pri debelih bukvah v k. o. Oštrc (7 ha) in Krakovski pragozd v k. o. Kostanjevici (40 ha in pol).

Ta odločba je potrebna zaradi zaščite gozdov — gozdnih rezervatov, ki so načrtno prepuščeni nemotenemu naravnemu razvoju in predstavljajo tipično ali izjemno gozdno življenjsko skupnost z vsem njenim okoljem.

Gozdni rezervati imajo predvsem znanstveno-raziskovalni in splošnokulturni pomen.

NOVI ČLANI SVETA ZA PREVENTIVO IN VZGOJO V CESTNEM PROMETU

V svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu občine Krško so bili na zadnjem zasedanju skupščinskih zborov imenovani: Ivan Petrišič iz Transporta Krško za predsednika, Franc Radej iz izpitne komisije za voznike motornih vozil za tajnika, za člane pa Alojz Urek (Komite za družbeno planiranje, razvoj gospodarstva in urejanje prostora SO Krško), Jože Kuplenik (OSS Krško), Danica Kostevc (Temeljno sodišče Novo mesto — enota Krško), Dušan Ficko (Postaja milice Krško), Milvana Bizjan (OIS Krško) in Niko Keše (namestnik predsednika zbora KS).

Prejšnji člani sveta so bili razrešeni svojih funkcij, ker so nekateri prevzeli nove delovne dolžnosti.

Prve informacije o devetmesečnem poslovanju

IZGUBE NARAŠČAJO

V prvih devetih mesecih letošnjega leta je v gospodarstvu Posavja poslovalo z izgubo 10 OZD. Skupni znesek je kar šestkrat višji kot v enakem obdobju lani in tudi precej večji kot v celem letu 1985, letos pa iz meseca v mesec močno narašča.

Največji del, 87,5% posavske izgube, odpade na gospodarstvo občine Krško. Tu je največje število OZD z izgubo — sedem, najvišje so tudi stopnje rasti.

v 000 din

		struktura izgube po mestu nast.				št. zap. na podl. delov. ur
		skupna izguba	por. sred., ki niso nadom. iz cel. pr.	nekrite obvez. iz doh.	os. dohod. in druge iz čis. dohod. nekr. obvez.	
KRŠKO		174.706	—	—	174.706	355
1.	Elektrarna Brežice	261.264	—	1.081	260.183	173
2.	Elektro-TOZD Elektrodist. Krško	216.043	—	—	216.043	219
3.	REK-Rud. jav. prem. Senovo	550.054	—	—	550.054	521
4.	Kovinarska-TOZD Industr. oprem	498.176	—	157.715	340.461	318
5.	Novoles-TOZD Bor	290.329	81.243	53.636	155.450	158
6.	Kovinarska-TOZD Prodaj. inženir.	265.845	184	77.810	187.881	136
7.	M-Agrokombi, TOZD Poljedel.-meso Kostanjevica	94.514	—	2.439	92.075	93
		2.176.225	81.427	292.681	1.802.117	1.618

Vseh sedem OZD, ki so poslovale z izgubo v devetih mesecih letos v gospodarstvu občine Krško, je izgubo izkazalo že v prvem polletju, štiri med njimi pa tudi po zaključnem računu

za leto 1985. V zadnjih treh mesecih se je višina izgube v vseh OZD precej povečala, najbolj pa v Novolesovem TOZD-u Bor — za skoraj štirikrat (indeks rasti 385). Razen

porasta je v tej OZD zaskrbljujoče še dejstvo, da kar 28% izkazane izgube odpade na porabljen sredstva, ki niso bila nadomeščena iz celotnega prihodka. Tovrstno izgubo izkazuje le še Kovinarska-TOZD Prodajni inženiring, vendar komaj omembe vreden znesek. Najvišjo izgubo v občini Krško je izkazala DO Kovinarska, kjer sta z izgubo poslovali dve TOZD, Industrijska oprema in Prodajni inženiring. Skupna izguba obeh je znašala 764 milijonov din ali 35,7% izgube, izkazane v občini. Kljub doseženim višjim cenam v drugi polovici leta pa so z izgubo poslovale vse OZD s področja elektrogospodarstva in premoženstva (razen NEK); v zadnjih treh mesecih se je izguba povečala za dobro polovico.

OZD celotne regije, ki so poslovale z izgubo, so zaposlovale 2.243 delavcev, kar predstavlja 11,9% vseh zaposlenih v Posavju.

Tako višina kot porast izgub predstavljata ena ključnih problemov gospodarjenja v letošnjem letu. To velja zlasti za gospodarstvo občin Brežice in Krško. Čeprav so bile izgube pričakovane, tako visoka rast nikakor ni bila. Do konca leta bodo morale OZD zastaviti vse sile, da bodo zaustavile naraščanje izgub.

Na področju družbenih dejavnosti v Posavju v devetih mesecih letos nobena OZD ni poslovala z izgubo.

Sestavila:
Ivanka Novoselič

Slovenskim kovinarjem tretje mesto na zveznem tekmovanju

BOŽIDAR ABRAM TRETJI V KRAGUJEVCU

Na zveznem srečanju ob dnevu kovinarjev se je 9. in 10. oktobra pomerilo po šestnajst kovinarjev v vsaki tekmovalni disciplini. Po dva najbolje uvrščena sta prišla iz vsake republike ter avtonomne pokrajine in Brestaničan Božidar Abram iz Zastavinega servisa v Krškem se je v svoji disciplini uvrstil na tretje mesto.

Božidar ABRAM je takole »treniral«: vsak dan tudi pred nastopom na občinskem, republiškem in zveznem tekmovanju kovinarjev.

»Verjamem, da je veliko avtomehaničkov boljših od mene.« Božo skromno komentira svojo odlično uvrstitev, »a si niso upali pomeriti svojih moči in znanja na občinskih in nato na republiških tekmovanjih.«

Tekmuje že od leta 1982 z različnimi uspehi, a tako daleč kot letos še ni prišel. Tretje mesto, doseženo na zveznem srečanju, je vsekakor spoštljiv uspeh.

Tekmovanje je klasično: obsega teoretični in praktični del. Za odgovore na 40 teoretičnih vprašanj je na voljo ura časa. Obsegajo pregled znanja iz stroke, poznavanja samoupravne ureditve naše družbe in določil varstva pri delu.

Trema?

»Ne, nisem je imel; ker sem po objavi rezultatov testov pristal šele na osmem mestu, sem

»odpisal« kakršnokoli možnost za uvrstitev na prva mesta. Morda mi je prav umirjenost pri praktičnem delu omogočila, da sem tako dobro in hitro izpolnil tekmovalno nalogo.«

Doslej so na vseh tekmovanjih avtomehaničkov na motorju OTTO opravili naloge že v desetih minutah, letos pa je bilo dela nekoliko več. Ob praktičnem delu je bilo treba opraviti še meritve glavne gredi in bloka s cilindri ter nastaviti diferencial (na jugu 45).

»Teh stvari pri nas običajno ne delamo, ker zanje preprosto ni časa. Sicer pa je tekmovanje zelo učinkovito organiziral šolski center Zavodov Crvena Zastava iz Kragujevca. Tako si je naša ekipa lahko vsaj ogledala, kakšno bi tekmovanje moralo biti, saj se na Ravnah niso preveč odlikovali z učinkovitostjo organiza-

cije. Je pa Železarna Ravne letos prvič za vse tekmovalce iz SR Slovenije zagotovila enotne obleke in delovne kombinezone. Vsaka delovna skupina je imela svojega mentorja — člana ene od tekmovalnih komisij, ki spremljajo organizacijo in so zveza med tekmovalci in vodstvom.

Tudi v prostem času so poskrbeli za nas: organizirali so izlete v Šumarice, spominski park 7300 žrtvam fašističnega terorja (20. oktobra 1941), v Topolo z grobnico Karadjordjevičev in v Arandjelovac.«

Železarna Ravne ni financirala le nakupa oblek za tekmovalce, ampak vse stroške poti in bivanja slovenskih udeležencev zveznega tekmovanja.

Taka tekmovanja vzamejo precej časa in energije. Kaj žene človeka, da se jih udeležuje nekaj let zapored?

»Hodim pač zato, ker se hočem pomeriti z drugimi in oceniti svoje znanje, spoznati kaj novega... Pri nas vse premalo pozornosti posvečamo pripravam glede na to, kako testvari urejajo drugod. Vse moje priprave so obsegale enodnevno bivanje na motornem oddelku servisa na Viču (v Ljubljani). Tja sem šel na lastno željo. Poleg znanja in rutine je za dobro uvrstitev treba tudi malo sreče. Vsaka napaka je namreč lahko usodna, te pasemerijo v tisočinkah milimetrov, ki lahko odločijo celo o diskvalifikaciji.«

Božo je za zmago na republiškem tekmovanju dobil kot stimulacijo nagrado v znesku 50.000 din, kar je vse prej kot veliko za strokovnjaka, ki ima za sabo take vrste preizkušnje.

Sicer pa je Božo Abram star 29 let, rojen v Zabukovju nad Sevnico. Triletno avtomehaniško šolo je l. 1974 končal v Mariboru še po starem, z maturo.

Kakšno razliko opašate med vami, nekdanjimi vajenci, in današnjimi učenci v usmerjenem izobraževanju?

»Primerjava sploh ni mogoča, saj smo mi imeli v vsakem letu po šest mesecev prakse, danes je je pa tako malo, da je komaj omembe vredna. Ko sem prišel v službo, sem znal delati, danes pa je vse odvisno od interesa posameznika. Lahko se veliko nauči v kratkem času, lahko pa ostane pri formalnem opravljanju prakse in se ne nauči ničesar. Teoretičnega znanja tudi nimajo več, kot smo ga pridobili v šoli mi, saj ni namenjenega več pouka stroki, ampak splošnoizobraževalnim predmetom. Zato tudi zelo malo učencev odhaja iz šole z opravljenim triletnim programom. Vsi, ki količkar zmorejo, nadaljujejo šolanje. Zato seveda tudi v Krškem že nekaj let nimamo podmladka med mehaniki.«

Vaš servis je pred leti »zaslovel« po tem, da je bil med problematičnimi kolektivi v krški občini. Kakšno je stanje danes?

»Da, pred leti je bilo nekaj težav, a s prehodom na enozmenskno delo je veliko stvari krenilo na bolje. Uredili smo medsebojne odnose, večji je interes za delo... Sedaj smo poslovna enota TOZD Zastava avto, dela je za eno izmeno dovolj, tudi osebne dohodke smo povečali, seveda tako, da si jih krepko zaslužimo. Boljša je tudi organizacija dela, vodja naše enote je zelo iznajdljiv pri tem.«

Taka uvrstitev na zveznem tekmovanju ni od muh. Kakšne so bile reakcije?

»Nobenih posebnih občutkov! Tudi doma nihče ne gleda na to kot na kaj posebnega. (Ko

sem prišel v delavnico k Božu, so njegovi sodelavci takoj predlagali: »Napišite, da smo ponosni nanj.« — Op. ur.) Prvo mesto je seveda zasedel domačin, drugouvrščen je bil mehanik iz beograjske tovarne motorjev, mene (tretjeuvrščenega) pa so v Kragujevcu kot delavca Zastava avta že tako v veliki meri šteli za svojega. Sicer pa so bile letos nagrade bolj simbolične: najboljši je dobil uro, drugi in tretji pa spominska zlatnika. Za prihodnje leto obljublajo vrednejše nagrade.

Očitno sodi med tvoje načrte za prihodnost tudi udeležba na prihodnih tekmovanju?

»Trenutno še! Sedaj tudi vem, da o uvrstitvi v veliki meri odloča obvladovanje teorije. Verjetno vas zanima, ali za prihodnost načrtujem lastno avtomehanično delavnico. Ne! Človek ne more čisto vse življenje, torej tudi na stara leta, »šraufati«! Sedaj hodim ob delu še na tehnično šolo,« doda malo v zadregi, »kopa tega nisem hotel takrat, ko je bila prilika. Ne, nimam ne vem kakih ambicij, če pa bo čas, bom

študij nadaljeval. (Božo ima dva otroka!) Seveda pa si bom v kolektivu skušal pridobiti tudi finančno podporo.«

Po pogovoru je Božo Abram (samo eden od 70.000 kovinarjev, kolikor jih je v SR Sloveniji, a z doseženim tretjim mestom na zveznem srečanju) odšel k avtomobilu, ki ga je na dvigalu čakal z odprtim pokrovom motorja.

Prihodnje leto bo v Krškem območno tekmovanje kovinarjev, zvezno pa v Banji Luki.

Gospodarjenje in poslovanje

V PRVI POLOVICI LETA LE MALO VZPODBUDNIH REZULTATOV

VSEBINSKI POUDARKI

Za prvo leto srednjeročnega obdobja 1986—1990 je značilno, da gospodarjenje poteka v razmeroma težkih in zapletenih pogojih, predvsem pa v znamenju in pod vplivom konca leta 1985 sprejetih sistemskih rešitev na področju ekonomskih odnosov s tujino, sprememb na področju bančnega sistema in nekaterih specifičnih sistemskih rešitev na globalnem finančnem področju, katerih cilj naj bi bil vzpostavitev osnove za možno finančno konsolidacijo gospodarstva.

Ob zaostrenih pogojih gospodarjenja ter ob družbenoekonomskih razmerah in ključnih trendih, ki izhajajo iz preteklega leta, se razmere v ustvarjanju družbenega proizvoda in v njegovi delitvi dodatno zaostrejejo.

Tako v letošnjem letu ne uresničujemo ključnih usmeritev resolucije za leto 1986. Konvertibilni izvoz in industrijska proizvodnja ne dosegata potrebne dinamike za doseganje resolucijskih in razvojnih ciljev. Na visoko nominalno rast dohodka in kategorij njegove delitve vpliva predvsem visoka inflacija, povečujejo se izgube, zmanjšuje se obseg akumulacije v gospodarstvu ter s tem najpomembnejši vir za razvoj in prestrukturiranje gospodarstva. V sistemu delitve osebnih dohodkov se krepijo avtomatizmi, hkrati pa se zmanjšuje njihova neposredna povezanost z rezultati dela in gospodarjenja.

Neuresničevanje resolucije, tako na ravni SFRJ, SRS kot tudi v občini Krško, je terjalo dodatne ukrepe, ki jih je sprejel Zvezni izvršni svet, da bi omejili inflacijo, vzpodbudili proizvodnjo, predvsem tisto, ki je namenjena izvozu na konvertibilno tržišče, ter dosegli ekonomsko odvisnost delitve doseženega dohodka od rezultatov dela in uspešnosti poslovanja. Med drugimi ukrepi je bil zaradi neusklajenih delitvenih razmerij sprejet tudi Zakon o začasni prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za osebne dohodke, za skupno porabo delavcev in določene poslovne stroške.

● V prvem polletju letos je imelo gospodarstvo naše občine za okoli 95% več celotnega prihodka kot v enakem obdobju lani (brez JE Krško).

● Prihodki, ustvarjeni s prodajo na tujem trgu, so porastli manj kot celotni prihodek in tudi njihov delež v celotnem prihodu se je zmanjšal.

● Porabljena sredstva so se povečala za nekaj manj kot 87% in so rasla počasneje kot celotni prihodek. Delež materialnih stroškov se je znižal, povečala so se sredstva za plačilo obresti za kredite (za trikratno vrednost lanskim ob prvem polletju).

● Povečal se je delež dohodka v celotnem prihodu; porastle so obveznosti iz dohodka OZD za namene skupne in splošne porabe, kar je za dohodek gospodarstva velika obremenitev.

● Zvišale so se obveznosti do samoupravnih interesnih skupnosti materialne proizvodnje, ki jih OZD poravnava iz poslovnega sklada.

● Sredstva za bruto osebne dohodke so se v primerjavi z lanskim prvim polletjem povečala za nekaj manj kot 147% in so dosegla višjo rast kot dohodek.

● Akumulativna sposobnost gospodarstva se je zmanjšala.

● Ob polletju so izkazale izgubo naslednje OZD: Rudnik Senovo, Elektrarna Brestanica, Elektro Celje — TOZD Elektrodistribucija Krško, Kovinarska, M-Agrokombinat — TOZD Poljedelstvo, meso, Novoles — TOZD Bor. V njih združuje delo 16,3% vseh zaposlenih v občini. Več kot polovico celotne izgube so ustvarile OZD s področja elektrogospodarstva in premogovništva, to pa je posledica cenovnih nesorazmerij. V Boru imajo izgube predvsem na račun velike usmerjenosti v izvoz.

● Delež sredstev za osebne dohodke in skupno porabo delavcev v dohodu se je povečal za 51,8% v prvem polletju lani na 52,1% v prvem polletju letos. V primerjavi s trimesečnimi rezultati so se delitvena razmerja izboljšala v korist akumulacije: delež sredstev za osebne dohodke in skupno porabo delavcev se je zmanjšal od 68% v prvem trimesečju na 57% ob polletju 1986, delež akumulacije pa se je povečal z 12% na 21%.

● Čisti osebni dohodki so se ob polletju povečali za 121,6% v primerjavi s prvim polletjem 1985. Če ne upoštevamo sredstev za poračun osebnih dohodkov v negospodarstvu za lansko leto, potem je rast osebnih dohodkov v gospodarstvu in negospodarstvu enaka. Nominalna rast OD se je v juniju začela umirjati.

● Industrijska proizvodnja, ki ustvarja štiri petine družbenega proizvoda gospodarstva občine, je bila ob prvem polletju za 2% višja kot v prvih šestih mesecih 1985. Planirani porast fizičnega obsega pa ni dosežen v celoti. Primerjava realizacije po mesecih kaže, da proizvodnja upada.

● Z domačimi surovinami je industrija razmeroma dobro oskrbljena (razen kovinske predelovalne industrije), z uvoženimi pa slabo.

● Skoraj vsa vrednost celotnega izvoza je bila dosežena na konvertibilnem tržišču in je bila v letošnjem prvem polletju za 8,8% višja kot ob polletju lani. Konvertibilni izvoz se je povečal za 17,4%, klirinški pa je manjši za več kot štiri petine. Kasnejši podatki kažejo, da izvoz upada.

● Vrednost uvoza se je povečala; večji je uvoz s konvertibilnega področja, tisti s klirinškega se je celo zmanjšal.

● Gospodarstvo občine je v prvem polletju izvozilo za skoraj 20% več, kot pa uvozilo. Največji izvoznik je TCP »Djuro Salaj« (okoli 80% vsega izvoza).

● OZD gospodarstva so v prvem polletju v osnovna sredstva vložile skoraj 200% več sredstev kot v enakem obdobju lani. To pa je predvsem nominalno povečanje zaradi visoke rasti cen in ne omogoča obnove osnovnih sredstev, ker je teh preveč odpisanih.

● Med viri financiranja investicij je več kot polovica lastnih sredstev OZD, v njih pa zavzemajo največji del sredstva amortizacije; sredstev iz poslovnega sklada je manj kot 10%. To pomeni, da še vedno vlagamo v enostavno in ne v razširjeno reprodukcijo.

● Težnje po hitrejšem razvoju drobnega gospodarstva se ne uresničujejo, ker se zvišuje število obratovalnic le v tistih dejavnostih, za katere niso potrebna velika vlaganja in poslovni prostori

Ker so bili navedeni ukrepi sprejeti proti koncu prvega in v začetku drugega polletja, še niso mogli vplivati k stabilnejšim razmeram v gospodarstvu, k zmanjšanju rasti cen in izenačevanju pogojev gospodarjenja, povečanju proizvodnje za izvoz na konvertibilno tržišče in razbremenitvi gospodarstva. Učinke ukrepov lahko pričakujemo šele proti koncu letošnjega leta oziroma v začetku naslednjega, če bomo ukrepe dosledno izvajali.

Finančni kazalci poslovanja organizacij združenega dela v prvem polletju letos kažejo visoke nominalne rasti, kar je predvsem posledica visoke inflacije, saj so se cene industrijskih izdelkov pri proizvajalcih povečale za 87,8%, cene na drobno za 86,4% in cene življenjskih potrebščin za 89,6% v primerjavi z lanskim prvim polletjem. Primerjava julijskega povečanja cen s predhodnim mesecem kaže, da je v tem mesecu inflacijski zagon nekoliko popustil.

Osnovne značilnosti poslovanja gospodarstva občine Krško v 1. polletju letos so naslednje: povečanje reprodukativne sposobnosti gospodarstva; zmanjšanje akumulativnih sposobnosti; povečanje izgub tako po višini kot po številu OZD, ki poslujejo z izgubo; hitrejša rast osebnih dohodkov in obveznosti iz dohodka, kot je rast dohodka; nizka rast obračunane amortizacije, ki ob visoki stopnji odpisanosti vrednosti osnovnih sredstev ne omogoča njihove obnove.

Komite za družbeno planiranje,
razvoj gospodarstva in urejanje
prostora občine Krško
Komite za družbene dejavnosti
občine Krško

XXXXXXXXXX

KOMISIJA ZA IZGRADNJO TENIŠKIH IGRIŠČ

Da bi pospešili gradnjo teniških igrišč, so člani izvršnega odbora Tenis kluba Krško na svoji zadnji seji imenovali devetčlansko komisijo za izgradnjo teniških igrišč. Vodil jo bo Franc Čargo, njegov namestnik bo Jože Habinc, člani pa Janez Dular, Roman Sotler, Anton Žigante, Peter Žigante, Mirko Kužnik, Ljubo Božovič in Goran Rovani. Komisija se bo v kratkem sestala in začela z delom, kot prvo pa bo morala razrešiti vprašanje lokacije oziroma zemljišča. Vsekakor delo komisije ne bo lahko, ker 200 članov Tenis kluba Krško svoja igrišča res potrebuje in je edina športna organizacija v naši občini, ki nima pogojev za svoje delo. Tenis klub brez igrišč je kot »pleh muzika brez instrumentov«, kakor je na sestanku Tenis kluba Krško s predstavniki združenega dela in družbenopolitičnih skupnosti pripomnil eden od udeležencev.

G. R.

(avtoprevoznitvo). V gostinstvu se zmanjšuje število obratovalnic pestro ponudbo in kvalitetni-mi uslugami.

● Samoupravni sporazumi o temeljih planov samoupravnih interesnih skupnosti materialne proizvodnje še niso sprejeti, zato se naloge iz programa za leto 1986 izvajajo v manjši meri, kot je predvideno. Zato je tudi okrnjeno financiranje dejavnosti v krajevnih skupnostih.

● Načrtovane aktivnosti sklada stavbnih zemljišč že potekajo (urejanje ožjega mestnega jedra v Krškem, podlage za bodoče zazidalne načrte, pridobivanje lokacijskih dovoljenj). Primanjkuje pa skladu parcel za individualno stanovanjsko graditev ter za industrijske in obrtne cone.

● Sistem financiranja krajevnih skupnosti, kakršen je predviden v resoluciji za leto 1986, še ni zaživel. Samoupravni sporazumi o temeljih planov SIS še vedno niso sprejeti, zato še naprej velja prispevna stopnja v višini 1,5% namesto 2,5%. Namesto prispevka za mestno zemljišče, ki so ga imele nekatere večje KS, del stroškov za kolektivno komunalno rabo pokriva komunalna interesna skupnost. Krajevni samoprisevek je trenutno razpisan le v štirih KS. Zaradi vsega omenjenega je tudi realizacija planiranih nalog v komunalni in cestni skupnosti za potrebe KS občutno manjša.

● Na področju varstva okolja in urejanja prostora, ugotavlja komite za družbeno planiranje, je večina resolucijskih nalog neuresničenih, zato bo treba tudi na tem področju zaostriti odgovornost.

● V prvem polletju so se prilivi sredstev za SIS družbenih dejavnosti povečali za 140% v primerjavi z enakim obdobjem lani, v povprečju je bilo uresničenega 45% letnega plana.

● Da bi uskladili prilive z načrtovanimi sredstvi, spremenjene prispevne stopnje po posameznih interesnih skupnostih v okviru globala.

● Zaostajanje OD delavcev družbenih dejavnosti za dohodki delavcev v gospodarstvu naj bi bilo odpravljeno do konca letošnjega leta in tako končana akcija, začeta v letu 1985.

● V prvem polletju 1986 so bile v naši občini prispevne stopnje za družbene dejavnosti za 0,26 odstotne točke nižje od povprečnih za leto 1985 in za 0,57 nižje od veljavnih v decembru 1985. Te prispevne stopnje ne bi zagotavljale uresničitve vseh nalog, zastavljenih v samoupravnih sporazumih o temeljih planov in resoluciji za leto 1986. 1. maja 1986 se je prispevna stopnja v povprečju povišala za 0,96 odstotne točke v primerjavi s prejšnjo.

● Zastavljena akcija za reorganizacijo strokovnih služb SIS družbenih dejavnosti se je nadaljevala v prvem polletju 1986. Zamišl o združitvi vseh strokovnih služb v skupno samostojno strokovno službo (izven upravnega organa) ni bila uresničena. Akcijo je ponovno onemogočila delovna skupnost občinske zdravstvene skupnosti, kljub temu da je skupščina te skupnosti že sprejela sklep za tako obliko organiziranosti skupnih strokovnih služb.

● Financiranje SIS družbenih dejavnosti je urejeno začasno, z občinskim odlokom, ker nekatere OZD še vedno niso pristopile k samoupravnim sporazumom o temeljih planov SIS: 4 največje DO, ki imajo skupaj 23 TOZD, 2 delovni skupnosti OZD družbenih dejavnosti in 7 krajevnih skupnosti.

● Zastavljena investicijska dela v družbenih dejavnostih za leto 1986 so na podlagi interventnega zakona skoraj v celoti ustavljena.

Teniški tečaj v Žadovinku

Tenis klub Krško je uspešno izpeljal tečaj tenisa za začetnike. Udeležilo se ga je 24 žensk in 20 moških, trajal pa je deset ur. Vodil ga je Igor Ivanovič, pri tem pa sta mu pomagala Stojan Jazbec in Žarko Buzančič. Spomladi bo teniški klub pripravil poleg začetnega tečaja za odrasle tudi tečaj za mladino. Upajo, da že na svojih igriščih. (Foto: Goran Rovani)

Skupščina SR Slovenije je obravnavala

VODNO GOSPODARSTVO V NAŠI REPUBLIKI

Skupščina SR Slovenije je 22. oktobra 1986 obravnavala poročilo o stanju voda v naši republiki. Zbor združenega dela in zbor občin sta ob tej problematiki sprejela vrsto ugotovitev, stališč in sklepov.

Skupščina je ugotovila, da poročilo o stanju voda v SR Sloveniji ustrezno prikazuje stanje in seznanja z razmerami v vodnem gospodarstvu ter opozarja na ekološki vidik gospodarjenja z vodami. Premalo kritično pa je analizirana temeljna problematika gospodarjenja z vodami, predvsem izvajanje planskih obveznosti in odgovornost nosilcev planiranja ter delovanja upravnih organov in inšpekcijskih služb.

Varovanju pitne vode ni namenjena zadostna skrb, ne izboljšuje se bilanca vodnih količin, zanemarljivo je varstvo kakovosti voda ter varovanje vodnega režima pred številnimi škodljivimi vplivi. Narašča tudi onesnaževanje tal in virov pitne vode s komunalnimi, industrijskimi in drugimi odpadki.

Vodnogospodarske organizacije pri planiranju in sprejemanju planov niso poskrbele, da bi bile vodnogospodarske osnove pravočasno in kakovostno izdelane ter v njih nakazani izhodišča in možnosti bodočega vodnogospodarskega razvoja.

Sedanja samoupravna organiziranost SIS vodnega gospodarstva v okviru vodnih območij, ugotavlja skupščina, je primerna oblika samoupravne organiziranosti vodnega gospodarstva v SR Sloveniji. V primerih, ko je za posamezno vodno območje — porečje ustanovljenih več vodnih skupnosti, bi morale le-te pri urejanju vodnega režima in izvajanju ostalih nalog vodnega gospodarstva usklajevati načrte za celotno vodno območje in določiti prednostne naloge ne glede na organiziranost vodnih območij.

Izvajalske organizacije bi morale zagotoviti soodločanje uporabnikom, ustanoviteljem in drugim. Skupščina posebej opozarja, da je treba natančneje določiti, kaj se v vodnem gospodarstvu šteje za dejavnost posebnega družbenega pomena, ter da je treba ločiti investicijske, izvajalske in nadzorne funkcije. Poseben problem predstavlja tudi amortizacija vodnogospodarskih objektov in naprav, ki vpliva na možnost neenakega prikazovanja dohodkovnega položaja vodnogospodarskih organizacij.

Ob omenjenih ugotovitvah je skupščina sprejela naslednja stališča:

1. V procesu planiranja je treba zagotoviti interdisciplinarni pristop ter pri tem upoštevati ekonomske in ekološke vidike.

2. Dosledno je treba uveljaviti sistem zagotavljanja sredstev za vodno gospodarstvo, kot je to določeno v zakonu o vodah. Skupščina se zavzema za tak način združevanja sredstev, da bo večji del le-teh od količinskih osnov, manjši pa od vrednostnih.

3. V skladu s skupščinskimi usmeritvami je treba vodnogospodarske organizacije (re)organizirati tako, da bodo zagotavljale gospodarno in smotno poslovanje. Sredstva, ki so bila do sedaj vložena v vodno gospodarstvo — oprema, objekti, dokumentacija in kadri —

morajo biti tudi po reorganizaciji namenjena za opravljanje te dejavnosti.

4. Članice Zveze vodnih skupnosti Slovenije naj ponovno proučijo načine in oblike dogovarjanja o skupnih programih in nalogah, ki so jih prenesle na Zvezo vodnih skupnosti Slovenije, in o skupnem financiranju tistih nalog, za katere je zadolžena Zveza vodnih skupnosti Slovenije na podlagi srednjeročnih planskih dokumentov.

5. Pri organiziranju strokovnega dela v vodnem gospodarstvu je treba zagotoviti ustrezno delitev dela, koordinacijo znanstvenoraziskovalnega dela in integracijo znanja, ki bodo omogočili uporabo novih znanstvenih dosežkov v praksi in zagotovili pripravo ustreznih strokovnih podlag za odločanje v vodnem gospodarstvu.

Sprejeti sklepi nalagajo izvršnemu svetu SR Slovenije:

Prispevek za minimalno vodnogospodarsko dejavnost

V OBČINI KRŠKO ŠE VELIKO »DOLŽNI-KOV«

Po 32. členu zakona o vodah občinske skupščine z območja vodne skupnosti z odloki določijo, da uporabniki plačujejo povračilav obliki obveznega prispevka, če se uporabniki in izvajalci ne sporazumejo o višini povračil za programirane storitve ali dejavnosti. Obvezni prispevek znaša toliko, da se pokrijejo potrebe za minimalno vodnogospodarsko dejavnost posebnega družbenega pomena v skladu z družbenim planom občine in SR Slovenije.

Ker nekateri uporabniki niso pristopili k samoupravnemu sporazumu o temeljnih planov območne vodne skupnosti Dolenjske za obdobje 1986 — 1990, ima le-ta precejšen primanjkljaj planiranih sredstev, to pa lahko okrne realizacijo sprejetih programov posebnega družbenega pomena.

Odlok o plačevanju prispevka za minimalno gospodarsko dejavnost, ki so ga delegati v zborih SO Krško sprejeli 4. novembra letos, zavzuje k plačevanju sredstev za vodno gospodarstvo tudi tiste, ki niso pristopili k samoupravnemu sporazumu o temeljnih plana območne vodne skupnosti. V krški občini tega niso storili: Kovinarska (DSS, TOZD Industrijska oprema in TOZD Tehnoservis), servis Zastava, črpalki v Brestanici in na Drnovem, TOZD Libna, TOZD za PTT promet, M-Agrokombinat — TOK KTS, TOZD za vzdrževanje in rekonstrukcijo in varnost cest, Obrtno združenje in krajevne skupnosti razen KS Krško.

Odlok velja od 1. 1. 1986, že plačana sredstva pa se poračunajo. (To so sredstva, plačana po veljavnem odloku SO o začasnem plačevanju prispevkov za SIS in za solidarno financiranje nalog splošne ljudske obrambe.)

SKUPŠČINA SR SLOVENIJE
Sekretariat za informacije

32 vrednotna točka in RTV

delegatski bilten

— naj zagotovi, da se bo vodnogospodarska inšpekcija usposobila za samostojno opravljanje svojih temeljnih nalog ter da bodo upravni organi in inšpekcije dosledno izvajali nadzor nad uporabniki in izvajalci pri gospodarjenju z vodami oziroma urejanju vodnega režima;

— naj ugotovi, ali so potrebne spremembe in dopolnitve veljavnega zakona o vodah, zlasti glede vzpostavitve učinkovitega vodnogospodarskega informacijskega sistema (npr. kataster onesnaževalcev voda) ter organiziranosti in pristojnosti inšpekcijskih služb;

— naj prouči način financiranja, ki bo zagotavljal vzdrževanje kakovosti voda oziroma vodnega režima, ki ima širši oziroma republiški pomen, ter opravljanje nalog, dogovorjenih na republiški in zvezni ravni;

— naj izdela akcijski program, določi naloge in roke za izvedbo nalog, navedenih v stališčih in sklepih skupščine.

LEPA JE MOJA DOMOVINA

Da, lepa je moja domovina. Vsebuje lepote in zanimivosti, ki so posebnost naše dežele in jih po drugih sploh ni ali pa so zelo redke.

Ena izmed takih redkosti v Jugoslaviji je prav gotovo Modra jama na otoku Biševu. Ogledali smo si jo na letošnji zaključni ekskurziji. Kot vsako leto doslej smo tudi letos osmošolci odšli na večdnevno potovanje. Odlučili smo se za otok Vis. Pod besedo ekskurzija smo si predstavljali lepo, zabavno in brezskrbno potepanje. Vendar smo ugotovili, da to pomeni predvsem ogled kulturnih in zgodovinskih znamenitosti.

Drugi dan našega bivanja na otoku smo se z ladjo odpeljali na otok Bišev, ki je kar precej oddaljen od Visa. Je pa skoraj najmanjši otok v Jadranu. Ko smo prispeli do njega in ugotovili, da je to ena sama skala, smo se vkrcali v manjše čolne in se skozi ozko odprtino odpeljali v notranjost. In kaj je bilo tam tako zanimivega? Pravzaprav je bilo okrog nas samo morje, vendar vse drugačne barve kot drugje. Ta barva je bila svetlo modra, skoraj prozorna, le da je imela modre odtenke. Voda je bila čista in hladna, saj ne pride pogosto v stik s soncem. Ko pa posije pod določnim kotom, to je med 11. in 12. uro, se zablešči v tej nenavadni barvi. Kljub temu da je voda globoka, se je čisto razločno videlo dno. Vsi smo ostrmeli. Res je tako, kot nam je povedala tovaršica: »Barvo te vode je nemogoče opisati, je prelepa. Nikjer drugje ne vidiš enake, najbrž jo je tudi zaradi tega nemogoče pozabiti. Spremlja te vse življenje.« To je torej Modra jama, ki je name naredila največji in najlepši vtis!

Pa vendar ni vse tako obupno, kot večkrat slišimo. Ni vse zanemarljivo in onesnaženo; še so lepi, čudoviti kotički naše domovine, ki naj tudi ostanejo taki, kot jih je ustvarila narava!

Nataša Colner, 8.b

OŠ »Jurij Dalmatin«, Krško

Stanovanjsko gospodarstvo

PRELIVANJE SRED-
STEV SOLIDARNOSTI
MED OBČINAMI

V občino Krško se dnevno vozijo na delo delavci iz brežiške, sevniške in novomeške občine. Sredstva za solidarnostno graditev stanovanj in delno nadomeščanje stanarin ustvarjajo v sedežni občini (Krško) in jih združujejo v njeni stanovanjski skupnosti.

Da bi bil tem delavcem zagotovljen enakopraven položaj pri uporabi ustvarjenih solidarnostnih sredstev, predvideva ustrezna zakonodaja za področje stanovanjskega gospodarstva, da sedežna občina (v našem primeru Krško) sklene samouravni sporazum z domicilnimi občinami (kjer imajo ti delavci stalno bivališče), ki ureja pogoje in način prelivanja solidarnostnih sredstev med omenjenimi občinami.

Prelita solidarnostna sredstva se v domicilni stanovanjski skupnosti uporabljajo za gradnjo stanovanj v družbeni lasti, za vračilo lastne udeležbe za pridobitev stanovanja, zgrajenega s sredstvi solidarnosti, ter za vračilo namenskih kreditnih sredstev, pridobljenih za potrebe solidarnosti od temeljnih bank.

Predlog omenjenega samoupravnega sporazuma je skupščina SSS Krško obravnavala in sprejela 16. oktobra letos, veljal pa bo za obdobje 1986 — 1990. Obračunska stopnja znaša sedaj za občino Novo mesto 0,965%, za občini Brežice in Sevnica pa 1,100%. Obračuni in poračuni bodo opravljeni za vsako leto posebej v obdobju, za katerega je sklenjen samoupravni sporazum.

TRETJE POVEČANJE
STANARIN

Po aneksu k družbenemu dogovoru o skupnih izhodiščih za oblikovanje stanarin in najemnin v letu 1986 (Ur. list SRS, 25/86) je naloga Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije, da v drugem polletju 1986 v sodelovanju z Zavodom SR Slovenije za cene spremlja rast cen in predlaga spremembo stanarin v četrtem trimesečju 1986.

Prvič so se letos stanarine povečale 1. februarja, in sicer v vseh občinah enako — za 43%. Drugo povečanje, 1. julija, je bilo od občine do občine drugačno, v povprečju pa je znašalo 45%. Z obema povečanjema smo sledili uresničevanju resolucijskega cilja, da bomo dosegli in do konca leta obdržali povprečno 1,52% vrednosti revaloriziranega stanovanjskega sklada. Do sedaj so stanarine dosegle 1,32% vrednosti stanovanjskega sklada.

Skupščina Samoupravne stanovanjske skupnosti Krško je na seji dne 16. oktobra sprejela sklep, da se stanarine v občini Krško 1. novembra letos povečajo za 25 odstotkov.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Skupnost za zaposlovanje

ŠE O ŠTIPENDIRANJU
V ŠOL. LETU 1986/87

Odbor za štipendiranje pri občinski skupnosti za zaposlovanje je za to šolsko leto odobril štipendije 411 prosilcem (od 476), od tega je 133 dopolnilnih štipendij iz združenih sredstev. Zaradi neizpolnjevanja razpisnih pogojev (preseganje cenzusa, ponavljanje,

prekinitev izobraževanja) štipendije niso bile podeljene 65 kandidatom.

Štipendije Titovega sklada v SRS bodo iz naše občine prejemale: Klemen Kerin in Marjan Tkavc, oba učenca 1. razreda naravoslovno-matematične usmeritve v Brežicah (po kriteriju »otroci delavcev«) ter Tanja Mlakar, zaposlena v SOP, in Drago Fabijan, zaposlen v TOZD Imperial (po kriteriju »mladi delavci«).

Vloge tistih prosilcev, ki so iz opravičljivih razlogov zamudili razpisni rok, bo odbor za štipendiranje obravnaval v novembru. Takrat bo podelil tudi štipendije iz združenih sredstev po kriteriju »nadarjeni«.

PRAZNIČNI MESEC KRAJEVNE SKUPNOSTI
KOSTANJEVICA

21. oktobra 1943 je ob nemški ofenzivi sovražnik v Kostanjevici pobil 43 talcev. V spomin na ta dogodek je 21. oktober postal praznik KS Kostanjevica.

V počastitev praznika so cel mesec — od konca septembra do konca oktobra — potekale številne prireditve: glasbene, likovne, gledališke, športne pa predstavitev dejavnosti društev ipd. Spomin na talce so krajan obudili na žalni slovesnosti ob skupnem grobu žrtev.

Praznovanje tudi tokrat ni minilo brez proslavljanja delovnih uspehov. V Kostanjevici so izročili javnemu namenu tri posodobljene mestne ulice, TOZD Gozdarstvo GG Brežice je dobila nove prostore, v SOP-TOZD IKON pa so odprli novo lakirnico.

Nova lakirnica v IKON-u

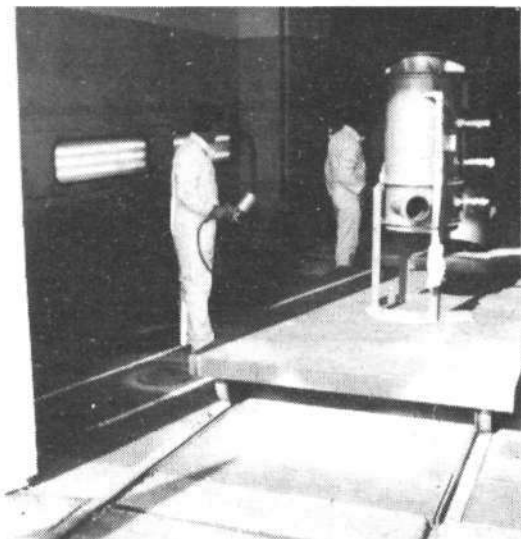
PRVI KORAK K OBSEŽ-
NEJŠI TEHNOLOŠKI
IN TEHNIČNI SANACI-
JI

Janez Roškar, slavnostni govornik na otvoritvi nove lakirnice SOP-ovega TOZD IKON, je delavcem te temeljne organizacije čestital za njihovo delovno zmago. Poudaril je, kako velikega pomena je IKON tako za SOP kot tudi za krajevno skupnost Kostanjevica. Naložbo v novo lakirnico s 180 m² površine, ki je stala več kot sto milijonov din, je ocenil kot »prvi korak k obsežnejši tehnološki in tehnični sanaciji, ki si jo je zastavila TOZD IKON.«

»Z veseljem in ponosom pričakujemo tudi trenutek,« je dejal slavnostni govornik, »ko bomo zaključili še drugo fazo sanacijske naložbe in dokončali proizvodno halo v izmeri 1100 m², ki jo gradimo tu zadaj. Ta naložba, vredna 274 milijonov din, pa pomeni za delavce IKON — še veliko več; poleg novih proizvodnih prostorov bomo posodobili strojni park, uredili instalacije, skladišča, skratka — vpeljali nov tehnološki red. S tem bomo pravzaprav poskušali doseči, da bi bila TOZD IKON sposobnejša za boj s konkurenco in s težavami, ki se dandanes skoraj vsak dan pojavljajo pred nami vsemi v nepredvidljivi teži in dimenziji.

Novi objekt, ki ga je SOP-TOZD IKON v Kostanjevici izročil namenu ob prazniku te KS (slika na naslednji strani). Slavnostni govornik: direktor DO SOP, Janez ROŠKAR. (Foto: Jože Simčič)

Ni zanemarljivo tudi to, da je taka tehnološka prenova predpogoj za boljšo kvaliteto, poleg tega pa daje tudi polno možnosti za uvedbo novih proizvodnih programov, o katerih razmišljamo in jih moramo vpeljati v našo redno proizvodnjo.

Z veseljem lahko pravzaprav ugotovimo, da so rezultati gospodarjenja naših TOZD takšni,

da nas vzpodbujajo k pogumnemu razmišljanju o tem, kaj moramo storiti danes, da nas ne bo jutrišnji dan pričakal nepripravljene in nesposobne za boj na trgu.

Trg pa za SOP ne pomeni le trženja v mejah ožje in širše domovine, ampak tudi razmišljanje o še večjem prodoru na svetovni trg. »S ponosom SOP-ovci danes radi povemo našim

prijateljem, da prav ta trenutek odpremljamo iz TOZD Oprema v ČSSR skupaj skoraj 90 vagonov opreme za lakirnico v Škodini tovarni v Bratislavi. Dejstvo je, da je tudi ta izdelek plod integriranega dela možganov in rok delavcev SOP-a in je pomembna vzpodbuda za naše nadaljnje delo,« je ob zaključku povedal Janez Rošker in zaželel delavcem, da bi čim prej dosegli zastavljeni cilj.

KOSTANJEVIŠKO JAMO TURISTOM

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Kostanjeviška jama, plod kraškega sveta v najlepšem predelu kostanjeviške okolice, je že nekaj časa usposobljena za turistične obiske. Najavljene skupine si jo lahko ogledajo vsak dan, le da se morajo prej oglasiti pri predsedniku Kluba jamarjev Kostanjevica na Krki, Martinu Boltezu. Ostali obiskovalci se nenapovedani lahko sprehodijo po njej ob sobotah, nedeljah in praznikih.

Pot po jami, ki spada med zanimivejše kraške objekte, traja približno eno uro in je povsem varna, saj so prizadevni kostanjeviški jamarji razen razsvetljave zgradili za 400 metrov betonskih stopnišč, poti in podestov, zagotovljen pa je tudi varen dostop do vrha. Nekdanjo kolovozno pot so tako uredili, da po njej lahko pripeljejo avtobusi.

Vhod v jama je bil odkrit leta 1937, ko je ob večjem neurju pritisk vode prebil steno ob izviru potoka Studena. Tako je nastal sedanji vhod, ki je pritegoval mnoge nepovabljene obiskovalce, ti pa so poškovali dostopni del.

Klub jamarjev iz Novega mesta je leta 1964 dal pobudo za ustanovitev jamarske sekcije v Kostanjevici. Na področju Gorjancev je namreč veliko krških objektov in osnovna dejavnost novoustanovljene sekcije naj bi bila odkrivanje novih, nepoznatih objektov. Dejavnost nove skupine je vseskozi težila naloga po turistični usposobitvi Kostanjeviške jame, in v to so vložili veliko naporov. Leta 1969 so napravili lesene stopnice in podeste, jama je pričela sprejemati obiskovalce, a vlaga je sproti uničevala gradbeni les. Zato so tudi prišli do ugotovitve, da bo še najcenejša rešitev, če dotrajani les nadomestijo z betonom. Ta dela so zaključili lani (1985) in 46 članski klub jamarjev je zagotovil vsa potrebna sredstva.

(Foto: Miranda BODOR)

Glede na to, da je jama usposobljena za izletniške obiske, da Klub zelo resno razmišlja o izgradnji jamskega doma, ki bi članom zagotovil osnovne pogoje za dejavnost ter ob upoštevanju možnosti turističnega razvoja tega dela občine, bi kazalo jamo upoštevati tudi s tega zornega kota.

Jama ima že sedaj okrog 45.000 obiskovalcev letno, čeprav je zaradi skromnih možnosti kluba (le 9 članov je aktivnih) še niso uspeli vključiti v redno turistično ponudbo občine. Nekaj navdušencev, članov kluba, je skozi dolgoletno delo opravilo več tisoč udarniških ur za izgradnjo obstoječih poti in to osnovno bi vsekakor kazalo izkoristiti.

Mladinski tek: ena izmed športnih prireditev, ki so se zvrstile ob praznovanju kostanjeviškega krajevnega praznika. (Foto: Goran ROVAN)

ANSAMBEL »VERASI« JE NAVDUŠIL KRŠKO OBČINSTVO

Med 13. in 18. oktobrom so v naši republiki potekali dnevi kulture Beloruske SSR. Prireditve so bile v različnih krajih, v Krškem pa smo v četrtek, 16. X. zvečer, v veliki dvorani DKD Edvarda Kardelja lahko pozdravili vokalno-instrumentalni ansambel Verasi (slov. »vesreje«). Skupina sedmih mladih deklet in fantov se je predstavila s svojimi zabavnoglasbenimi uspešnicami. Večino skladb je ustvaril njihov vodja, zaslužni umetnik BSSR, Vasilij Rainčik, druge pa ostali člani skupine. Pred nastopom v Krškem so beloruski gostje nastopili v Novem mestu, zatem pa še v Portorožu. Prav s koncertom pri nas so bili izredno zadovoljni. Presenetila jih je dvorana in njena tehnična opremljenost, še posebej pa jih je presenetil izreden obisk (v dvorani je bilo kar okoli 800 poslušalcev) in topel sprejem z obilnim aplavzom. Sicer pa so ansamblu Verasi opoldne pripravili v restavraciji Pod Gorjanci v Kostanjevici svečano kosilo, na katerem sta jih sprejela predsednik SO Krško Zoran Šoln ter predsednik skupščine kulturne skupnosti Lojze Stih.

V Kostanjevici so si z zanimanjem ogledali Osnovno šolo Jožeta Gorjupa, njeno bogato likovno zbirko jugoslovanskega poimpressionističnega slikarstva, otroški vrtec pa Formo vivo ter nekdanji cistercijski samostan za umetnostnimi zbirkami Galerije Jakac. Pred nastopom v Krškem so si gostje z velikim navdušenjem ogledali še atelje akademskega kiparja in medaljerja Vladimirja Štovička.

Dnevi kulture Beloruske SSR so v naši republiki potekali pod pokroviteljstvom izvršnega sveta skupščine SR Slovenije in sveta ministrov Beloruske SSR. Predsedstvo SO Krško je dragim gostom ob tej priložnosti podelilo plaketo občine Krško, ki jo je po večernem nastopu ansamblu Vrasji izročil Aleksander Strupeh, podpredsednik naše občinske skupščine.

Živko Šebek

Zabavnoglasbena skupina »Verasi« iz Beloruske socialistične republike je s svojim nastopom navdušila preko 700 gledalcev, kolikor se jih je nagnetlo v veliko dvorano DKD Edvard Kardelj.

Borci NOB — živa vez z našo zgodovino

SREČANJE BORCEV 2. BATALJONA III. BRIGADE VDV

Občina Krško je ena od šestih občin, ki so podelile domicil 2. bataljonu III. štajerske brigade VDV (vojske državne varnosti). Letos so borci za svoj letni zbor izbrali Krško in se tu srečali 18. oktobra. O zgodovini vojske državne varnosti, njenem pomenu in njeni vlogi v NOB je borcem in gostom spregovoril Stane Rychly, komandir specialne čete 2. bataljona VDV in štabni administrator.

»Do pomladi 1944 sta vlogo zavarovanja, zaščite in organizacije obveščevalne službe opravljali VOS in narodna zaščita. Po odločitvi NKOJ v aprilu 1944 so se organizirali organi OZN-e in enote VDV — NO. Na Hrvaškem so bile enote PPK. To ni bilo takoj enotno urejeno za celo Jugoslavijo, vse do formiranja KNOJ v jeseni 1944. V ta sestav se je vključila tudi slovenska vojska državne varnosti in se preimenovala v II. divizijo KNOJ.

Formiranje enot VDV v Sloveniji je potekalo postopoma. Aprila 1944 je bila na Dolenjskem ustanovljena I. brigada in še istega meseca 2. brigada na Primorskem in Gorenjskem ter zatem divizija. Na štajerskem je bil najprej formiran bataljon VDV s četami v Savinjski dolini, na Kozjanskem in Koroškem. Komandant je bil Anton Vratnar — Antonesko. Julija 1944 je bil bataljon okrepljen z novimi borci z Dolenjskega in iz Šlandrove brigade. Po prihodu skupine borcev z Dolenjskega z namestnikom komandanta divizije, Francem Štadlerjem — Pepetom, je bila 25. avgusta 1944 ustanovljena III. brigada VDV s štirimi bataljoni: prvi bataljon je bil za savinjsko območje, drugi za kozjansko, tretji za Pohorje in vzhodni del Slovenije in četrti za koroško območje. Po območjih so se tudi poimenovali. Brigada je štela okrog 500 borcev, bataljoni pa po 120. Število se je takoj po formiranju povečalo, ker so borci prihajali iz brigad in odredov.

Oborožitev je bila dobra. Bilo je veliko avtomatskega orožja in minerskega materiala. Komandant brigade je bil narodni heroj Anton Vratnar — Antonesko, politkomisar Jože Koželj — Zdravko, namestnik komandanta Zdravko Gomazel — Janez, pomočnik politkomisarja Karel Vovk, borec I. celjske čete, načelnik štaba Ante Jukić-Mato. V 2. bataljonu je bil komandant Stane Kveder-Joža, njegov namestnik Martin Župančič-Medved, politkomisar Anton Riček-Zvone in pomočnik politkomisarja jaz. Borci bataljona in kadri so bili večinoma s štajerske.

Bataljon je septembra krenil na svoje operativno območje. Spetoma je opravil pomembne borbene akcije. V zasedi v Penku na šoštanjski železniški progi je uničil vlak, pri tem ubil ali ranil večje število Nemcev. V Topolšnici je izvršil preskrbovalno akcijo (hrana, obleka, odeje). V Šmarjeti pri Rimskih toplicah je prečkal cesto in Savinjo ter železniško progo. Na daljšem odseku je zaminiral progo in nadaljeval pohod proti Planini. Nastanil se je po hišah v Šentvidu pri Planini. Štab bataljona je bil v »farovžu«. Tu je bil dalj časa sedež bataljona. Od tu so čete odhajale v borbene akcije na Bizeljsko, Laško, Kozje, Slivnico, Pečovnik. Bataljon je na območju Kozjanskega opravil pomembne očiščevalne akcije. Zajel je in uničil

Spominsko medaljo je v imenu predsednika SO Krško prevzel predsednik OOOZB Krško, Stane Nuncič.

zasedli Angleži. Med njimi je bil tudi zloglasni šef gestapa iz Litije, Müller. Bataljon se je potem moral umakniti s Koroškega. V vzhodnem delu Slovenije — Murski Soboti je zavaroval objekte in mejo. Opravil je pomembne naloge in tako prispeval svoj delež k osvoboditvi domovine,« je povedal Stane Rychly.

V priznanje za dosedanje sodelovanje so borci 2. bataljona III. brigade VDV izročili spominske medalje skupščinam občin Brežice,

Krško, Sevnica in Šmarje pri Jelšah, OK ZKS Krško, občinskemu odboru ZZB NOV Krško, TCP »Djuro Salaj« in njeni TOZD Papirkonfekcija; organizacija ZZB NOV iz Tovarne celuloze in papirja pa je poleg medalje prejela tudi znak.

Po zboru je bila v predverju DKD Edvarda Kardelja predstavljena knjiga Staneta Rychlyja *Spomini borcev 2. bataljona III. brigade VDV*, recitatorji in šentjernejski oktet pa so izvedli kulturni program.

Gostiteljica in pokroviteljica zbora je bila TCP »Djuro Salaj«.

OB DNEVU PIONIRJEV

29. september je dan pionirjev, ki ga v vsakem pionirskem odredu praznujejo s pionirsko odredno konferenco. V našem PO »Karel Destovnik-Kajuh« je konferenca potekala po delegatskem sistemu, ostali pa smo ji prisluhnili po ozvočenju v razredih. Po pionirski himni in izvolitvi delovnega predsedstva in zapisnikarja je tovariš ravnatelj pionirskemu odredu izročil kipec pionirja in diplomu za uspešno sodelovanje v XIV. JPI. Po izčrpnem poročilu o delu v minulem šolskem letu so bile sprejete spremembe v vodstvu PO, nato pa še program dela za tekoče šolsko leto.

Med pomembnejšimi točkami programa so naslednje:

- vključitev v XV. JPI, ki bodo potekale pod geslom Srečno pot v 21. stoletje,
- tekmovanje v Veseli šoli Pionirskega lista,
- tekmovanje za bralne značke,
- sodelovanje s pionirji iz pobratene Baje Bašte,
- priprave na sprejem cicibanov v pio-

Stane Rychly, avtor knjige spominov, ki so jih izdali borci VDV in je ob srečanju bila predstavljena javnosti.

BELEŽKE

Naš glas — Priloga NNNP — Izdaja INDOK center Krško — Tekste je pripravila prof. Marija Sedaj z OŠ Jurija Dalmatina Krško — Pokroviteljstvo nad celotno akcijo je prevzel Občinski štab teritorialne obrambe Krško — Naklada: 1600 izvodov — Odgovorni urednik: Ivan Kastelic

NAŠ GLAS
SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

NNNP PRILOGA NNNP PRILOGA NNNP PRILOGA NNNP PRILOGA NNNP

**PREŽIVETI V NARAVI IN Z
NARAVO**

Redni bralci Našega glasa se bodo še spomnili lanske priloge NNNP, ki je govorila o zdravi prehrani. Tokrat nadaljujemo z objavo prispevka o prehrani v izrednih razmerah, sledile pa bodo še nekatere druge teme, katerih poznavanje tako ali drugače potrebujemo šele takrat, ko iz kakršnih koli razlogov ostanemo brez vseh ugodnosti civilizacije.

Zavedamo se, da je na voljo veliko boljših priročnikov o tej tematiki, in tudi to nam je jasno, da se vsebine teh prilog ne boste učili na pamet. Upamo pa, da jih boste vsaj pozorno prebrali in jih ne boste zavrgli. V izrednih razmerah ima človek možnost, da se spomni podrobnosti, ki jih je nekoč nekje že videl ali prebral → če jih je seveda res prebral.

PREHRANJEVANJE V NARAVI

ZDRAVILNE RASTLINE

1. Kako, kdaj in kje nabiramo dele rastlin

Korenine, korenike in gomolje nabiramo spomladi in jeseni, in sicer preden odpadejo nadzemni deli, ko rastline še lahko prepoznamo. Nabrano operemo s hladno vodo. Večje korenine narežemo na tanka kolesca in jih posušimo.

Skorje nabiramo spomladi, ko se drevesa lupijo in skorjo najlaže ločimo od lesa. Nabiramo jo samo z mladih debel.

Liste nabiramo, ko rastlina cvete ali ko dozori plodovi. Nabiramo pritalne, spodnje in srednje liste, ki jih niso razgrizle žuželke ali načela rja.

Popke nabiramo, še preden se pojavijo listi. Čim prej jih posušimo.

Cvetove in socvetja nabiramo s peceljčki in z njimi ravnamo tako kot s popki.

Zeli nabiramo v celoti — ves nadzemni del. Izločimo samo debelejša stebila in vejice.

2. Kaj upoštevamo pri nabiranju

Pri nabiranju zdravilnih rastlin moramo upoštevati **odredbe in zakone o zaščiti in varstvu narave**.

KOLEDAR NABIRANJA

Januar Narava počiva!

Februar Izkopavamo korenine navadnega gladeža, nabiramo popke navadne breze, cvetove navadnega lapuha in zel resja.

Marec Nabiranje zdravilnih rastlin postaja živahno. Nabiramo brezove popke, korenine češmina, navadnega gabeza, sladkega janeža, pomladanskega in visokega jegliča, peteršilja, navadnega gladeža, velike koprive, navadnega sleza in korenike kolmeža in jagodnjaka. Liste nabiramo pri beli omeli in žajblju. Marca nabiramo cvetove pomladanskega in visokega jegliča, navadnega lapuha in dišeče vijolice. Celo zel nabiramo pri beli omeli, pljučnici in resju. Skorjo nabiramo pri navadnem kostanju, vršičke in skorjo pa pri navadnem glogu.

April Izkopavamo korenine navadnega gabeza, sladkega janeža, pomladanskega in visokega jegliča in navadnega regrata. Korenike izkopavamo pri kolmežu in jagodnjaku. Aprila nabiramo liste angelike, vedno zelenega gornika, hmelja, žajblja in robide. Pazi, da ne nabiraš listov raznih vrst repuhov! Celo zel nabiramo pri beli omeli, pljučnici. Cvetove nabiramo pri pomladanskem jegliču, navadnem kostanju in dišeči vijolici.

Skorjo z vršički nabiramo pri navadnem glogu, samo skorjo pri navadnih khrliki.

sta ribe in likost	Bivalitište	Kdaj lovimo	Kdaj miruje	Kdaj se ikri	Način lova	Vaba
dust ondrostoma vode eko 50 cm	4litre nižinske vode	ves dan	v zimskem času spomladi	z roko, s trnkom, žuželke, z vršami	z roko, s trnkom, žuželke, kruh, deževniki	
rena rbus 90 cm	srednji in spodnji tok hitrih voda	ves dan	v zimskem času spomladi	s trnki, z roko, s koši	s trnki, z roko, s koši	sir, kruh, deževniki
ika ox 100 cm	tople čiste vode z mnogo rastlin- stiva	ves dan	ponoči	konec zime	s trnki, koši, vršami, z zankami	manjke ribice
triž erca id 30 cm	mirne, tople in čiste vode	ves dan	pod ledom	konec zime, v začetku pomladi	s trnkom, koši, vršami	ribice, deževniki
ap prinus 45 cm	mirne vode, ribniki, jezera	ves dan	pozimi	spomladi	z vršami, koši, trnki	deževniki, kruh, koruza
čeperka ardinus 30 cm	mirne vode, jezera	ves dan	pozimi	spomladi	z vršami, koši, trnki	deževniki, kruh

Nadaljevanje

bo izšlo v prilogi

Nашega glasa številka 11

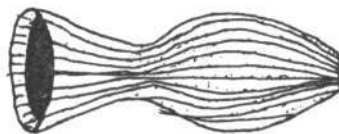
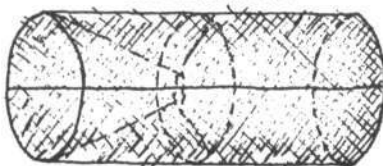
Načini lova rib:

- z roko
- s spremembo vodnega toka
- z izsušitvijo vodnega toka
- ponoči z ostjo in svetilko
- s koši in košarami brez dna
- z vršami
- z zamaskiranimi koši
- s trnki
- s kovinsko zanko

Vabe:

- deževniki
- kobilice
- muhe
- sir
- kruh
- zrna koruze
- manjše ribe
- žabe
- umetne muhe
- blinker

DVE OBLIKI VRŠ ZA LOV RIB IN RAKOV

V skrajni sili (vojna): z eksplozivom (steklenica z živim apnom ali karbidom) z omamljanjem (veliki lučnik ali papeževa sveča)
Pomni! Oba zadnja načina sta v mirnem času najstrožje prepovedana!

sta ribe velikost	Bivališče	Kje jo lovimo	Kdaj lovimo	Kdaj miruje	Kdaj se ikri	Način lova	Vaba
trv mo sp. 50 cm	bistri gorski potoki, hitro tekoče vode	pod brzicami, pod previsnimi bregovi, zvečer na plitvinah	zjutraj, zvečer, v oblačnem vre- menu ves dan	v času drstenja	različne vrste od jeseni do pomladi	z roko s trnkom z vršami s spremem- bo vode, toka	deževniki žuželke umetne muhe
in vmallus 50 cm	gorski potoki, hitro tekoče vode	pod brzicami, sredi reke	ves dan	v času drstitve	spomladi	s trnkom	kobilice muhe
n nciscus 50 cm	hitro tekoče vode	sredi reke, pod bregovi	ves dan	v zimskem času	spomladi	z roko, vršami, trnki	žuželke, kruh, deževniki

Maj Nabiramo korenine navadnega regrata. Liste nabiramo pri angeliki, navadni brezi, vedno zelenem gorniku, hmelju, pomladanskem jегliču, veliki koprti, navadnem lapuhu, navadnem slezu, jagodnjaku in robidi. Maja nabiramo cvetove navadnega gloga, visokega jегliča, prave kamilice, navadnega kostanja in črnega bezga: celo zel nabiramo pri peteršilju, plahitci, njivski preslici, navadnem regratu, resju, navadni rozgi in vrtnem timijanu. Skorjo pa nabiramo le pri navadni krtliki.

Junij

Junija nabiramo večinoma liste in cvetove. Liste nabiramo pri: angeliki, navadni brezi, vedno zelenem gorniku, hmelju, navadnem lapuhu, pljučnici, navadnem slezu, smetliki, žajblju, borovnici, brusnici, jagodnjaku, robidi in pravem kostanju. Liste in cvetove hkrati nabiramo pri navadnem glogu, gozdnem slezenovcu in kopru. Cvetove nabiramo pri arniki, črnem bezgu, visokem jегliču, pravi kamilici, velkolistni lipi, lipovcu, ognjicu in rožlinu (v glavnem nabiramo le temnocveni rožlin). Med najmočnejšim cvetenjem moramo pobirati vsak drugi dan, kasneje pa bolj poredko.

Skrbno posušene cvetove uporabljamo s čajnimi listi vred in brez njih. Zel in liste nabiramo pri komarčku, materini dušici, plahitci, pelinu, pljučnici, navadnem regratu, resju, navadni rozgi, šetrajju, vrtnem timijanu in tavžentroži. Skorjo nabiramo le pri navadni krtliki!

V zdravilne namene nabiramo plodove borovnice in brusnice; plodove pa uporabljamo v živilski industriji za izdelavo sokov in marmelade.

Julij

Julija je nabiranje zdravilnih rastlin kar bogato. Tudi počitnice naj pognirji popestrijo s prijetnim in koristnim, t. j. z nabiranjem zdravilnih rastlin, gozdnih sadežev in drugih užitenih plodov divje rastočih rastlin. Ne pozabi naj na začimbne in dišavnice in divje rastoče zelenjave. Nabere naj večje količine, torej zase in za odkup!

Prav tako kot junija tudi julija ne izkopavamo korenin! Liste nabiramo pri navadnem glogu, gozdnem slezenovcu, kopru, poprovi meti, borovnici, brusnici in pravem kostanju; iglice brina.

Cvetove nabiramo pri arniki, črnem bezgu, drobnocvetnem in velikocvetnem lučniku, pravi kamilici, kopru, lipovcu in navadnem slezu. Zel nabiramo pri golem kilovcu, dlakavem kilavcu, komarčku, korijandru, materini dušici, pehtranu, pelinu, peteršilju, plahitci, resju, navadni rozgi, šenjanževi roži, šetrajju, tavžentroži, vrtnem timijanu in dišči vijolici.

Avgust

Julija obiramo plodove sladkega janeža, brina, borovnice, brusnice, jagodnjaka in maline. Nezele plodove nabiramo le pri češninu.

Ta mesec je prav tako bogat glede nabiranja zdravilnih rastlin. Nabiramo še vedno liste navadnega gloga, gozdnega slezenovca in poprove mete. Cvetove nabiramo pri velicvetnem lučniku, gozdnem slezenovcu, hmelju, pravi kamilici, ognjicu in rožlinu.

Zel nabiramo pri golem kilovcu, dlakavem kilavcu, komarčku, koprti, korijandru, materini dušici, pehtranu, navadni rozgi, šenjanževi roži, veliki, korijandru, materini dušici, pehtranu, navadni rozgi, šenjanževi

roži, šetraju, tavžentroži, vrtnem timijanu in dišeči vijolici. Semena nabiramo skupaj s plodovi pri buči. Zel in plodove obiramo pri veliki koprivi in korijandru; liste in plodove nabiramo pri brinju, borovnici in brusnici. Samo plodove obiramo pri pegastem badelju, hmelju (storžki), navadni kumini, peteršilju, jagodnjaku, malini in robidi. Nezrele plodove obiramo le pri češminu!

September Korenine izkopavamo pri encijanu, navadnem gabezu, navadnem gladežu, navadnem slezu, peteršilju, navadnem regratu in ozkolistnem trpotcu, korenike pa pri arniki, baldrijanu in jagodnjaku. Liste nabiramo le pri navadnem glogu, gozdnem slezenovcu in iglice pri brinu. Cvetove nabiramo pri velecvetnem lučniku in gozdnem slezenovcu. Liste in plodove obiramo pri navadnem glogu in brinu. Celo zel nabiramo pri korijandru, materini dušici, navadni smetliki, vrtnem timijanu in dišeči vijolici, plodove in zel pa pri korijandru. Nezrele plodove nabiramo le pri češminu! Gomolje izkopavamo pri česnu. Plodove nabiramo pri pegastem badelju, črnem bezgu, češminu, divji roži, hmelju, sladkem janežu, kopru, koprivi veliki, robidi, jerebiki in pravem kostanju. Skorjo nabiramo pri navadnem kostanju in navadni krljiki.

Oktober Oktobra je nabiranje zdravilnih rastlin še manj bogato. Korenine izkopavamo pri encijanu, navadnem gladežu, veliki koprivi, navadnem slezu, navadnem gabezu, peteršilju in ozkolistnem trpotcu; korenike pa izkopavamo pri arniki, baldrijanu. Gomolje izkopavamo le pri česnu. Plodove obiramo pri angeliki, črnem bezgu, češminu, divji roži, navadnem glogu, brinju, jerebiki in pravem kostanju, pri pravem kostanju pa še skorjo.

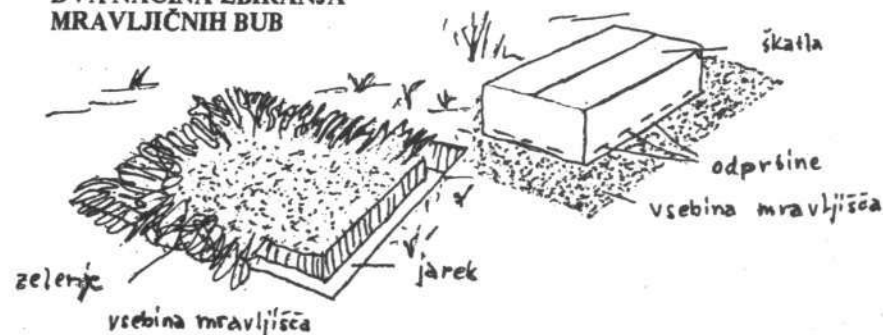
November Novembra se praktično končuje nabiranje zdravilnih rastlin in gozdnih plodov. Korenine izkopavamo pri češminu in pri navadnem regratu, angeliki, navadnem gladežu in veliki koprivi; plodove lahko obiramo pri brinu in jerebiki.

December Decembra nabiramo le plodove brina.

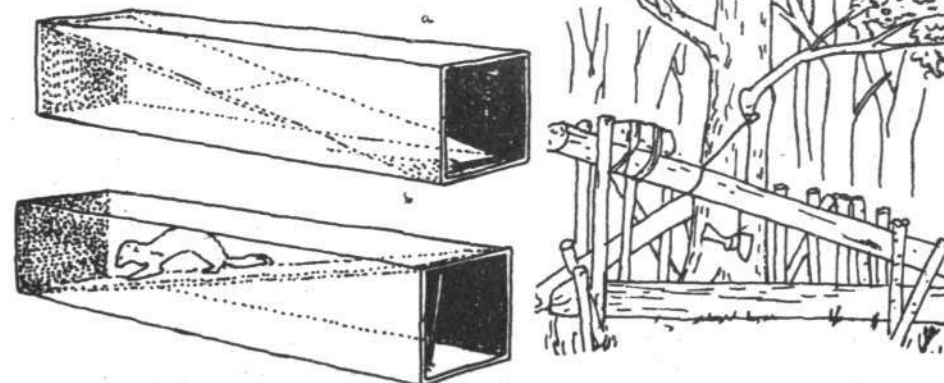
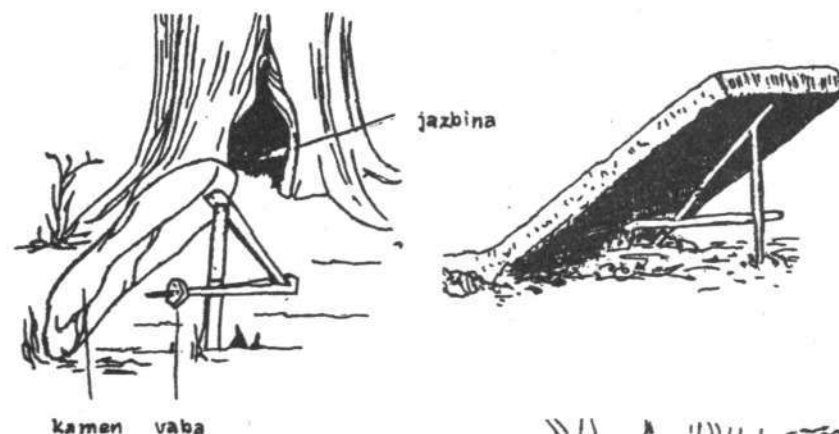
Navodila:

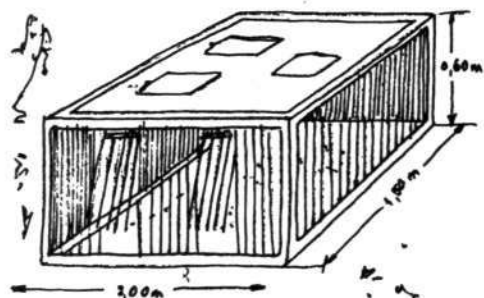
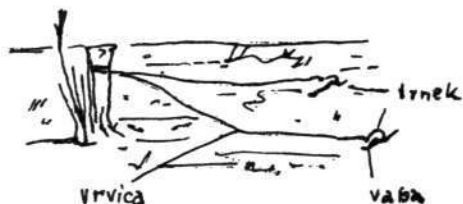
- nabiraj eno rastlino v eno košaro in drugo v drugo;
- strupenih rastlin naj ne nabirajo otroci, odrasli naj imajo rokavice za enkratno uporabo;
- nikoli ne poberi vseh rastlin;
- nabiraj tiste zeli, ki jih poznaš;
- nabiraj samo zdrave, nepoškodovane in nezaprašene rastline;
- nabranih ne tlači v vrečo ali košaro;
- nabrane takoj očisti in jih razprostri, da se posušijo;
- upoštevaj koledar nabiranja;
- pri nabiranju imej škarje ali nož.

DVA NAČINA ZBIRANJA MRAVLJIČNIH BUB

PASTI ZA LOV DIVJADI V IZREDNIH POGOJIH

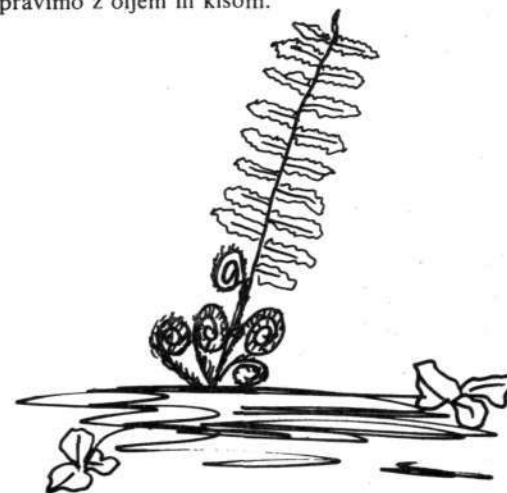

Navadna glistovnica

Raste po senčnatih in vlažnih listnatih ter iglastih gozdovih. Za hrano uporabljamo samo zelo mlade, polžasto zvite listne poganjke, ki še nimajo razvitih lističev.

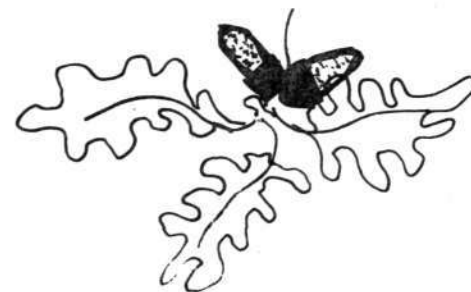
Za prehrano mlade poganjke skuhamo v slani vodi, odcedimo in popražimo v olju s čebulo. Iz vode, v kateri smo kuhali poganjke, lahko pripravimo okusno juho. Solato iz poganjkov pripravimo z oljem in kisom.

Dob

To drevo sestavlja v Sloveniji že več kot 100 let hrastove gozdove. Njegov plod je želod, ki vsebuje 35% škroba, 8% sladkorja, 7% beljakovin, do 4% maščob.

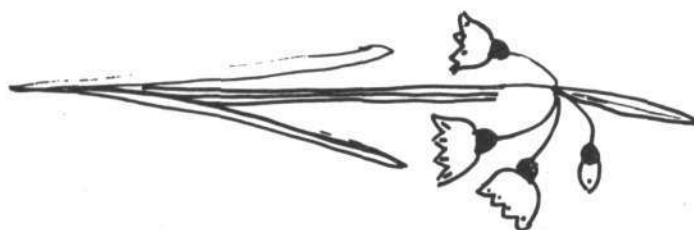
Uporabnost želoda je človek spoznal že pred dawnimi časi. Lahko ga jemo kot kostanj, pečenega na žerjavici. Pogostejše pa ga uporabljamo za pripravo krušne moke: želod spečemo v ilovnati peči, ga zmeljemo v moko in jo dodamo drugim krušnim mokam. S podobnim postopkom pridobivamo kavni nadomestek.

Poletni veliki zvonček (poletna kronica)

Ima podolgovate, 1 cm široke liste, v zemlji pa čebulico. Raste v velikih množinah na močvirnih ali pogosto poplavljenih tleh. Užitne so čebulice. Vsebujejo veliko škroba in vitamina C. **Čebulic ne smemo jesti surovih!** Vedno jih moramo dobro prekuhati. Uporabljamo jih za pripravo raznih kašastih prikuh. Nabirati jih začnemo zgodaj spomladi, ko poženejo nadzemni deli rastline.

Na Krškem polju je veliko poletnega zvončka v Bušeti vasi pri Cerkljah.

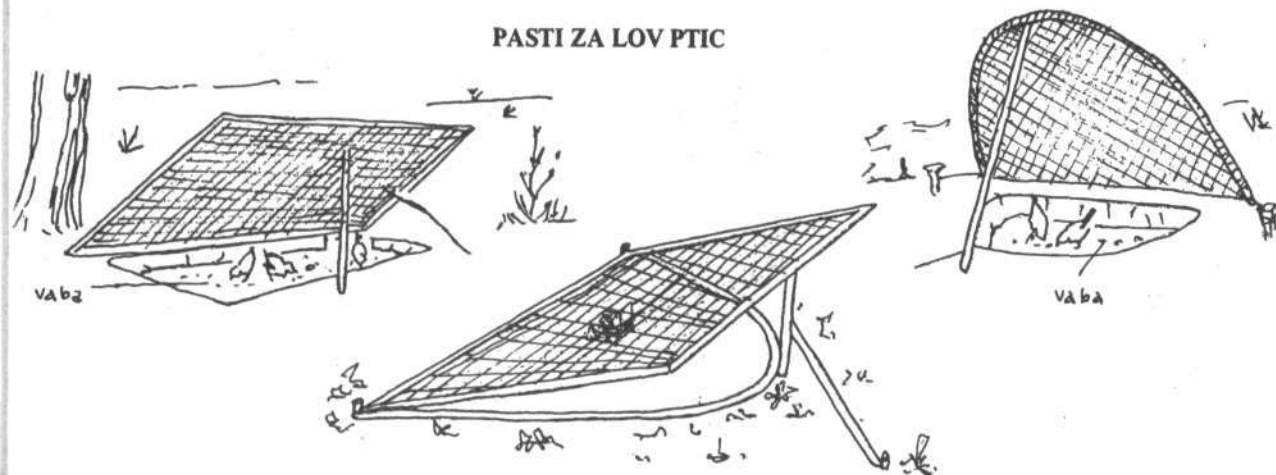

Navadna smreka

Nabiramo mlade vršičke, ki še niso olesneli. V steklen kozarec zlagamo izmerjeno sladkor in vršičke. Količina sestavin je poljubna. Kozarec postavimo na sonce za toliko časa, da se sladkor popolnoma stali. Nato tekočino precedimo in jo spravimo v steklenico ter dobro zapremo. To je staro domače zdravilo proti kašlju.

divja gos Anser	prileti jeseni na plitve stoječe vode	pri nas zelo redko gnezdi	5-10 april	z zankami, trnki
bela štoklja Ciconia	selilka	na drogovich, dimnikih	3-5 april	mladiče v gnezdih
siva vrana Corvus	na robu polj	na visokem drevju	4-6 april	s pastmi, limanicami, zankami
krokar Corvus	na različnih mestih	na visokih mestih, v skalnih stenah	4-6 februar, marec	s pastmi, limanicami, zankami
kavka Coocus	nižinski predeli, trte, polja	v razvalinah, drevesih duplih	4-5 april	s pastmi, limanicami, zankami

PASTI ZA LOV PTIC

Načini lova ptičev:

- z rokami
- z zankami, žimanicami
- z mrežami
- s trnki (vodne ptice)
- s pastmi
- z zaklopkami
- s papirnatiimi vrečkami
- z limanicami
- z vršami

Vabe:

- zrnje, semena, kruh
- deževniki,
- ličinke, žuželke

Pomni! Vsi omenjeni načini lova ptic so v mirnem času prepovedani!

Vrsta ptice	Bivališče	Kje gnezdi	Število jajc	Kako jo lovimo
skalni jereb Alectoris	planinska grmišča	pod grmovjem	10 — 15 maj-junij	s pastmi
poljska jerebica Perdix	blizu žitnih polj	na poljskih tleh	8 — 22 april, maj	s pastmi, zankami
fazan Phasianus	grmišča poleg žitnih polj	na tleh v gozdu ali polju	8 — 17 maj	s pastmi, zankami, mrežami
golob Columba	skalnata mesta, listnati gozdovi	v skalnih vdolbinah, votlih deblih	2 april in junij	mladiče v gnezdih
grlica Streptopelia	nižinski gozdovi, sadovnjaki	na drevju	maj, junij	mladiče v gnezdih
priba, vivek Vanellus	močvirja, vlažne trate	na tleh	4 marec, april	mladiče v gnezdih
divja raca Anas	močvirja, jezera	na tleh, v vrbah	8-15 marec, april	z zankami, trnki

Navadna kislica

Kislica je trajno zelišče. Raste na pašnikih in livadah. Jedi pripravljamo iz spomladanskih pritličnih listov, ki so zlasti v deževnih letih zelo mesnati, temno zeleni in sočni (od marca do maja). Iz njih lahko pripravimo okusne jedi, predvsem mešane zelenjavne prikuhe, solate, juhe, omake, kaše, pudinge in kreme.

Juha iz kislic: 10 minut kuhamo 1/4 kg drobno sesekljanih kislic v 1 l vode, dodamo sol in poper, lahko tudi ščepec pimenta. Tako pripravljeno juho zlijemo v skledo, da se ohladi. Dodamo tanko zrezane kumare, trdo kuhano in zrezano jajce, limonin sok, dva zrezana stroka česna, peteršilj. Postavimo v hladilnik in ponudimo hladno. — S tako juho lahko v vročih mesecih postrežemo gostom.

Brezstebelni jeglič (trobentica)

Raste na suhih tleh, sončnih livadah in planinskih pobočjih. Listi, ki tvorijo rozeto, so najbogatejši z vitaminom C.

Sveže liste sesekljamo, pomešamo z drugimi zelišči in tako dobimo zelo okusno solato, bogato z vitamini, ali juho, prikuho, omako in vitaminske čaje.

Navadna leska

To je močno razvejan grm. Uživamo predvsem njegove plodove (lešnike). Za prehrano pa so primerne tudi mačice; kuhane, posušene in zmlete lahko dodamo krušnemu testu.

Pokalica

Pokalica je zelišče. Cvetovi so beli in jih zlahka prepoznamo po mehurjasto napihnjeni čaši. Cvete od maja do septembra. Pripravljamo jo kot solato ali špinačo. Vsebuje veliko vitamina C. Nabiramo liste, ki so modrikasto zeleni, jajčasti, na vrhu zašiljeni in celorobi.

Navadni hren

Hren je trajnica. Podivjane rastline najdemo na obalah rek in potokov, ob poteh, železniških progah, njivah, travnikih. Uporabljamo koren, ki je pekočega okusa. Pripravljamo ga na različne načine. Mlade spomladanske liste lahko dodajamo raznim solatam. Če liste skuhamo, postanejo blagega okusa.

Hren s smetano: 1 korenina hrena, 50 g masla, 3 žlice drobtin, pol litra mleka, sol, sladkor, 3 žlice smetane. Hren ostrgamo in ga dušimo na vročem maslu, dodamo drobtine in zalijemo z mlekom. Kuhamo 15-20 minut, dodamo sol, sladkor in smetano. Postrežemo h govedini ali prekajenemu mesu.

Hrenov krompir: 8 kuhanih krompirjev odcedimo in stlačimo, prilijemo 1/8 l kisa, dodamo 2 žlici naribanega hrena in nekaj žlic olja. Dobro premešamo in ohladimo.

Navadna breza

Brezov sok je že dolgo znan kot pijača. Vsebuje sladkor (glukozo in fruktozo). Največ soka dobimo iz še neozelenelih rastlin. Spomladi zavrtamo v deblo do 2 cm globoko, v luknjo vtaknemo cev in prestrežemo iztekajoči sok. Po končanem izcejanju moramo odprtino zamašiti s smolo ali lesenim čepom. *Ob hudem pomanjkanju lahko uporabimo tudi listne popke ali mlade liste. Pomešamo jih z listi drugih užitnih divjih rastlin ter pripravimo zelenjavne prikuhe in solate.*

Nečlenarji

1. **Polži s hišico:** veliki vrtni polž, hrapavi vrtni polž, vinogradniški polž, mali vrtni polž.
2. **Školjke:** potočni škržek, brezzobka.
3. **Raki:** potočni rak (jelševce), koščak.
4. **Žuželke:** kobilice, mravlje (bube).

Vretenčarji

1. **Ribe:** potočna postrv, jezerska postrv, soška postrv, sulec, lipan, klen, podust, mrena, som, ščuka, ostriž, smuč, rdečeperka, krap, menek.
2. **Dvoživke:** zelena žaba, debeloglavka, sekulja (rjava žaba), sivka (rosnica).
3. **Plazilci:** močvirska sklednica, siva kuščarica, pozidna kuščarica, zelenec, belouška, kobranka, smokulja, navadni gož, modras, gad.
4. **Ptice:** skalni jereb (kotorna), jerebica, fazan, prepelica, mestni golob, škalski golob, grivar, grlica, divja raca, divja gos, bela štoklja, siva čaplja, poljska vrana, siva vrana, krokar, kavka, sraka, šoja.
5. **Sesalci:** srna, gams, divji prašič, poljski in divji zajec, gorski zajec, veverica, hrček, polh, lisica, jazbec, vidra.

UŽITNE ŽIVALI KOPNEGA IN VODE

Organizem je odprt sistem — neprestan pretok snovi in energije. **Pravilna prehrana je mešana hrana.**

S hrano živalskega izvora dobimo dovolj biološko polnovrednih beljakovin. Pomanjkanje beljakovin močno prizadene telesne in duševne sposobnosti. V izrednih pogojih je preskrba z običajno hrano živalskega izvora onemogočena.

Izkušnje so pokazale, da je treba **premagati predsodke in odpor** do določenih živalskih vrst.

Polnovredne beljakovine dobimo z mesom srnjadi in jelenjadi, rib, rakov, ptic, veveric, hrčkov, lisic, jazbec, vider, kač, kuščarjev, želv, žab, kobilic, mravelj, školjk, polžev.

Skoraj vse v Sloveniji živeče živalske vrste so užitne. Za hrano nabiramo tiste, ki jih je dovolj in so dosti velike, od manjših pa le tiste, ki jih je moč nabrati v zadostni količini.

V izrednih razmerah uporabljamo namesto običajnih lovnih pripomočkov improvizirana lovila, ki so v mirnem času najstrožje prepovedana in je njih uporaba kazniva.

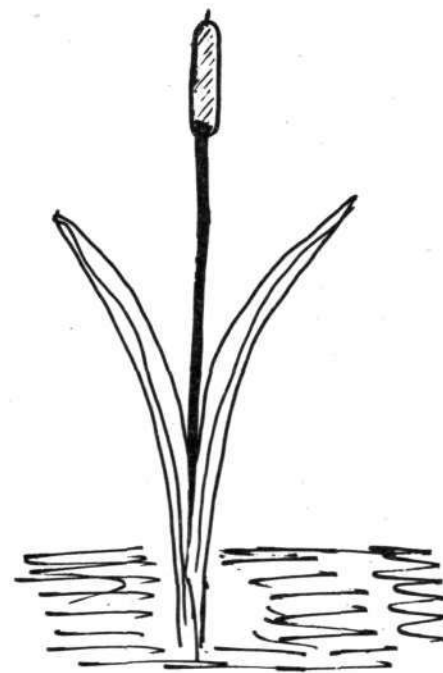
Splošna navodila za izredne razmere:

- skušajmo zmanjšati telesne napore;
- hrano pravilno porazdelimo;
- zmanjšajmo obroke hrane in standardni hrani dodajajmo meso divjih živali;
- ugotovimo, katere od živali, ki jih nameravamo loviti, so na določenem območju;
- izberimo primerne vrste živali;
- poiščimo stecine živali, hrano, ki jo iščejo, in napajališča živali;
- poiščimo najugodnejše mesto za lov;
- izberimo in izdelajmo najustreznejšo lovilno napravo (past, zanko, mrežo...);
- priskrbimo si za določeno žival najustreznejšo vabo;
- zanke in pasti nastavljam po vhodu v jame, rove, jazbine, kamor se živali zatekajo;
- zanke in pasti nastavljam proti večeru;
- meso dobro prepecimo, skuhamo ali prepražimo.

Živali, primerne za prehrano v izrednih pogojih, ki jih najdemo na območju Slovenije

Širokolistni rogoz

Raste v vodi. Podzemno steblo se razrašča v blatnem vodnem dnu. V podzemnem stebelu je veliko škroba. Mlada stebila olupimo ter betičaste poganjke skuhamo, odcedimo in iz njih pripravimo solato, lahko pa jih (kuhane) tudi pečemo.

Navadni šipek

Uspeva v živih mejah in ob robovih gozdov in plotovih, po pašnikih in med grmovjem. Za prehrano uporabljamo plodove. Vsebujejo zelo veliko vitaminov C, A, B₁, B₂, saharoze, rudninskih snovi.

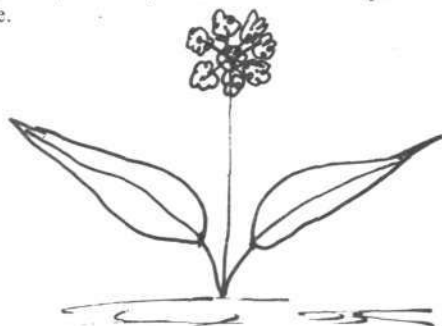
Iz šipkovih plodov izdelujemo zelo okusno marmelado. Nabiramo jih po prvih jesenskih pozebah, ki plodove nekoliko zmehčajo. Pri pripravljanju marmelade lahko šipek mešamo z drugim sadjem. Šipek uporabljamo tudi za čaj, samega ali v mešanicah, okusen pa je tudi čaj iz šipkovih listov.

V izrednih razmerah so dozoreli plodovi dobrodošli tudi nepripravljeni, samo seme jim moramo odstraniti.

Prav tako so uporabni plodovi številnih gojenih vrst vrtnic; iz njih izdelujemo srbsko »slatko«, iz cvetov pa sirup.

Čemaž ali divji česnik (gozdni česen)

To je gozdna rastlina, v zemlji ima sočno čebulico, iz katere rasteta dva podolgovata, koničasta lista močno zelene barve. Na vrhu dolgega stebela se razvijejo beli cvetovi v obliki kobule. Raste v vlažnih, senčnih predelih ob potokih. Običajno pokriva velike površine. Liste in čebulice čemaža lahko uporabimo kot okusen in aromatičen dodatek juham, mesu, solatam, omakam in raznim prikuham. Vse dele uporabljamo samo sveže.

Velika kopriva

Ta zelo znani plevel je trajno zelišče. Užitenost koprive so poznali že v starem Egiptu. Za prehrano uporabljamo kuhane vršičke in liste mladih, mehkih rastlin. Pripravljamo jih na veliko načinov: kot omake, solate, juhe, pite ali špinačo.

Juha iz kopriv: pest sesekljanih kopriv, 5 vejic rmana, 5 g margarine, sol, lovor, pol litra vode, žlička moke, jajce. Koprive in rman očistimo in drobno sesekljam. V posodi segrejemo margarino, dodamo moko in jo blede rumeno prepražimo. Dodamo sesekljane koprive in rman, pokrijemo in pražimo do 10 minut. Prilijemo vodo in dodamo začimbe. Na koncu vtepemo jajce.

Vse naštetu je le delček tistega, kar nam nudi narava. Od 350.000 rastlinskih vrst je užitnih ena tretjina, uživamo pa le okoli 600 vrst. Zakaj tako malo? Glavni vzrok je nepoznavanje teh rastlin in strah pred zastrupitvijo, ne nazadnje pa tudi zakoreninjene prehrabene navade.

**SPOZNAVAJMO UŽITNOST DIVJIH
ALI SAMONIKLIH RASTLIN V MIR-
NEM ČASU, KAJTI UČENJE IN
ISKANJE V IZREDNIH RAZMERAH
JE PREPOZNO**

61.	Brin (<i>Juniperus communis</i>)	Plodovi	Eterično olje	Pospeluje izločanje seča	Poparek Začimba
62.	Borovnica (<i>Vaccinium myrtillus</i>)	Plodovi	Čreslovina, antocijan, fitonci- de, listi pa glukokinin, Cvita- min. Plodovi vsebujejo sladkor, proste organske kisline	Suhe borovnice ustavijo drisko. (Ne pripravljajmo čaja iz listov borovnic; je strupen!)	Prevrtet iz suhih plodov. Sadni sok Marmelada
63.	Brušnica (<i>Vaccinium vitis</i>)	Listi in plodovi	Arbutin v listih. V plodovih invertni sladkor, ci- tronska, jabolčna kislina, čre- slovina in vitamin C	Vir C vitamina	Napitek iz listov. Iz plodov sadni sok, marmelada
64.	Jagodnjak (<i>Fragaria vesca</i>)	Korenine listi, plodovi	Korenina in listi vsebujejo čre- slovino; jagode vitamin C, sladkorje, proste organske ki- sline, mineralne soli (železo), pektine	Liste uporabljamo zoper dri- sko	Prevrtet Sadni sok, mar- melada iz plodov
65.	Malina (<i>Rubus idaeus</i>)	Plodovi	Plodovi vsebujejo: sladkorje, beljakovine, proste organske kisline, pektinske snovi, vita- min C, vitamin A in B.	Vir vitamina C	Napitek iz suhih plodov. Sadni sok, mar- melade, želeji idr.
66.	Robida (<i>Rubus fruticosus</i>)	Listi in plodovi	Čreslovine so v listih. Plodovi imajo sladkor, proste organske kisline in vitamin C.	Blaži vnetje sluznic Liste fermentiramo: Liste pustimo več dni na miru in potem postanejo zelenorja- vi in dobe prijeten duh.	Poparek Sadni sok in sirup iz plodov.
67.	Jerebika (<i>Sorbus aucuparia</i>)	Plodovi	Plodovi imajo sladkor in duši- kove spojine, organske kisi- line, vitamin C in provitamin A	Vir C vitamina	Napitek iz plodov: sadni sokovi, marmelada idr.
68.	Kostanj pravi (<i>Castanea sativa</i>)	Listi in plodovi	Škrob, beljakovine, maščobe, vitamin B4, nekaj sladkorja in malo C vitamina.	Listi so za čaj kot napitek, kustanje moka	Plodovi kot živilo, iz posušenih plo- dov za kruh in pe- civo!

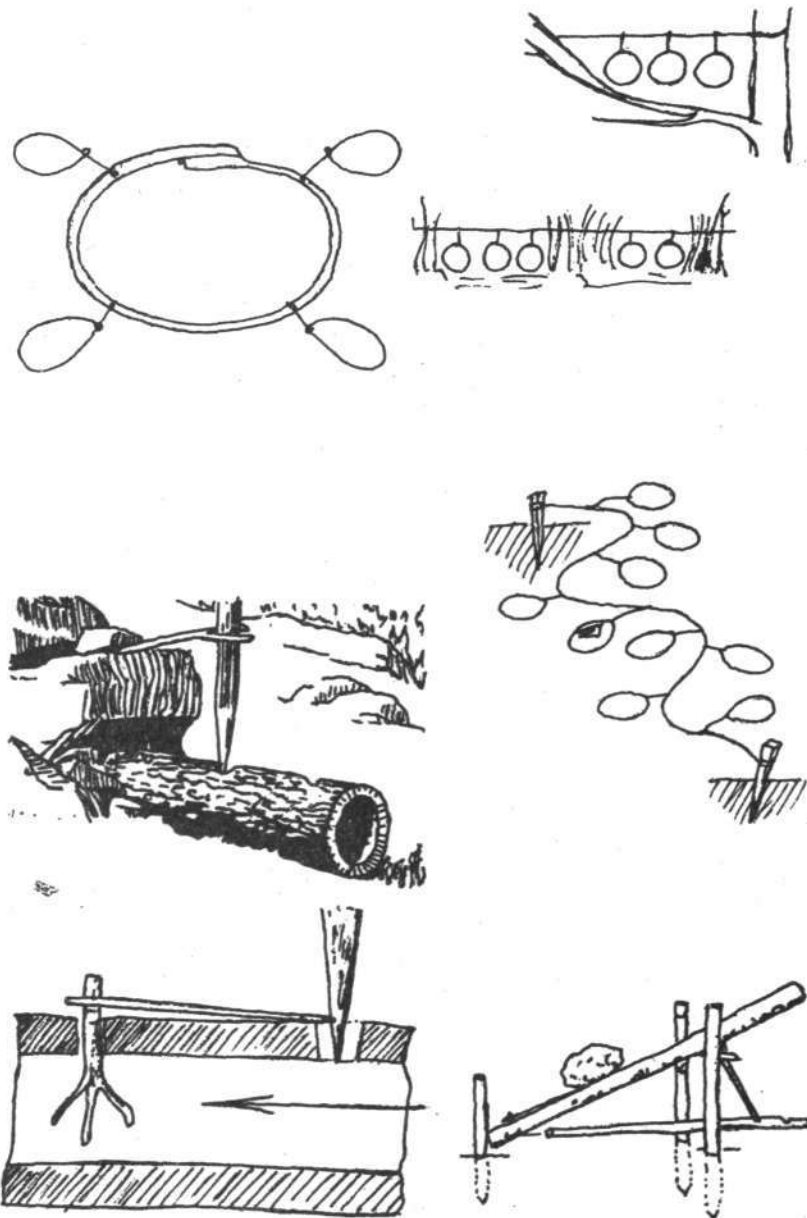
46.	Preslica njivska (<i>Equisetum arvense</i>)	Zel	Saponini, flavonoidi, topna kremenčeva kislina	Pospešuje izločanje seča	Poparek
47.	Regrat navadni (<i>Taraxacum officinale</i>)	Korenine	Grenčine, inulin idr.	Pospešuje izločanje žolča	Prevretek
48.	Resa jesenska (<i>Calluna vulgaris</i>)	Zel	Čreslovina, arbutin	Pri boleznih sečil	Poparek
49.	Rman (<i>Achillea millefolium</i>)	Zel	Eterično olje z azulenom, grenki glikozid, čreslovina	Proti prebavnim motnjam	Poparek Začimba
50.	Rozga navadna zlata (<i>Solidago virgaurea</i>)	Zel	Saponini, čreslovine, grenčine	Pospešuje izločanje seča	Poparek
51.	Rožlin (<i>Althaea rosea</i>)	Temnoškrlatni cvetovi	Sluz, čreslovina, antocianska barvila	Olajšava izkašljevanje	Poparek
52.	Slez navadni (<i>Althaea officinalis</i>)	Korenine Listi	Sluz	Miri kašelj	Poparek
53.	Smetlika navadna (<i>Euphrasia officinalis</i>)	Zel	Glikozid rinantin, eterično olje, smola, grenčina	Za obkladke pri vnetju očne veznice	Poparek Prelivek
54.	Šentjanževa roža (<i>Hypericum perforatum</i>)	Zel	Antrahinonu podobni hipericin, eterično olje, smola, fitoncid	Za pomirjanje OŽS	Poparek
55.	Šetraj (<i>Saturea hortensis</i>)	Zel	Eterično olje s cimolom, karvakrolom, pinenom	Pomirja krče prebavil	Poparek Začimba
56.	Tavžentroža (<i>Centarium minus</i>)	Zel	Grenčine	Pri pomanjkanju teka	Prelivek
57.	Timijan vrtni (<i>Thymus vulgaris</i>) Vrtna materina dušica	Zel	Eterično olje s timolom, grenčina	Blaži kašelj, pomirja trebušne krče	Poparek
58.	Trpotec ozkolistni (<i>Plantago lanceolata</i>)	Listi	Sluz, fitoncidi	Miri kašelj	Poparek
59.	Vijolica dišeča (<i>Viola odorata</i>)	Cvetovi Korenine	Saponini, alkaloidi	Pomaga pri izkašljevanju	Prevretek
60.	Žajbelj (<i>Salvia officinalis</i>)	Listi	Eterično olje, čreslovina	Pospešuje izločanje žolča, pospešuje tek, pospešuje znojenje	Poparek

Razpredelnica učinkovin in uporabe zdravilnih rastlin

Tek. št.	Ime rastline	Del rastline	Učinkovine	Kako deluje	Oblika priprava
1.	Angelica (<i>A. archangelica</i>)	Korenine	Eterično olje, grenčine, kumarinske spojine, čreslovine	Zbuja tek, miri želodčne bolečine	Poparek
2.	Arnika (<i>A. montana</i>)	Korenike cvetje	Eterična olja, flavoni	Blaži bolečine pri udarninah, zmečkaninah	Tinktura
3.	Badelj pegasti (<i>Silybum marianum</i>)	Plodovi	Flavolignani	Pri jetrnih boleznih	Poparek
4.	Baldrijan (<i>Valeriana officianis</i>)	Korenine	Eterično olje, njegovi derivati valpotriati, alkaloidi	Pomirja srednji živčni sistem (OŽS)	Prelivek Tinktura
5.	Breza navadna (<i>Betula pendula</i>)	Listi	Spanonini, flavonoidi, eterično olje	Pospešuje izločanje seča	Poparek
6.	■ Buča (<i>Cucurbita pepo</i>)	Seme	Cucurbitin idr. neznane učinkovine	Proti glistam	Izvlček Živilo
7.	Česen (<i>Allium sativum</i>)	Čebulice	Eterično olje z alinom alicinom (fitoncid)	Zboljšuje tek	Poparek Živilo
8.	Črni bezeg (<i>Sambucus nigra</i>)	Cvetje Plodovi	Eterično olje, flavonoidi	Pospešuje znojenje	Poparek Marmelada
9.	Češmin (<i>Berberis vulgaris</i>)	Skorja korenin Plodovi brez koščic	Berberin, čreslovina, vosek	Pospešuje izločanje žolča	Poparek Sirup, marmelada
10.	Divja roža (<i>Rosa canina</i>)	Plodovi	vitamin C, karoteni/provitamin A)	Vir C vitamina	Napitek Marmelada
11.	Drobnocvetni lučnik (<i>Verbascum thapsus</i>), velecvetni lučnik (<i>Verbascum thapsiforme</i>)	Cvetje	Sluz, saponini	Zoper kašelj	Poparek
12.	** Encijan (<i>Gentiana lutea</i>)	Korenine	Grenčine	Vzbuja tek	Prevretek Izdelava grenkih pijač
13.	Gabez navadni (<i>Symphytum officinale</i>)	Korenine	Čreslovina, aleantoin, sluzi	Za celjenje ran	Prevretek za obkladke

14.	Gladež navadni (<i>Ononis spinosa</i>)	Korenine	Saponini, flavonoidi, eterično olje	Pospešuje izločanje seča	Poparek
15.	Glog navadni (<i>Crataegus laevigata</i>)	Cvetje Plodovi	Flavonski glikozidi	Krepča srčno mišico	Poparek Tinktura
16.	Gornik vedno zeleni (<i>Arctostaphylos uva ursi</i>)	Listje	Glikozida arbutin in metil-arbutin	Razkužuje sečila	Prelivek Prevretek
17.	Gozdni slezenovec (<i>Malva silvestris</i>)	Listje Cveti	Sluz	Proti kašlju	Poparek ali Prelivek
18.	Hmelj (<i>Humulus lupulus</i>)	Storži	Smola (grenke hmeljne kisline), eterično olje, flavonoidi	Deluje pomirjevalno	Poparek
19.	Janež sladki (<i>Pimpinella anisum</i>)	Plodovi	Eterično olje	Proti vetrovom in trebušnim krčem	Poparek Začimba
20.	Jeglič pomladanski (<i>Primula veris</i>)	Korenine	Saponini	Olajšuje izkašljevanje	Prevretek
21.	Jeglič visoki (<i>Primula elatior</i>)	Korenine	Saponini	Pospešuje izkašljevanje	Prevretek
22.	Kamilica prava (<i>Matricaria chamomila</i>)	Cvetje	Eterično olje z azulnom, flavonoidi, grenčine, kumarinske spojine	Proti črevesnim krčem Blaži kožna vnetja	Poparek Poparek za obkladke
23.	Kilavec goli (<i>Herniaria glabra</i>)	Zel	Kumarinske spojine, saponini, flavonoidi	Pri boleznih sečil	Poparek
24.	Kilavec dlakavi (<i>Herniaria tirsuta</i>)	Zel	Isto kot goli kilavec	Pri boleznih sečil	Poparek
25.	Kolmež (<i>Acorus calamus</i>)	Korenike	Eterično olje ostrega duha, grenčina, čreslovine	Pri pomanjkanju želodčne kisline	Prevretek Začimba
26.	Komarček (<i>Foeniculum vulgare</i>)	Plodovi	Eterično olje	Proti krčem prebavil	Poparek
27.	Koper (<i>Anethum graveolens</i>)	Plodovi	Eterično olje	Proti vetrovom in krčem prebavil	Poparek Začimba
28.	Kopriva velika (<i>Urtica dioica</i>)	Listi	Vitamin C, karoteni, vitamin K, vitamin B ₂ , pantotenska kislina, čreslovina	Vir C vitamina	Napitek Živilo
29.	Koriander (<i>Coriandrum sativum</i>)	Plodovi	Eterično olje	Proti vetrovom	Poparek Začimba

30.	Kostanj navadni (<i>Aesculus hippocastanum</i>)	Skorja Cvetovi Listje Plodovi	V semenih je saponinska zmes escin, v skorji, oplodju in popkih pa kumarinski glikozid eskulin	Escin slabi prepustnost odvodnih lasnic	Poparek cvetov, listov in semen, prevretek skorje
31.	Krhlika navadna (<i>Rhamnus frangula</i>)	Skorja	Antrakinoni	Deluje odvajalno	Prevretek
32.	Kumina navadna (<i>Carum carvi</i>)	Plodovi	Eterično olje	Odganja vetrove in miri krče prebavil	Poparek Začimba
33.	Lapuh navadni (<i>Tussilago farfara</i>)	Listi	Sluz	Pomiri dolgotrajni kašelj	Poparek
34.	Lipa velikolistna — črna (<i>Tilia platyphyllos</i>)	Cvetovi	Eterično olje, flavonoidi, saponini, glikozid, sluz	Blaži vnetje dihal, pospešuje znojenje	Poparek
35.	Lipovec malolistna — bela (<i>Tilia cordata</i>)	Cvetovi	Isto kot lipa	Isto kot lipa	Isto
36.	Lišaj hrastov (<i>Evernia prunastri</i>)	Lišaj	Lihenin, grenčina, sluz	Vzbuja tek	Poparek
37.	Materina dušica (<i>Thymus serpyllum</i>)	Zel	Eterično olje s timolom, grenčina	Pospešuje izkašljevanje	Poparek
38.	Meta poprova (<i>Mentha piperita</i>)	Listi	Eterično olje s mentolom, grenčina	Deluje pomirjevalno	Poparek
39.	Ognjič (<i>Calendula officinalis</i>)	Cvetje	Eterično olje, saponin, grenčine, karotenoidi (provitamin A)	Miri krče in vnetje želodca Ublaži vnetje kože in sluznic	Poparek Tinktura
40.	Omela bela (<i>Viscum album</i>)	Listi Zel	Najbržje spojine z vgrajenim holinom in acetilholinom in peptidi	Proti poapnenju žil	Poparek
41.	Pehtran (<i>Artemisia drancunculus</i>)	Zel	Eterično olje in kumarinske spojine	Pospešuje tek	Poparek Začimba
42.	Pelin (<i>Artemisia absinthium</i>)	Zel	Grenčina in eterično olje	Pospešuje tek	Poparek
43.	Peteršilj (<i>Petroselinum hortense</i>)	Korenina Plod	Eterično olje	Za odvajanje seča	Poparek Začimba
44.	Plahtica (<i>Alchemilla vulgaris</i>)	Zel	Čreslovina, saponini, grenčina	Proti driskam	Prevretek
45.	Pljučnica (<i>Pulmonaria officinalis</i>)	Zel Listi po cvetenju	Smola, čreslovina, sluzi, kremečeve kisline	Proti katarjem dihal	Poparek

3. Sušenje zdravilnih rastlin

Največjo pozornost in skrb namenimo sušenju nabranih rastlin.

Sušimo jih na dva načina:

- a) naravno — na toplem zraku
- b) umetno — v topli peči

Večino zdravilnih rastlin sušimo v senci: pod drevesi, streho ali ob stavbah. Za sušenje potrebujemo primerno posodo. Pravilno posušene rastline ohranijo svojo prvotno barvo.

Spravljanje posušenih rastlin

Prostor, v katerem hranimo posušene rastline, mora biti temen, zračen in čist. Za skladiščenje so najbolj primerni stekleni kozarci. Zdravilna zelišča dobro prezimijo.

Ogrodje iz letev za polaganje posod na podstrešju

Posodi za sušenje rastlin.

UPORABA ZELIŠČ

1. Napitki

Prevretek pripravljamo iz trdih zelišč (skorij, korenin). V posodo damo zelišče, ga prelijemo z mrzlo vodo, damo na ogenj, da vre pol ure, nato napitek precedimo.

2. Poparki

Pripravljamo jih iz cvetov in listov zelišč na dva načina:

- a) v vrelo vodo stresemo drogo (rastline), pustimo na štedilniku pol ure, večkrat premešamo in na koncu precedimo;
- b) rastlinsko drogo damo v skodelico, jo prelijemo z vročo vodo, pustimo stati pol ure, večkrat premešamo, nato precedimo.

3. Prelivki

Prelivamo droge, ki so občutljive za segrevanje. Drogo damo v skodelico, prelijemo s hladno vodo in pustimo stati dve uri.

Odmerjanje zdravnih čajev za otroke:

- do 2 let: 1/4 odmerka za odrasle
- do 4 let: 1/3 odmerka za odrasle
- do 8 let: 1/3 odmerka za odrasle
- do 13 let: 3/4 odmerka za odrasle

PREHRANJEVANJE V NARAVI

Narava nam nudi rastlinsko in živalsko hrano. Prehrambene navade in predsodki o uporabnosti posameznih rastlin so med ljudmi globoko zakoreninjeni ter se le počasi in težko spreminjajo. Le malo ljudi ve, da lahko pripravimo dobre in okusne jedi tudi iz številnih rastlin, ki jih v naravi zlahka najdemo in prepoznamo. Te jedi v ničemer ne zaostajajo za običajnimi, ki jih pripravljamo iz gojenih rastlin.

Rezerve naravne hrane nam lahko zelo koristijo ob težkih naravnih nesrečah, množičnih katastrofah, vojni, lakoti in pomanjkanju druge hrane.

Divje rastoče rastline niso samo vitaminsko bogata hrana; z malo kulinarčne spretnosti lahko pripravimo iz njih izredno dobre jedi. Zato bi moralo čim več ljudi spoznati možnosti prehranjevanja v naravi.

Užitne divje rastline delimo na:

- divje rastočo zelenjavo (zelenjavne jedi),
- gozdne sadeže (uživamo jih surove ali iz njih kuhamo kompote),
- začimbe,
- čajne rastline.

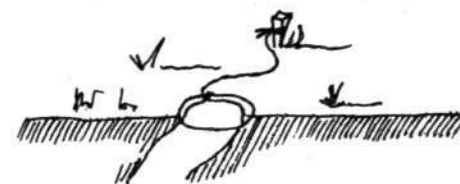
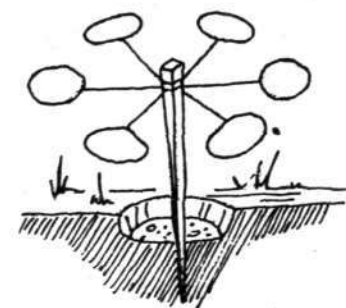
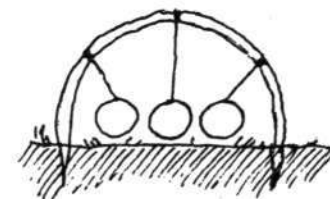
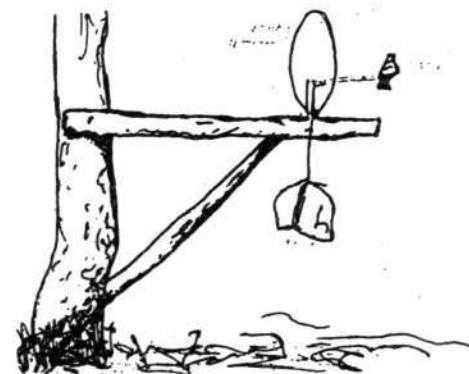
Količina užitnih rastlin ali njihovih plodov je v posameznih letnih časih zelo različna.

Nabiranje divjih rastlin

Večinoma jih nabiramo v spomladanskih mesecih. Takrat tudi naše telo najbolj potrebuje vitamine in mineralne snovi. Zelišča so mlada, sočna in lahko prebavljiva.

S staranjem postanejo listi mnogih užitnih rastlin grenki, žilavi in težje prebavljivi, včasih pa vsebujejo tudi strupene sestavine. Za prehrano smemo nabirati

hrček Cricetus	žitna polja	pri vhidih v rove, kjer živi	zvečer in ponoči	2-krat letno april-junij	zanka (žica), zalivanje rova
polh Glis	bukovi in hrastovi gozdovi	v votlem drevju, gozdnih kočah	ponoči	maj, junij	pasti, sodi za vodo, z roko
lisica Vulpes	gozdovi	poleg osamljenih kmetij, pri vodi, pri jazbinah	v mraku, ponoči	februar	zanke, pri jazbinah strup
jazbec Meles	gozdovi blizu polj	na koruznih poljih, pri jazbinah	zvečer, ponoči	avgust-oktober	zanke
vidra Lutra	okrog potokov, rek, jezer	kjer zapušča vodo (sledovi!)	ponoči	—	zanke

Načini lova sesalcev:

z zankami iz žice, konopljene ali najlonske vrvi:

- fiksne zanke za večjo divjad,
- zanke s sprožilno napravo;

s pastmi:

- padalice za lov manjših živali,
- pasti za večje živali,
- pasti v obliki zaboja,
- pasti v obliki valja;

z mrežami:

- za manjše sesalce (mreže v obliki stožca),
- za večje sesalce.

Pomni! Lov z improviziranimi napravami je v mirnem času strogo prepovedan!

Vrsta sesalca	Bivališče	Kje ga lovimo	Kdaj se hrani	Čas parjenja	Način lova
srna Caprelus	nižinski in višinski mešani gozdovi	na posekah, poljih, tratah, livadah, krmiščih	zjutraj, zvečer, po dežju	avgust	zanka (žica)
gams Rupicapra	skalnate gore, gorski pašniki	na gozdnih stepah, pri napajališčih	sredi dneva in proti večeru	november	zanka (žica)
divji prašič Sus	hrastovi in bukovi gozdovi	na njivah s koruzo in krompirjem, ob mlakah	zvečer in ponoči	november-januar	
zajec Lepus	obronki gozdov, polja	v mladen žitu, deteljiščih, zelnikih	zvečer in ponoči	3-4 krat letno	zanke (žica, vrvica, najlon)
veverica Sciurus	mešani in iglasti gozdovi	v sadovnjakih z orehi	čez dan	2-3 krat letno od marca do junija	zanka na dolgi palici

samo tiste liste, stebila in poganjke, za katere domnevamo, da so mladi, sočni, čvrsti in čisti.

Divje rastoče zelenjavo nabiramo zgodaj zjutraj, najbolje dan ali dva po močnejšem deževju, takrat so namreč rastline čistejše.

Pred pripravo jedi moramo nabrane rastline skrbno prebrati, odvreči vse stare in poškodovane dele. Še zlasti skrbno moramo oprati rastline, ki so uspevale blizu prometnih poti, v jarkih, potokih in ob rekah, kajti večina naših vodnih tokov se vse bolj spreminja v kanale industrijskih odpadkov.

Okus, prebavljivost, biološka in vitaminska vrednost divje rastoče zelenjave so močno odvisni tudi od načina priprave jedi. Pripravljamo lahko juhe, solate, omake, prikuhe ipd., in sicer podobno kot jedi iz gojenih rastlin.

Divje rastoče zelenjavo pripravljamo kot solato ali zelenjavne prikuhe, za kar običajno uporabimo več vrst zelenjave. Prvo vodo, v kateri smo jo kuhali, odvržemo. Natančno moramo poznati vsako rastlino, ki jo bomo uporabljali za pripravo hrane.

SPLAŠNA NAVODILA ZA PRIPRAVO HRANE IZ DIVJE RASTOČE ZELENJAVE

Če hočemo v jedeh ohraniti čim večje količine vitaminov, moramo upoštevati naslednja navodila:

- za kuhanje uporabljamo čim manj vode;
- zelenjavo dajmo vedno v vrelo vodo;
- ne kuhajmo je predolgo, ampak le toliko, da se listi in mladi poganjki zmehčajo (do 20 minut);
- kuhajmo vedno v pokriti posodi;
- najbolje je kuhati v sopari (lonc ekonom z vložki);
- jedi solimo šele na koncu kuhanja;
- da bo lažje prebavljiva, moramo zelenjavo čim bolj sesekljati;
- pri pripravi solat razrežimo liste tik pred uporabo;
- rastline za solato postanejo okusnejše, če jih blanširamo — prelijemo z vročo vodo in odcedimo;

Samonikle rastline

delimo glede na uporabnost v naslednje skupine:

- gozdni sadeži in drugi plodovi,
- rastline z užinitimi podzemnimi deli,
- začimbnice in dišavnice,
- rastline za pripravo čajev,
- užitne gobe.

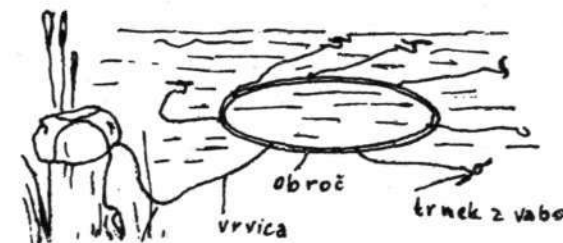
Divje rastline po namenu

1. **Krušne rastline:** krušno moko pomešamo z 10 ali več odstotki kuhanega krompirja, z oluščenim kuhanim in zdrobljenim želodom, s kuhanimi in osušenimi zdrobljenimi leskovimi mačicami.
2. **Rastline za pripravo jedi ter zelišča:** kislice, koprive, kreša, regrat, bezgovo in akacijevo cvetje...
3. **Užitni plodovi, sadeži in semena:** orehi, lešniki, kostanj, jagode, borovnice, šipek, kosumlje, ribez, maline, jerebika...
4. **Rastline za pripravo čajev:** navadni lapuh, materina dušica, navadna melisa, vijolica, listi vrtnic...
5. **Užitni podzemni deli rastlin:** orlove praproti, laške repe, navadne kukavice...
6. **Gobe:** užitni goban, turek, kukmak, mavrah, lisička, ciganček itd. Nabiramo jih od zgodnje pomladi do pozne jeseni.
7. **Začimbe in dišavnice:** drobnjak, šetraj, materina dušica, navadni rožmarin, čemaž, majaron, meta...

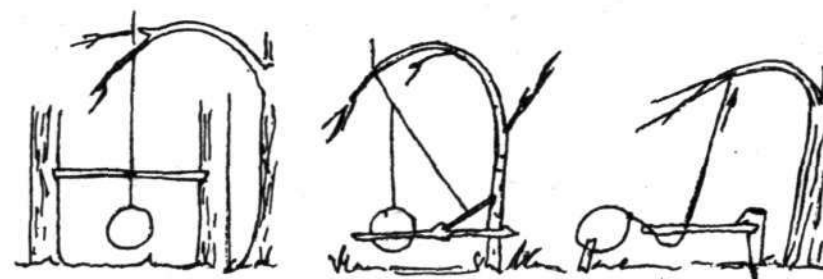
NEKAJ SAMONIKLIH RASTLIN IN KAKO JIH PRIPRAVLJAMO

Beli lokvanj

Lokvanj je v vodi rastoča trajnica. V močno razvitem steblu je do 20% škroba in 6% glukoze (sladkorja). Za hrano uporabljamo kuhana ali pečena podzemna stebila, lahko pa jih tudi posušimo in zmeljemo v moko. Pražena semena te rastline uporabljamo namesto kave.

ZANKE ZA LOV DIVJADI IN PTIC

OK ZSMS Krško

DELO MLADINSKE ORGANIZACIJE V PRETEKLEM OBDOBJU

Predsedstvo OK ZSMS v poročilu ugotavlja, da se je interes mladih za delo v mladinski organizaciji povečal, vendar so še pomanjkljivosti, možnosti za boljše delo pa je tudi dovolj.

Organiziranost je boljša kot v preteklem obdobju (na novo ustanovljene osnovne organizacije v vseh TOZD TCP »Djuro Salaj«, reorganizirane organizacije, ki so prej obstajale samo na papirju, osnovne organizacije v krajevnih skupnostih). Žal pa pobude za delo še vse pre pogosto prihajajo iz predsedstva OK ZSMS, torej od zgoraj navzdol.

Delo predsedstva OK ZSMS je bilo zadovoljivo, manj uspešne pa so bile posamezne komisije, ki so jih vodili člani predsedstva.

Na področju družbenoekonomskih odnosov je glavna pozornost veljala razreševanju problematike v združenem delu (KOSTAK, Kovinarska). Ob teh primerih so mladi končno prišli do spoznanja, da se morajo sami aktivno vključiti v spreminjanje negativnih razmer in da ne smejo več dopuščati, da bi šle zadeve mimo njih.

Komisija za socialno problematiko mladih je izvedla anketo o narkomaniji in alkoholizmu med mladimi. Ugotovitve so bile vključene v razpravo na »okrogli mizi« in objavljene v tisku. Komisija se je dejavno vključila tudi v razpravo o vlogi ženske v združenem delu oziroma akcijo za podaljšanje porodniškega dopusta.

Po oceni predsedstva so mladi kot organizacija premalo naredili na področju problematike mladih kmetov. Del krivde za to pripisujejo mladim kmetom samim oziroma njihovu premajhnemu interesu ter neaktivnosti pri družbenem razreševanju njihovih razmer.

Med mladimi upada zanimanje za družbenopolitično delo. Vse manjša je aktivnost pri ohranjanju revolucionarnih izročil, tudi zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. Precej raznovrstno in aktivno pa je delo mladih na področju SLO in DS.

Pri pridobivanju dobrih kadrov se težave nadaljujejo, odnos osnovnih organizacij do občinske konference je, kar zadeva kadrovsko politiko, še vedno preveč neodgovoren, to pa je verjetno od-

raz slabe skrbi za kadre tudi v osnovnih organizacijah.

OK ZSMS je stalno spremljala ureničevanje štipendijske politike, organizirala reševanje problematike mladih na področju izobraževanja, pripravo in sprejem mladih iz osnovnih šol v ZSMS. Pozitivno so ocenili sodelovanje OK ZSMS z občinsko skupnostjo za zaposlovanje oziroma njenim odborom za štipendiranje in kadrovsko politiko, zavzemali so se za boljše zaposlovanje mladih in kvalitetnejše izvajanje pripravništva. Zelo dobro je bilo ocenjeno tudi delo krške podružnice ŠS Maribor, ki mladim omogoča izboljševanje njihovega ekonomskega položaja ter povezavo z združenim delom.

Preživljanje prostega časa je vse preveč povezano s finančnimi možnostmi. Glavnina tovrstnih dejavnosti je potekala v mesecu mladosti, letos pa tudi v okviru predkongresnih prireditev. Mladi pa so se vključevali še v družbene organizacije in društva, ki s svojimi dejavnostmi omogočajo mladini smotno izrabljati prosti čas (taborniške organizacije, Kolesarsko društvo, Glasbena mladina in še nekateri).

Eden hujših problemov je vprašanje oskrbe in vzdrževanja doma mladih. Rešitev bi morali poiskati čim prej, da bi preprečili propadanje objekta, ki je za

Dosedanji sekretar OK ZSMS Krško Ivan URBANČ poroča o delu mladinske organizacije v preteklem mandatnem obdobju. Poročilo je vsekakor lahko pričalo o zelo obsežni dejavnosti!

mlade naše občine velikega pomena.

OK ZSMS Krško je ena redkih v Sloveniji, ki je še imela popolno delovno brigado, lani na zvezni akciji v Šabcu in letos na Rogli. Povedati pa je treba, da so zadostno število brigadirjev zbrali z veliko težavo, kar pomeni, da tudi pri nas upada zanimanje za mladinsko prostovoljno delo.

Kljub vsej kritičnosti v poročilu je predsedstvo ugodno ocenilo aktivnost mladih v konkretnih akcijah. Najboljši primer je organizacija mladinskega kongresa v Krškem. Opazno je napredovalo tudi njihovo delo v okviru SZDL in v skupščinskem sistemu.

OBISK DELEGACIJE MLADINSKE ORGANIZACIJE IZ POBRATENE BAJINE BAŠTE

Od 24. do 26. oktobra smo imeli krški mladinci v gosteh delegacijo občinske konference Zveze socialistične mladine iz pobratene Bajine Bašte. Program obiska smo pripravili tako, da bijim pokazali vsaj del življenja in dela v naši občini in ob tem tudi prizadevanja ter probleme mladinske organizacije pri nas. Tako smo jim ob pomoči delovnih organizacij predstavili proizvodnjo in prizadevanja treh naših delovnih kolektivov: TOZD Imperial

Mladinsko delegacijo iz Bajine Bašte sta ob prihodu v Krško pozdravila predsednika OK SZDL Branko PIRC in OS ZSS Franc DULAR.

Krško, Tovarne celuloze in papirja »Djuro Salaj« in Nuklearne elektrarne. Mladinci so z zanimanjem prisluhnili predstavnikom naših kolektivov, ki so jim nanizali tako uspehe kot tudi probleme ter razvojne usmeritve.

Največ pozornosti pa je pritegnil položaj mladih delavcev, reševanje njihovih stanovanjskih problemov in možnosti za nadaljnje izobraževanje. Z zanimanjem so v tovarni celuloze in papirja prisluhnili prikazu prizadevanj tega kolektiva za izboljšanje položaja njihovih študentov ter za boljše povezovanje študentov z delovno organizacijo že v času šolanja, kar je tudi razumljivo, saj v njihovi občini ob velikem številu brezposelnih kadrovske študentje ne poznajo. To pa je bil tudi eden od razlogov, da smo se dogovorili, da bodo imela naša nadaljnja srečanja še bolj delovni značaj; dogovorili se bomo za določeno temo in se nanjo tudi pripravili. Tako bomo bolje informirani o problemih in nalogah mladinske organizacije v obeh občinah, to pa je tudi pogoj za dobro sodelovanje.

i-a-j

PROGRAMSKIM USMERITVAM OK ZSMS KRŠKO NA POT

ali kako uresničiti zapisano

Programske usmeritve so namenjene kritičnemu pretresu opravljenega dela in načrtovanju bodočega. Pri tem pa ne smemo postavljati ostrih ločnic, kajti večina nalog, ki si jih zastavljajo družbenopolitične organizacije, tako pa tudi mladinska organizacija, je dolgoročnega značaja, so procesi, ki se ne morejo razviti čez noč, pri tem pa se seveda ne smemo zanašati, da se bo karkoli spremenilo samo.

Tako si je zastavila svoje delovanje v novem mandatnem obdobju tudi naša mladinska organizacija. Samih usmeritev verjetno ni

potrebno znova ponavljati, zlasti v tem letu ne, ko so še vedno zelo aktualne naloge, ki smo si jih mladi zastavili na svojem 12. kongresu in so vzbudile tudi zelo veliko zanimanje širše javnosti.

Postavlja pa se vprašanje, kako doseči te cilje, oziroma kako se jim najbolj približati. Dogovori so lahko različni in tudi prav je tako, saj so tudi osnovni problemi v posameznih okoljih različni, osnovno pa je, da v uresničevanje teh nalog vključimo čim večji krog mladih. To pa nam bo uspelo le, če bomo sposobni te probleme tudi dobro predstaviti. Tako smo pri problemu usposabljanja mladih za delo v mladinski organizaciji in tudi širše, za aktivno vlogo v delegatskem sistemu, pri tem pa moramo biti zelo prilagodljivi in ponuditi mladim take oblike usposabljanja, ki jih bodo pritegnile — najverjetneje bomo dosegli večji učinek z organizacijo javnih tribun, okroglih miz in problemskih konferenc kot pa s seminarji klasičnega tipa.

Vendar se ne smemo zapirati le v ozek krog mladincev, ampak moramo k sodelovanju pritegniti tudi mlade strokovnjake, pa čeprav morda niso več mladinci. Ob širših problemskih sklopih bomo tesneje sodelovali tudi z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami in tudi skupno organizirali kakšno okroglo mizo.

Ena od vrzeli v uspešnem delovanju mladinske organizacije je tudi njeno povezovanje. Tu mislimo predvsem na povezanost z republiško konferenco, saj dosti nalog ne izpolnimo ravno zaradi tega, ker se jih lotevamo nepovezano, zato bo potrebno zaostri odgovornost regijskih delegatov pri posameznih svetih in centrih, da bodo svojo nalogo korektno opravljali.

Enako bi lahko trdili tudi za odnos občinske konference do osnovnih organizacij, pa tudi za

Od leve: dosedanji in novi predsednik OK ZSMS Krško, Anton PETROVIČ in Ida NOVAK — JERELE, predsednik RK ZSMS, Tone ANDERLIČ, in novi sekretar OK ZSMS Krško, Cveto BAHČ.

povezovanje med posameznimi osnovnimi organizacijami. Upamo pa, da se bo to v prihodnjem obdobju izboljšalo, saj smo tudi zato prešli na novo organiziranost občinske konference, ki v svojih pravilih opredeljuje tudi konference osnovnih organizacij. Osnovne organizacije so v konferenco združene po delovnem principu, tako da so tudi problemi, s katerimi se ukvarjajo te osnovne organizacije, sorodni.

Če končamo, kot smo začeli: Zadali smo si veliko nalog, sedaj pa je naša naloga, da čim več zapisanega tudi uresničimo, da poročila ne bodo le poročila in usmeritve ne le usmeritve same zase.

Ida Novak — Jerele, nova predsednica OK ZSMS Krško.

Zveza telesnokulturnih organizacij Krško

»NAUČIMO SE PLAVATI«

»Učenja plavanja ni mogoče obravnavati le kot del šolske telesne vzgoje, pač pa kot del telesnokulturne dejavnosti širšega družbenega pomena, ki prerašča v redno in občasno dejavnost, s tem pa bistveno spreminja in bogati klasično pojmovanje doktrine šolske telesne vzgoje.« (Ivko Šink, Telesna kultura, 3/81.)

S tem namenom smo leta 1975 v Sloveniji začeli izvajati program akcije Naučimo se pla-

vati. V naši občini je akcija stekla v šol. letu 1979/80, o čemer priča skromno gradivo pri ZTKO Krško.

Program so izvajali učitelji telesne vzgoje v okviru ur telesne vzgoje ter Občinska zveza prijateljev mladine na letovanjih otrok v Poreču in Nerezinah.

Da bi obudila in vzpodbudila to družbeno vsekakor pomembno in potrebno akcijo, je ZTKO Krško zaposlila strokovnega sodelavca za njeno vodenje in neposredno izvajanje, pred tem pa že bila zaposlena strokovna sodelavka, ki se je ukvarjala z učenjem plavanja predvsem na OŠ »Jurij Dalmatin« Krško. Novisodelavec je bil zaposlen z namenom, da bi tudi otrokom iz drugih osnovnih šol omogočili učenje plavanja pod strokovnim vodstvom.

Podlaga za načrtno in kakovostno delovanje akcije so podatki o trenutnem stanju plavalne pismenosti učencev; dobili smo jih s pomočjo vprašalnika, ki so ga izpolnili vsi šoloobvezni otroci vseh osnovnih šol (razen OŠ dr. Mihajla Rostoharja) v šol. letu 1983/84.

Res je, da so na takšen način zbrani podatki nepreverjeni, vendar so dali določeno sliko o trenutnem stanju, čeprav malo boljše, kot je bila v resnici.

Rezultati ankete so pokazali, da je na osnovnih šolah v Koprivnici, Senovem, Raki, Podbočju in tudi Kostanjevici okoli 50% učencev od 1. do 7. razreda neplavalcev in da je na posameznih šolah zapuščalo tudi več kot 30% učencev osnovnošolsko izobraževanje brez znanja plavanja.

Skušali smo odkriti vzroke za takšno stanje, zato smo v letu 1986 anketirali vse učence 8. razredov osnovnih šol v občini Krško in ugotovili naslednje:

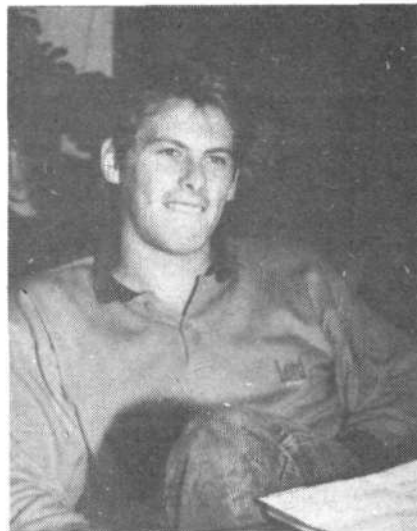
- v povprečju so plavalci manj oddaljeni od družbenopolitičnega in ekonomskega središča občine;
- mesečni osebni dohodek staršev plavalcev je v povprečju višji od dohodka staršev neplavalcev;
- število otrok je v družinah neplavalcev večje;
- plavalci pogostejše obiskujejo kopališča in letujejo na morju;
- neplavalci izhajajo iz družin s kmetijami;
- učenci staršev, ki imajo kmetijo, se glede na kronološko starost naučijo plavati kasneje;
- največ otrok, katerih starši imajo kmetijo, naučijo plavati učitelji telesne vzgoje, malo manj je takih, ki se naučijo sami, še manj jih spava ob pomoči staršev, najmanj pa jih naučijo prijatelji;

— največ otrok staršev, ki nimajo kmetije, je izjavilo, da so jih naučili plavati sorodniki, nekateri so se naučili sami, še manj jih je splavalo pri učiteljih telesne vzgoje, najmanj pa jih splava ob pomoči prijateljev.

Hkrati so učenci neplavalci izjavili, da bi se udeleževali plavalnih tečajev, če bi jih kdo organiziral.

Na osnovi teh ugotovitev smo se odločili, da v šolskem letu 1985/86 preizkusimo vse učence 4. razredov in neplavalce vključimo v učenje plavanja v pokritih bazenih OŠ Krško in OŠ Leskovec ter bazenu pri TCP »Djuro Salaj«.

Vadba učencev je potekala predvsem v dopoldanskem času v okviru pouka, 20 šolskih ur, delno pa so bili učenci vključeni v delo v Nerezinah. Kljub prizadevanjem nismo uspeli

Andrej ŠKAFAR, predsednik komisije za organizirano izrabljanje prostega časa mladih pri OK ZSMS Krško.

zajeti celotne populacije neplavalcev zaradi zdravstvenih problemov in nerazumevanja posameznih staršev. Rezultati so vzpodbudni in bi bili lahko še boljši, če bi ne bilo poleg zgoraj omenjenih težav nereseno vprašanje financiranja zimskih bazenov v osnovnih šolah in bi ti obratovali dalj časa.

Če nam bo uspelo redno, vsako leto delati z učenci četrtnih razredov (komur ne bo uspelo splavati, ga bomo vključili v učenje plavanja tudi kasneje), lahko realno upamo, da bomo dosegli cilj, ki smo si ga zastavili v akciji: doseči, da bodo do leta 1990 znali plavati vsi učenci, ko bodo zapustili osnovno šolo. Delno poskušamo to doseči že prej, zato organiziramo tečaje za neplavalce v osmih razredih.

Poudariti moramo, da so vodstva osnovnih šol zainteresirana za akcijo in da omogočajo učencem obiskovanje tečajev. Občinska izobraževalna skupnost denarno omogoča prevoze otrok na tečaje, nereseno je le še financiranje pokritih bazenov, da bi ti v zimskem času obratovali dlje.

Drugo področje, tudi zanimivo za akcijo, je učenje otrok, ki letujejo v okviru Občinske zveze prijateljev mladine Krško v Nerezinah. Čeprav tu ne moremo govoriti o kakšnem načrtnem učenju (otroci so zelo različnih starosti) je področje zanimivo, ker tu letujejo tako predšolski kot tudi šolski otroci. Prevladujejo tisti, ki še niso šoloobvezni oziroma obiskujejo nižje razrede osnovne šole, veliko manj pa je neplavalcev iz višjih razredov. Ker vodimo tudi imensko evidenco neplavalcev osnovnih šol, si bomo prizadevali, da se bodo neplavalci višjih razredov udeleževali letovanja v čim večjem številu. Sodelovanje z vsemi izmenami je odlično, odstotek otrok, ki se naučijo plavati, pa je nekoliko nižji, ker večkrat »zagode« vreme in ker so neplavalci mlajši.

Namen sestava je bil seznaniti javnost z delom in potekom akcije, o njenih uspehih pa lahko dobite podrobnejše informacije pri ZTKO Krško.

Zavedamo se, da bi bilo v bodoče v akcijo treba vključiti tudi predšolske otroke in starejše, kar pa zaenkrat zaradi kadrovskih in

STATISTIČNI PODATKI O AKCIJI »NAUČIMO SE PLAVATI«

ZA 4. RAZREDE OŠ OBČINE KRŠKO

OSNOVNA ŠOLA	Število učencev	Št. NPL pred. teč.	Število udeležencev tečaja	Naučilo plavati na tečaju	Št. NPL v razredih po tečaju	% PL po končanem šol. l. 84/85	% PL po kon. šol. l. 85/86
Krško	123	27	27	18	9	95,0	92,7
Leskovec	78	36	35	31	4	75,3	94,9
Brestanica	29	4	4	1	3	79,5	89,7
Raka	29	19	19	17	2	67,7	93,1
Podbočje	20	14	8	8	6	59,5	70,0
Kostanjevica	43	17	7	7	10+	45,8	76,7+
Senovo	47	25	22	20	6	40,4	87,2
Veliki Podlog	26	21	21	21	0	40,9	100,0
Dr. M. Rostohar Krško	11	6	4	2	4	81,8	63,6
Koprivnica	18	7	5	5	2	42,1	88,9
Skupno	424	176	152	130	42	70,9	89,2

+ PODATEK NI OSEBNO PREVERJEN

predvsem finančnih nezmožnosti ni uresničljivo.

V razmislek pa še tole:

Velik je davek ljudi zaradi neznanja plavanja na urejenih in neurejenih vodnih površinah vsako leto, tako v Sloveniji kot v Jugoslaviji, človeško življenje pa nima cene.....!

Strokovni sodelavec pri ZTKO:

Andrej Škafar

~~~~~

Učenci osnovnih šol!

Vključite se v nagradno tekmovanje

ZBIRAJMO STAR PAPIR,

ki ga organizirajo Dinos in Papirservis iz Ljubljane ter Surovina iz Maribora. Star papir potrebujejo za svojo proizvodnjo Papirnica Količev, Sladkogorska Sladki vrh, »Djuro Salaj« Krško in KTL-TOZD Lepenka Trzič.

1950-1985: 35 let samoupravljanja

1955-1985: 30 let, rolo papirja

Tekmovanje bo potekalo celo šolsko leto 1986/87 in v sodelovanju s Pionirskim listom. Nagrade za najbolj prizadevne so res lepe:

1. Tri osnovne šole, ki bodo zbrale največ starega papirja, bodo nagrajene z računalniki ZX Spectrum 48K in kasetofon.

2. Naslednjih pet šol bo dobilo po 60.000 din za nakup športnega orodja.

3. Pet osnovnih šol z več kot 200 učenci, ki bodo zbrale največ odpadnega papirja na učenca, bo dobilo po 50.000 din za nakup športnega orodja.

4. Tri osnovne šole z manj kot 200 učenci, ki bodo zbrale največ papirja na učenca, bodo prejele po 40.000 din za nakup športnega orodja.

~~~~~

PRAZNIK DOMAČEGA FILMA — DRUGIČ

Pozornejši spremljevalci filmskih sporedov krškega kina ste gotovo opazili vsakoletna jesenska prizadevanja Delavskega kulturnega doma Edvarda Kardelja, da domačemu filmu posvetimo večjo pozornost.

Res je, v celotnem pregledu prevladujejo tuji — predvsem ameriški filmi in priznati moramo, da je tudi film tržno blago in da se kot tak ravna po tržnih zakonitostih. V tej borbi z nedosegljivo razvito ameriško filmsko industrijo je videti prizadevanja slovenskih sin-eastov kot boj Davida z Goliatom. V poskus, da se tudi slovenski film uveljavi s svojo lastno specifičnostjo pri domačih gledalcih, sodi tudi v uvodu omenjena aktivnost.

Že pred nekaj leti smo lahko videli strnjen pregled novih filmov s puljskega festivala. Novembra 1985, leta pa smo spremljali prvi izbor slovenskih filmov. Poleg starejših filmskih del: Na svoji zemlji, Vesna, Balada o trobenti in oblaku, smo videli tudi premiero Duletičevega Doktorja, v kateri je naslovno vlogo zaigral Slavko Cerjak — naš nekdanji krajan. Posebnost te predstave je bila tudi igralčeva prisotnost in to, da je po projekciji stekel razgovor med njim in gledalci.

In kako bo potekal letošnji praznik domačega filma? Katere posebnosti lahko zasledimo? Nas bodo mogoče obiskali tudi filmski ustvarjalci?

Tudi letos bo ta strnjena akcija potekala v času Tedna domačega filma v Celju — od 3. do 8. novembra 1986. DKD E. Kardelja Krško se je namreč povezal z organizatorji tega festivala. Tako bomo v našem mestu videli tudi nov srbski film PLES NA VODI, ki je bil letos predstavljen v Pulju. V gosteh bo tudi del filmske ekipe ter moderator. Po filmski projekciji bo namreč stekel pogovor s filmskimi ustvarjalci.

Vsekakor se obeta doživetje za naše kra-

jane, saj so bile take priložnosti do sedaj redko posejane.

Omenjena svečanost se bo zgodila v petek, 7. novembra 1986 ob 18. uri v prostorih DKD E. Kardelja Krško.

Seveda pa se je vodstvo doma potrudilo in ta prvi novembrski teden v celoti zapolnilo s projekcijami slovenskih filmov. Za razliko od lanskega filmskega tedna so vsi letošnji filmi novejši proizvodnje. Poglejmo ta izbor oziroma spored!

— Ovni in mamuti — ponedeljek, 3. november 1986

— Dediščina — torek, 4. november 1986

— Butnskala — sredo, 5. november 1986

— Vonj telesa — četrtek, 6. november 1986

— Ples na vodi — petek, 7. november 1986

— Kormoran — sobota, 8. november 1986

Vse predstave bodo ob 18. uri, šole in delovne organizacije pa si lahko poleg tega termina izberejo projekcije posameznih filmov tudi v dopoldanskem času. Da bi bil ta izbor lažji, naj vsako filmsko delo predstavimo z nekaj stavki.

OVNI IN MAMUTI

socialna satira, 1985

(režija, scenarij, montaža Filip Robar-Dorin, fotografija — Karpo Godina, glasba — Jani Kovačič)

Tri zgozbe na svojevtrsten način osvetljujejo problematiko delavcev iz drugih republik v Sloveniji. Film je kritičen pogled na tipično slovensko zaprtost. Dorinove filmske osebe se ne srečajo. Gledalcu se prikazujejo brez posebnega reda. Tako je tudi z dialogi in monologi v filmu. Mnoge misli ostanejo na površju. Sicer pa je avtor filma izjemen dokumentarist. (Spomnimo se njegovega filma

Kvišku, Romi.) Nepozabni so prizori, posneti v lokalu z igralnimi avtomati. Tako je ustvarjalec lani v Manheimu prejel prvo nagrado.

DEDIŠČINA,

drama, 1984

(režija, scenarij — Matjaž Klopčič, fotografija — Tomislav Pinter, igrajo — Milena Zupančič, Polde Bibič in drugi)

Film pripoveduje usodo slovenske družine iz naših revirjev v letih 1914, 1924, in 1944.

Prvi del prikazuje splet družinskih dram ob razpadu Avstroogrske monarhije, drugi del slika poziv k uporabi proti fašizmu ter spopad z Orjuno v Trbovljah. Tretjo generacijo predstavlja vnukinja Veronika, ki odgovarja na vprašanja usode njenih prednikov. Vsako obdobje se konča z neko smrtjo in z vsako smrtjo je družine vse manj. Ta »kronika propadanja« je režirana kot neke vrste psihoza obupa, razsula. Iz filma diha Klopčičeva ali kar slovenska filmska estetika z oznako brezizhodnosti.

PLES NA VODI,

drama, 1985

(režija, scenarij: Jovan Acin, igralci: Gala Videnovič, Relja Bašič, Marko Todorovič, Milan Štrlić, Dragomir-Gidra Bojanić, Ljubiša Samardžić)

Film prikazuje življenje mladih Beograđanov v povojnih letih, ko je povsod vladalo pomanjkanje. Štirje mladi veslači imajo skupno prijateljico Ester (po Ester Williams iz takratnega ameriškega filma »Ples na vodi«). Na novo prispeli mladi funkcionar obletava Ester, kar seveda njenim štirim zaščitnikom ni niti malo všeč. Avtor Acin gradi film tako, da se v njem prepletata preteklost in sedanjost. Glavnim moškim osebam je skupno to, da živijo v preteklosti v svojih spominih. Zato vsako osebo igra po dva različna igralca — eden za povojna leta, drugi za sedanjost. Sicer pa je to lepo narejen in odigran film, poln nostalgije. Posebno radi si ga bodo ogledali tisti, ki so sami doživeli tista leta po vojni. Ta prijeten in gledljiv film je osvojil že mnoge gledalce po domovini in tudi na festivalu v Pulju.

KORMORAN,

drama, 1986

(režija: Anton Tomašič, scenarij: Boris Cavazza, fotografija: Jure Pervanje, glasba: Zoran Predin, igrajo: Boris Cavazza, Milena Zupančič, Igor Samobor, Mila Kačič)

Gre za zgodbo pomorščaka srednjih let, ki se znajde v hudi krizi. Je namreč latentni alkoholik in kot pomorščak ni več zanesljiv. Tako se vrne v Ljubljano, kjer ga pričaka nepopolna družina. Njihovi medsebojni odnosi so zbir dolgoletnih napak in zmot. Pomorščak sicer poskuša življenje zastaviti na novo, vendar na vsakem koraku doživlja nove poraze. Le mali nečak Jani najde pot do strica, vendar je fantova moč prešibka v boju z uničevalsko silo alkohola.

Poudariti moramo odlično vlogo Borisa Cavazze ter njegov scenarij. Za svoje delo je bil tudi nagrajen.

BUTNSKALA,

satirična komedija, 1985

(režija — Franci Slak, scenarij — Emil Filipčič, fotografija — Vilko Filač, glasba — Bojan Adamič)

Mlad človek — Ervin Kralj — neko deževno noč med tavanjem po mestnih ulicah sreča določenega Profesorsja s tremi doktorati, ki ga vpelje v svet drugačnih ljudi. V nekem stanovanju med obredom razbijanja kamna z glavo napovedo bližajoči se napad steklih živali. Po popolni pripravi na obrambo odidejo proti reki, da bi prestregli sovražnika... Film je ena sama metafora oziroma film absurda, početje »butnskalarije« je razumeti v smislu razbijanja glav z ideologijo, ki potem, ko zmaga, tudi ubije nekaj glav...

VONJ TELESA,

drama, 1983

(režija in scenarij: Živojin Pavlović, fotografija: Aleksandar Petrović, igrajo: Dušan Janičijević, Rade Šerbedžija, Metka Franko, Ivo Ban, Ljiljana Medješ, Zijah Sokolović)

Bora je strojevodja, ki si v Ljubljani ustvari novi dom. Poročil je Slovenko. Otroka sta prepuščena bolj sama sebi in starejši je skrenil na stranpota. Po dvajsetih letih tudi intimnosti med staršema ni več, zato si Bora želi spremembe. Svojega kolego Pančo prosi, da mu najde službo v Beogradu. Tudi Pančo ni ravno srečen človek, izgublja se v pijači, veseljačenju in prepevanju meksikanskih pesmi. Tako skriva svojo razdvojenost. To je le okvir, v katerega so postavljene Pavlovićeve osebe, ki ne najdejo druga druge in kar pripelje do uboja. Sicer pa Pavlovića poznamo po odličnih filmih: Vrnitev, Ko bom mrtev in bel, Rdeče klasje, Nasvidenje v naslednji vojni... Film Vonj telesa je v Puli prejel zlato areno.

DKD Edvarda Kardelja

SPORED FILMSKIH PREDSTAV V NOVEMBRU 1986

Po prvem novembrskem tednu, kije bil v krškem kinu posvečen domači kinematografiji, bodo na sporedu naslednji filmi:

v torek, 11. 11. ob 19.30: MORILSKO POLETJE, francoski;

v sredo, 12. 11. ob 18.00: ŽENSKA SOKOL, ameriški;

v četrtek, 13. 11. ob 18.00: DESET ZAPOVEDI I., ameriški;

v petek, 14. 11. ob 18.00: DESET ZAPOVEDI II., ameriški;

v soboto, 15. 11. ob 18.00: DESET ZAPOVEDI I., ameriški;

v nedeljo, 16. 11. ob 18.00: DESET ZAPOVEDI II., ameriški;

v torek, 18. 11. ob 19.30: NEVARNOST V ZRAKU, francoski;

v sredo, 19. 11. ob 18.00: ROCKY III., ameriški;

v četrtek, 20. 11. ob 19.30: POD VULKANOM, ameriški;

v petek, 21. 11. ob 19.30: MESO IN KRI, ameriški;

v nedeljo, 23. 11. ob 18.00: NOČNI JASTREBI, ameriški;

v torek, 25. 11. ob 19.30: DISCIPLINA BREZ MILOSTI, ameriški;

v sredo, 26. 11. ob 18.00: GOLIV SEDLU, ameriški;

v nedeljo, 30. 11. ob 18.00: ČAOMALI, francoski.

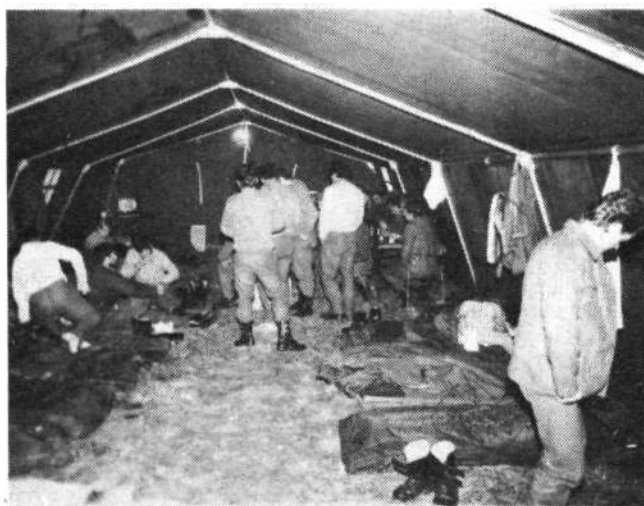
Ivan Mirt

KRŠKA BATERIJA DOSEGLA ZELO DOBRE USPEHE

Pred kratkim je topniška enota rezervnega kapetana Franca Baznika, ki deluje v okviru Občinskega štaba za teritorialno obrambo v Krškem zelo uspešno opravila svojo bojno nalogo: streljanje na zračne cilje na poligonu v Puli. Ta ista enota je že pred leti dosegla pri enakih nalogi odlične rezultate, zato njen uspeh tokrat ni bil ravno nepričakovan. Pred leti so zaključne priprave opravili kar doma — v Krškem, tokrat pa so jih imeli kar na kraju preizkušnje samem. Ob našem obisku je politični komisar enote **Rastko Florjančič** povedal: »Posadka se uri na topu za svoje naloge. Čenaj člani dosežejo potrebno uigranost, morajo imeti tako fizično kot psihično kondicijo, saj je nujno med drugim tudi razbiti tisti podzavestni strah pred pokom bojne granate.«

Namestnik sekretarja osnovne organizacije ZK v enoti, **Zvonko Ivša**, je pomislil najprej na sotovariše: »Zelo se pozna napredek, ki ga je v nekaj letih, od ustanovitve pa do danes, dosegla naša enota. Tu sem eden najstarejših in trdim, da naša skupina že kar enako diha, smo kot družina in mlajši se ob prihodu v tako homogeno skupino veliko lažje prilagodijo.«

Drago Abram je v enoti prevzel naloge športnega referenta: »V taboru so enote iz štirih slovenskih občin in smo tako blizu skupaj, da lahko navezujemo stike. Zato so se politkomisarji vseh enot dogovorili za športna srečanja, ki jih prirejamo v prostem času. Tekmovalne panoge so šah, odbojka in streljanje z zračno puško. Čez dan smo prosti med 13. in 15. uro ter ob večerih. Vmes je urjenje, razstavljanje, sestavljanje in čiščenje orožja do te mere, da ga vsak član posadke pozna na pamet do podrobnosti... Sicer pa se med prostim časom hitro pokažejo različni talenti za šah, karte, petje, glasbo — imamo kar svoj orkester in lahko se pohvalimo s tistim, s čimer se še redna vojska več ne more. Naš trobentar nam redno igra »uspavanko« in budnico!

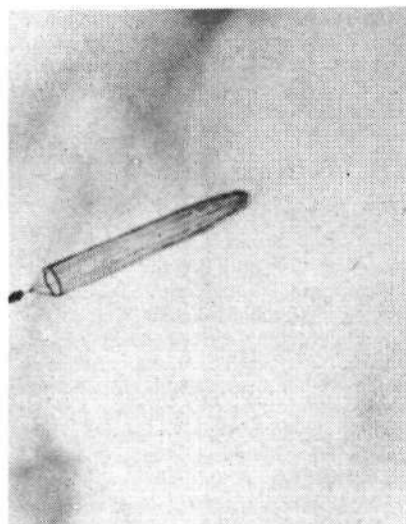

Vojaški blues: karte, šah, cigarete, pivo, televizija in burja...

Pred burjo, ki je pihala kar skozi šotorsko platno, so se fanije med opoldanskim počitkom zatekli kar v spalne vreče.

Krška enota na položaju čaka letečo tarčo.

V varni razdalji 800 m za seboj vleče letalo letečo tarčo: 6 m dolg in dober meter širok mrežast valj, poln elektronskih naprav za zaznavanje zadetkov in posredovanje rezultatov na zemljo.

Strelivo je treba pozorno očistiti, pregledati, pripraviti tako, da ne zataji v odločilnem trenutku.

Sicer pa so za razbijanje dolgega časa in domotožja tu na voljo še karte, televizor...« **Franc Baznik**, poveljnik enote, je bil v mislih seveda pri nalogi: »Po mojem občutku so fantje nalogo sprejeli v redu. Znali so v nekaj dneh priprav preiti iz civilnega v vojaško življenje, kar se je pokazalo pri odlično opravljenem streljanju na zemeljske cilje. Naloge naslednjih dni so sicer nekoliko zahtevnejše, a glede na dosedanje rezultate bi morali uspešno opraviti tudi streljanje na letečo tarčo. Največja ovira pri delu nam je slabo vreme, sicer pa delamo v tovariškem vzdušju in vojaško disciplino uporabljamo samo za izvrševanje delovnih nalog. Drugače pač ne gre.«

Enota ima v taboru desko za stenčas, fantje pa so izdali tudi dve številki biltenskih informacij.

SKŠD »Simon Jenko« iz Nürnberga

KRŠKA DELEGACIJA NA SLOVENSKO-NEMŠKIH DNEVIH

Sredi oktobra so bili v mestu Fürth pri Nürnbergu slovensko-nemški dnevi, družabno-športna manifestacija, s katero so naši delovni ljudje na začasnem delu v tujini in njihovi nemški kolegi dokazali, da se družijo tudi v prostem času in ne le pri delu. Prireditev so se udeležili člani 36 jugoslovanskih klubov, ki delujejo na tem območju. Zlasti prijetno je izzvenela ocena predsednice Zajednice kluba Jugoslavena, kakor se imenuje območna zveza, da je SKŠD »Simon Jenko« iz Nürnberga, nad katerim je pokroviteljstvo prevzela občina Krško, med vsemi temi klubi najaktivnejše.

Dejavnost SKŠD »Simon Jenko« obsega nekaj športnih panog (kegljanje za moške in ženske, namizni tenis in nogomet), dramsko in folklorno skupino ter 12-članski moški pevski zbor. To so področja, ki jih ima nekaj vsak od sedesnih klubov in zato omogočajo medsebojne stike. Na tokratnih slovensko-nemških dnevih 17. in 18. oktobra so člani SKŠD nastopili z veseloigro Meja, program pa sta dopolnila še dva lokalna moška pevka zbora. Slovesnost je s svojo prisotnostjo počastil tudi župan mesta gostitelja, »naše« društvo pa je pripravilo razstavo, s katero so skušali nemškimi prijateljem predstaviti svojo domovino — zlasti kot turistično deželo.

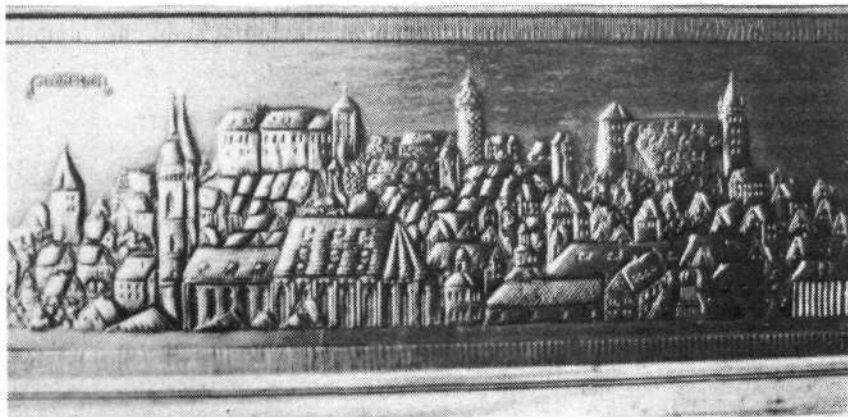
Drugi dan srečanja so se zvrstila športna tekmovanja med slovenskimi in nemškimi moštvi, vse skupaj pa je okronalo zaključno družabno srečanje.

Iz krške občine sta se srečanja udeležila Branko Pirc, predsednik OK SZDL, in Maksimilijan Babič, predsednik družbenopolitičnega zbora SO Krško; koordinacijski odbor za delavce na začasnem delu v tujini pri RK SZDL je zastopala njegova predsednica Zora Tomič. V razgovorih s predstavniki društev so prišli do skupne ugotovitve, da morajo največ skrbi nameniti mladi generaciji, saj so sedanje oblike dela bistveno preskromne, da bi otroci lahko obvladali slovenščino. Zato se tudi dogaja, da slovenski otroci iz Nemčije na letovanju z na-

šimi v Nerezinah med seboj vedno govorijo le nemško. Da bi ohranili njihove stike z domovino, naj bi entuziasti — aktivisti klubov spodbujali starše, naj doma z otroki čim več govorijo slovensko. Odrasli zaradi prezaposlenosti nimajo interesa za branje, izrazili pa so potrebo po literaturi za mlade in to naj bi jim naša občina kot pokroviteljica tudi pomagala priskrbiti.

Že 22. novembra bodo v Nürnbergu organizirali športno in družabno srečanje v počastitev dneva republike. Za družabno prireditev bo glasbeno skupino zagotovila občina Krško.

Pa še to: novi predsednik SKŠD »Simon Jenko« je Vinko Štajner, ker je dosedanji predsednik Franc Glavač prevzel funkcijo predsednika lokalne območne zveze klubov.

Podoba Nürnberga v bakru, ki so jo člani SKŠD »Simon Jenko« podarili občini Krško ob podpisu listine o sodelovanju.

Makedonci na Senovem

Člani senovske folklorne skupine so sredi oktobra imeli v gosteh pobrateno skupino iz Titovega Velesa. To je utrinek z enega izmed nastopov. (Foto: Anton PETROVIČ)

Investicije v združenem delu

V »DJURU SALAJU« POSODABLJAJO NOTRANJI TRANSPORT

TOVARNA CELULOZE
IN PAPIRJAdjuro salaj
KRŠKOSI JE STARA LOKOMOTIVA PRISLUŽILA
MUZEJSKI TIR?

V Tovarni celuloze in papirja nenehno skrbijo za obnavljanje opreme in posodabljanje proizvodnje, kolikor jim to dopuščajo možnosti (ne samo njihove). Trenutno imajo v pripravi ali v teku več investicij, od katerih naj tokrat omenimo dve: izgradnjo industrijskega tira 205 in nadomestitev dveh ranžiranih lokomotiv.

Industrijski tir 205 teče ob starem in novem skladišču in je dolg 212 metrov. Opremljen bo z vsemi prometnimi napravami za varen potek nakladanja in prevoza. Investicija je vredna okoli 30 milijonov din in bo končana še to jesen.

Novi industrijski tir bo omogočil hitrejšo nakladanje v železniške vagonne, ker bodo lahko natovarjali več vagonov hkrati in jih med delom ne bo treba premikati. Poenostavili bodo tudi dostavo zavrtkov na rampo. Brene bodo dvigovali s hidravličnimi mizami, viličar pa bo zato lahko hitreje dovažal zavrtke do nje. Z boljšo izkoriščenostjo transportne mehanizacije in zmanjšanim številom opravil pri nakladanju se bodo stroški poslovanja TOZD Transport znižali. Krajši čas nakladanja bo zmanjšal stroške za vagonne in morebitne stroške stojnin zanje. Pričakujejo tudi zvišanje amortizacije.

Za opravljanje železniškega prometa znotraj DO uporabljajo v Tovarni celuloze in papirja dve parni lokomotivi, izdelani v letih 1955 in 1956. Obe sta spričlo dolgoletnega obratovanja že močno izrabljeni in vse pogostejše v okvari. Tekoče vzdrževanje ovirata pomanjkanje nadomestnih delov (takih lokomotiv pri nas več ne izdelujemo) in velika oddaljenost edine pooblaščenice remontne delavnice (Šinvoz Zrenjanin). Za odpravo izdelkov pa tovarna neizogibno potrebuje dober notranji železniški promet (letno odpravijo 32.000 do 36.000 vagonov).

SO KRŠKO
O KOVINARSKI

Delegati SO Krško so na svoji seji 4. 11. 1986 sprejeli sklep o spremembi sestave začasnega kolektivnega poslovnega organa v DO Kovinarska. Namesto Bojana Petana bo skrb za finančne zadeve in vodstvo DSSS prevzel diplomirani ekonomist MURAT DEDIČ, ki je bil doslej zaposlen v mariborski Komunalni.

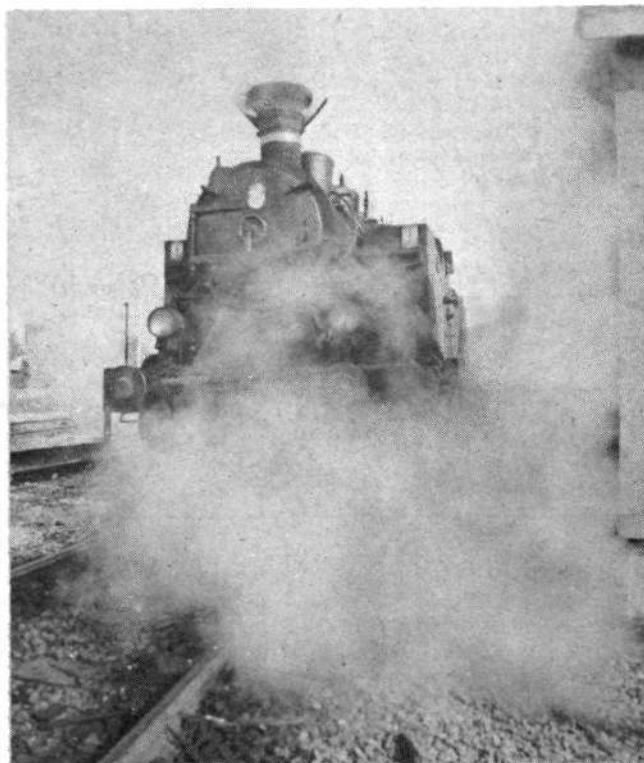

Foto: Črt Čargo

Da bi odpravili težave, nameravajo v TCP postopoma nadomestiti stari lokomotivi z dizelskima električnima. Uvozili ju bodo iz Madžarske, prvo prihodnje leto, drugo pa l. 1988.

Od te investicije pričakujejo v delovni organizaciji odpravo zastojev pri transportu in povečanje kakovosti transportnih uslug, zmanjšanje porabe pogonske energije in stroškov vzdrževanja ter povečanje amortizacije.

POJASNILO K NO- VIM ALARMNIM ZNAKOM

V prejšnji številki Našega glasa so bili na zadnji strani objavljeni novi alarmni znaki, spremno besedilo pa je zaradi tehničnih težav izpadlo. Zato tokrat navajamo pojasnilo občinskega sekretariata za ljudsko obrambo o tej novosti:

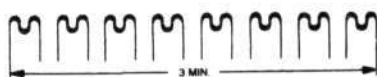
»Zvezni sekretar za ljudsko obrambo je predpisal pravilnik o znakih za alarmiranje, v katerem je nov znak za izvajanje splošne javne mobilizacije. Da bi se delovni ljudje in občani seznanili z alarmnimi znaki, so le-ti v SR Sloveniji enotno tiskani, sekretariat za ljudsko obrambo pa plakate z njimi že razdeljuje organizacijam združenega dela, delovnim skupnostim in krajevnim skupnostim občine Krško, vsi ti pa morajo stare znake nadomestiti z novimi.«

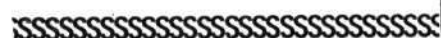
POSTOPKI OBČANOV

- Vzemite potrebno opremo in takoj odidite, glede na svoj vojni razpored, v enote oboroženih sil, civilne zaščite, službe za opazovanje in obveščanje, zvez, na dolžnosti v narodni zaščiti – oziroma delovno dolžnost v organe družbeno-političnih skupnosti, v organizacije združenega dela in druge organizacije in skupnosti.
- Pripadniki civilne zaščite in narodne zaščite odidite takoj na mobilizacijsko zbirališče, čeprav imate tudi razpored na delovno dolžnost.
- Delovni obvezniki, ki delate v izmenah, odidete na delovna mesta v času, ko ste z vojno organizacijo določeni za delo.

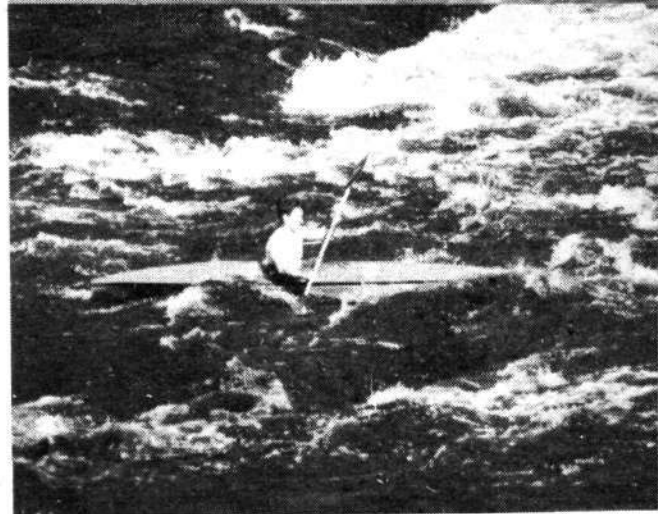
SPLOŠNA JAVNA MOBILIZACIJA

ZAVLAJJOČ ZVOK SIREN S PRESLEDKI

Memorialni pokal Prvih krških borcev si je „priveslal“ KKK Ljubljana. Drugouvrščena je ekipa KK Rade Končar Zagreb, na tretjem mestu pa so pristali veslači KK Kranj. Najhitreje je progo med brestaniškim in krškim mostom prevozil Kemal ARNAUTOVIĆ iz KK Bosanski Novi.

TRŽNICA TRDNEGA ZDRAVJA

Prehranske navade ljudi so postale nenaadne. Pripravljanje hrane se je zelo poenostavilo zaradi obilice dela in pomanjkanja časa. Zelo napačno je mišljenje, da je vseeno, kaj damo na krožnik — samo da je naš želodec poln. Nikdar ne pomislimo, da bo organizem prej ali slej odgovoril z znaki bolezni ali že z obolenjem.

Premalo v svojo prehrano vključujemo ribe, ki so zelo zdravo živilo. Morda nas pri ribah moti čiščenje ali neprijeten vonj po peki. A to je prava malenkost v primerjavi z vrednostjo, ki jo ima to živilo in je hkrati tudi ceneno.

Morske ribe, ki jih imamo na voljo v naši ribarnici, se premalo uporabljajo v naši prehrani. **Pravilo za zdravo prehrano je, da naj bi bile ribe na naših jedilnikih enkrat na teden ali vsaj enkrat na štirinajst dni.**

Ribe so lahko prebavljivo živilo, primerno za dietno in vsakodnevno prehrano. Vsebujejo beljakovine, zelo malo maščob, veliko vitaminov in rudninskih snovi.

Ribarjenje je zelo prijeten šport. Vendar se premalo zavedamo, da ribe iz Save vsebujejo veliko strupenih snovi, zato niso primerne za prehrano. V Savo se namreč izteka največji del neprečiščenih odpadkov, ki onesnažujejo rečno vodo in ogrožajo življenje v njej.

Nasvet: Da vam v stanovanju ne bo dišalo po ribah, zavrite skupaj malo vode in kisa.

Marija Sedaj

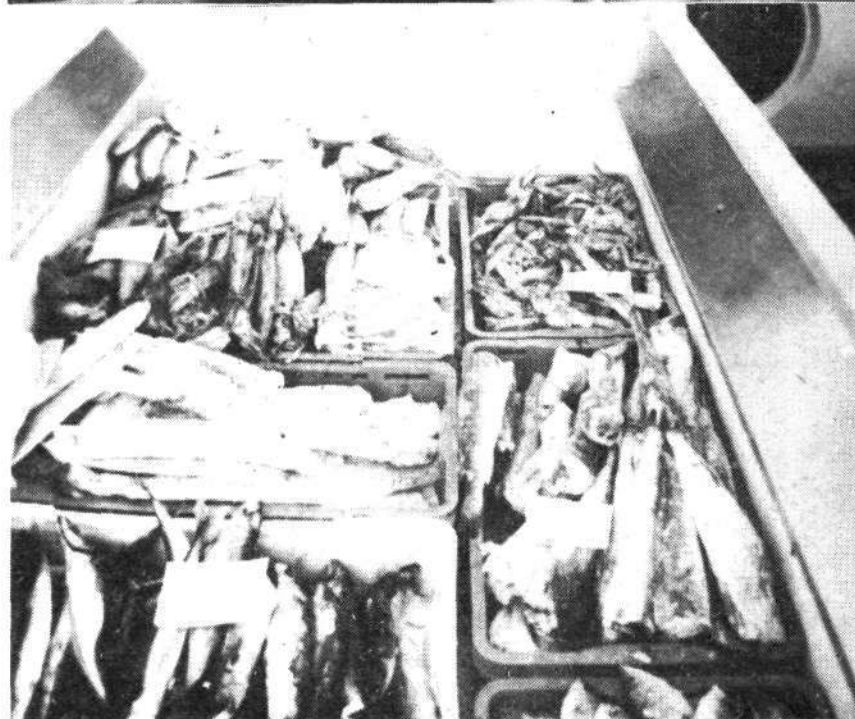
KDO NE MARA RIB?

Dve leti je že, kar v okviru krške tržnice deluje tudi ribarnica. Prijazna prodajalka se pritožuje, da še vedno preveč sameva. Ljudje zlepa ne sežeje po ribah, in tako prodajalna, ki bi morala dnevno imeti najmanj 100.000 din prometa, sedaj iztrži 10.000 do 50.000 din na dan.

Kupci se ogibajo rib, ker te ne sodijo v železni jedilnik tukajšnjega prebivalstva, nekaterim pa je zoprno njihovo čiščenje. Zato prodajalka (samo da bi ribe spravila v promet) že nekaj časa čisti sveže ribe in zaračunava samo težo odpada! Tako si lahko kupci privoščijo že očiščene sardele ali tudi postrvi, ki jih je treba le oprati in vreči v ponev.

Na zalogi je tudi veliko vrst zmrznjenih rib, izhira pa bi bila lahko še pestrejša, če bi bilo več interesentov. Ker pa ribe s ceno nad 2.000 din za kilogram le težko spravi v promet, si jih prodajalka ne upa niti naročiti.

Ribarnica na krški tržnici je odprta od torka do petka med 7. in 14.30, ob sobotah pa med 7. in 12. uro. Ob ponedeljkih je zaprta.

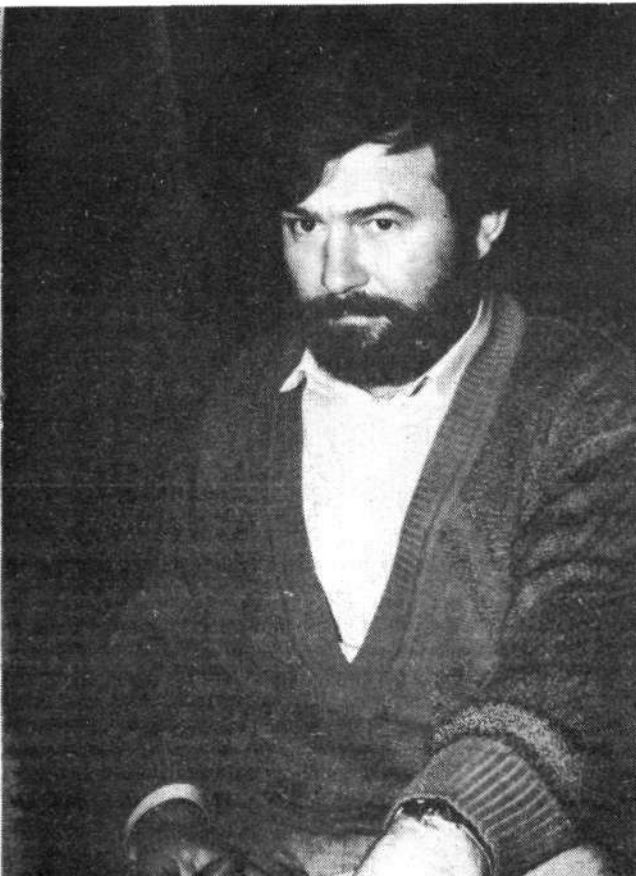

REALIZACIJA PLANA KRVODAJALSKE AKCIJE JUNIJA (IN SEPTEMBRA) 1986

Odvzemni center	Št. pristopov	Št. odklonov	Št. odvzemov
Leskovec	220	14	206
Krško	305	13	292
Senovo	318	17	301
Kostanjevica	138	7	131
Novo mesto (september)	53	—	53
SKUPAJ:	1034	51	983

Plan 1986: 2469 odvzemov, potrebe do oktobra: 1435, realizacija do septembra: gl. preglednico.

Če niste vedeli: za poročanje o dogajanju v krški občini je pri Dolenjskem listu že nekaj časa zadolžen novinar Jože SIMČIČ.

nadzor nad bolniškimi izostanki v libni

V tozdu Libna se že dlje ubadajo z visokim odstotkom bolniških izostankov. Lani, na primer, je znašal 13,23 odst., letos v šestih mesecih 16,06 odst., kar je glede na planirano število, ki znaša 12 odstotkov, zaskrbljujoče. Težave niso nove in tudi prizadevanja za zmanjšanje bolniške ne. Tesno so povezani z zdravstvenim domom, s katerim sodeluje tudi novo ustanovljena komisija za nadzor nad bolniškimi. Sklep o formiranju te so v Libni sprejeli na zboru delavcev, sestavljajo pa jo poslovna sekretarka, članica samouprave delavske kontrole in predstavnica brigade, v kateri je bolniški stalež najvišji. Komisija deluje v skladu s 181. členom pravilnika o delovnih razmerjih. Pravna služba je izdelala obrazec za zapisnik, za obiske pa se odločajo na osnovi vsakodnevnih poročil o prisotnosti, ki je narejen poimensko po brigadah. Pred obiskom se pozanimajo pri zdravniku glede diagnoze in napotil, ali je bolnik lahko pokonci, so priporočljivi sprehodi, je obvezno počivanje ipd. Težave pa so v tem, da delavke Libne obiskujejo različne zdravstvene domove glede na to, kje stanujejo. Do sedaj so obiskali 14 bolnikov, v bodoče pa so se odločili, da bodo obiskovali predvsem tiste »vprašljivejš« primere.

Razmišljanje o formiranju komisije za nadzor nad bolniškimi lahko na prvi pogled izzveni kot nekaj grobega, inšpekcijskega, nehumanega. Vendar tako visok odstotek bolniških izostankov narekuje nove posege za zmanjševanje tega. Ne gre samo za špekulante, ki recimo, niso bolni, gre tudi za zares bolne ljudi, ki kljub svoji boleznii iztiskajo iz sebe še zadnje moči za dodatna opravila doma. Greza to, da se bo sleherni delavec zavedal, da je bolniška namenjena izključno zdravljenju, da ni samo pravica, ampak tudi dolžnost zdraviti in pozdraviti se in, seveda, pred tem še preventivno delati in živeti tako, da bomo zdravi.

Glasilo Labod,
okt. 1986

V INFORMATORJU se-novske Metalne smo pre-brali:

»Firma Liebherr/Telfs nas je zaradi ne-kvalitetne izdelave zvarjencev PR 711 in 721, predvsem pri sestavi, težki strojni obdelavi in barvanju, obremenila za 2.405 zahodnonemških mark, kar predstavlja za nas (TOZD TGO Senovo; op. ur.) strošek v znesku 488.000 din. Delavski svet je navedeni znesek sicer odpisal, ven-dar apelira na vse delavce kot tudi orga-nizatorje del, da kvalitetni izdelavi naših izdelkov posvetijo vso pozornost.«

Janez Roškar:

NEIZKORIŠČENE MOŽNOSTI PRI PRODAJANJU ZNANJA

Kaj pravi o gospodarstvu direktor SOP-a in sekretar aktiva poslovnih delavcev v občini Krško

Dober mesec je od tega, kar so se drugič sestali člani aktiva poslovnih delavcev naše občine. Zaradi problemske aktivnosti — saj je naše gospodarstvo vendarle v kaj nezavidljivem položaju — se nam je relativni časovni zamik zdel nepomemben v primerjavi z dejavnostjo, s katero se ukvarjajo direktorji našega združenega dela. Zato smo tudi zaprosili za razgovor sekretarja tega aktiva. To je diplomirani pravnik Janez Roškar, ki trenutno združuje svoje delo in ustvarjalnost v SOP-u.

O namenu in ciljih aktiva poslovnih delavcev pravi takole: »Eno je moja lastna ocena tega, kaj aktiv direktorjev danes pomeni kot metoda dela, drugo pa je moja osebna polemika, ker sem pri 22 letih delovne dobe, kolikor je pač imam, osemnajst let poslovodni delavec. Gre za statusno vprašanje poslovodnega dela in njegovega tretmaja. Na službene poti se vozim sam, ker je v SOP-u pač tako načelo, in čas si krajšam s poslušanjem radia. Ondan sem ob zagrebški kontaktni oddaji Dvadesetpeti sat ugotovil, da imajo ljudje o direktorjih in njihovi morali še vedno kaj neugodno mnenje. Res pa je, da ga v osnovi vendarle skušamo spremeniti.

Silno pogumna in konstruktivna poteza se mi zdi razgovor predsednika republiškega izvršnega sveta, Dušana Šinigoja, z rektorjem univerze v Potsdamu (ZDA) o tem, da bi sodelovali pri usposabljanju naših poslovnih delavcev.* Vedeti je treba, kako naj tega človeka, delavca, usposobimo, da bo kos svojim nalogam. Težko je presojati vzroke sprememb odnosa do teh delavcev, a spremembe so potrebne. K temu seveda spada tudi kvalifikacija kategorije dela — ali naj pri nas avreolo nosi le neposredno proizvodno delo s prizvokom kakršnega koli ročnega dela ali pa smo zreli za priznanje intelektualizacije dela. Če sem osebno: ali je moj privilegij, da sem direktor delovne organizacije, ali ne? Ljudje izhajajo pri ocenjevanju direktorjev in njihove morale iz anomalij in defektov, ki pa se pojavljajo pri vsakem delu. Sem mar šel v ta posel zato, da bom v strukturi, ki v tej družbi uživa privilegije, ali me je do tega pripeljalo delo? Trdim, da je bilo za vse vzrok delo. Nekdo se usposablja za to, da visoko strokovno na stružnici obdeluje neki element, drugi pa mora znati vse te elemente povezati med seboj.

Če se sedaj vrnemo k osnovnemu vprašanju o namenu aktiva poslovnih delavcev: mislim, da je povsem logično, če tudi na ideološkem področju dela, v ZK, izrabimo to nedvomno izjemno možnost. Povezati moramo potencial poslovnih delavcev, jim omogočiti organizirano komuniciranje, skušamo zasnovati določene skupne akcije. S tem ne mislim na dogovore za t. i. sive akcije pod mizo. Izkoristiti ga moramo za to, da po čim krajši poti pridemo do skupnih ciljev. Tu sem neizprosno dialektik — tako sem vzgojen — in

* Primi. članek O izobraževanju slovenskih gospodarstvenikov o ameriškem marketingu v ZDA; Gospodarski vestnik 41, 24. 10. 1986.

V SOP-u meje med intelektualnim in proizvodnim delom ni. V miselnost vsakega človeka je vgrajeno prepičanje, da brez intelektualne komponente ne more biti nobenega rezultata. Če je v strukturi proizvoda 60% vložena materiala in vsega ostalega, potem je vložek dela 40%, na primer, znotraj tega je 20% intelektualnega — birojskega, konstruktorskega dela,

20% pa živega dela. V tem je največja rezerva, ki jo pri nas imamo. Z nizko stopnjo predelave, t. j. malo vložena intelektualnega dela v proizvodni nimamo nikakršnih možnosti prodreti na tuji trg. Z dvakrat dražjim reprodukcijskim materialom in z malo vložena znanja ne moremo naprej. Vložiti moramo čim manj materiala in čim več pameti. Le tako bomo lahko povečali svojo produktivnost in konkurenčnost.

mislim, da to, kar bom sedaj rekel, ni nobena herezija: Če mi danes na poti od starta (ki je zelo nizko, morda celo pod vodo) do edine rešilne skale na bregu ne bomo uporabili vseh

sil, kar jih še imamo, bomo dokončno utonili. Tudi šola za poslovodne delavce pri Gospodarski zbornici je korak naprej pri odnosu do teh kadrov. Končno, kot pravnik si upam

INFORMACIJE
Občinski inštitut ZRS Krško

trditi, da je naša družba ena najbolj produktivnih na področju zakonodaje. Žal pa že ob sprejemanju velikega števila normativnih aktov kar vnaprej vemo, da bonjihova določila težko ali nemogoče izpolnjevati. V OZD se odgovornost za take stvari vali na dežurnega krivca — poslovnega organa — in to breme mora nositi sam. Tudi za odpravljanje teh nastajajočih dvomov in tekočih vprašanj lahko aktiv direktorjev uporabimo zelo učinkovito. Zanimarjiva ni niti možnost, ki jo nudi taka skupina, namreč ta, da v debati preverimo posamezne odločitve glede na sam sistem in dane okoliščine.

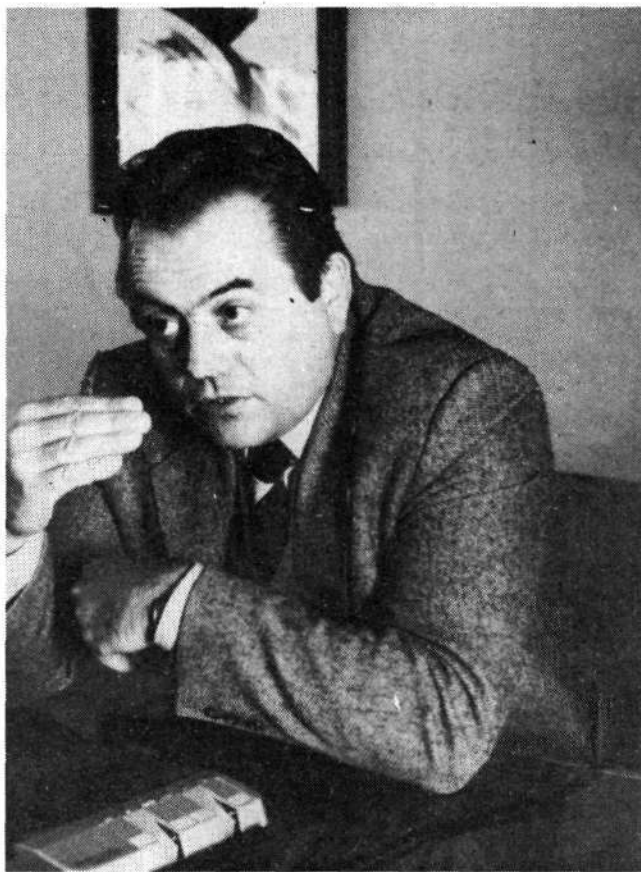
Če povzamem to, kar sem skušal doslej povedati: mislim, da je uveljavitev tega načina dela v aktivu vsaj delno tudi posledica naših tisk in prepričanja, da je treba stvari hitro, učinkovito reševati ter v ta namen izkoristiti vse možnosti. Mislim tudi, da ta aktiv nikakor ne bi smel biti zaprt oblika dela in povezovati samo člane ZK. V redu je, da imamo direktorji komunisti svojo organizirano obliko delovanja, a zavzemam se za njeno popolno odprtost. Kot komunisti imamo člani ZK določene obveznosti, za ostale direktorje pa je to fakultativna oblika dela, ravno tako obvezujoča kot za člane ZK. To naj bi postala oblika delovanja ravno te strukture delavcev, ki naj bi se z njo identificirali, ta pa bi jih povezovala, jim pomagala pri neposrednem uresničevanju njihovih delovnih nalog.

Prva seja aktivna je bila ustanovna, druga (7. oktobra) pa delovna. S čim ste se na njej največ ubadali?

»Ravno ta, druga seja je pokazala, da to obliko dela potrebujemo, da je posrečena oblika tribune za postavljanje pravih kvalifikacij in izhodišč za akcije. Iz razgovora bi lahko oblikovali zaključke na nekaj področjih, vedeti pa je treba, da aktiv nima nobenega pooblastila za sprejemanje sklepov. Gre le za stališča, usmeritve, zaključke ipd., za njimi pa je le neka skupna morala in veliko pomembnejša se mi zdi elementarna poanta tega dogovora kot pa sama formalna oblika sklepov.

Načela letošnjega gospodarjenja z vsemi znanimi, manj znanimi in še neznanimi pogoji in ukrepi, ki jih še pričakujemo. V tem okviru je tekla razprava in mislim, da dokaj spodbudno zveni naša ugotovitev, da v krškem združenem delu vendarle delamo, da se nekaj dogaja, da so sicer izgube od lani zelo narasle, a je njihova lokacija omejena v glavnem na Kovinarsko, ki smo jo izpostavili kot specifičen problem, a da vse skupaj ni izven meja obvladljivosti. Je pa treba sedaj usklajeno zastaviti kar največ vseh strokovnih sil v različnih institucijah in tudi v družbenopolitičnih organizacijah, da bi zadeve obvladali. Praktično to pomeni, da bi izgubo v Kovinarski pokrili, da bi ob koncu leta, ob zaključnem računu vedeli, kakšno je tam stanje. Na podlagi tega bi vsak poslovodni delavec v svojem okolju skušal vplivati na razvoj teh dogodkov. Tako bo tudi okolje, iz katerega on izhaja, imelo organiziran, informiran pristop do problema.

Seveda je razprava tekla še o nekaterih konkretnih področjih delovanja. Posebej bi omenil Kovinarsko in poročanje njenega začasnega poslovnega organa o ugotovi-

tvah v njegovem dosedanjem delu. Aktiv je izredno ugodno ocenil njegove ugotovitve, v katerih je bil tovariš Trafela zelo določen, in te lahko omenimo. Ugotovil je, da Kovinarska programsko ni izgubljena tovarna, da ima dobre delavce, a da bo treba odpraviti precejšnje organizacijske probleme. Seveda pa nekaterih problemov ni mogel doreči, ker je dejansko šele na začetku dela. Ostaja jim stalna naloga: najti delo za kovinarsko, povrniti dolg, vključiti lastne rezerve in zagotoviti ustrezne strokovne kadre ali vsaj ne siromašiti sedanjega potenciala.

Nedorečena pa nam je ostala živahna razprava o splošni in skupni porabi ter njunem razmerju do neposredne proizvodnje. Želeli smo ugotoviti, zakaj nekaterih stvari ne moremo urediti v SIS materialne proizvodnje, zakaj, na primer, dopuščamo podvrednost ogromnega volumna sredstev — ali je za to kriv sistem strokovnega vodenja teh skupnosti, ali gre za politično ali gospodarsko vprašanje, ali so za to odgovorni tudi oziroma samo direktorji ali je odgovornost še kje drugje... Zmenili smo se, da bomo na prihodnji seji (na podlagi gradiva) opredelili svoje naloge do področja interesnih skupnosti, saj smo končno tudi družbenopolitični delavci.

Naj omenim še dialog, ki se je razvil na koncu, ko nas je predsednik IS SO Krško kritiziral zaradi našega neustreznega odziva v delegatski bazi, ki je končno vendarle predvsem združeno delo. Ta naš odnos naj bi tudi prispeval k težavam, s katerimi se srečujemo v svobodni menjavi dela. Kot član določenega okolja lahko sprejemam tako

mnenje, ne morem pa sestrinjati s kvalifikacijo problema. V naši družbi smo našli načine in sredstva za zagotovitev spremembe v primerih, ko OZD pade v kritično stanje. V Kovinarski smo na podlagi zakona o združenem delu lahko ukrepali zelo učinkovito: odstavili smo poslovodni organ, uvedli ukrep družbenega varstva itd. Na področju družbenih dejavnosti (obe vrsti SIS, celotna skupna in splošna poraba) pa teh možnosti nimamo, čeprav so lahko kvalifikacije takih problemov ponekod enake kot v OZD.

Zastavili smo si dokaj nujno nalogo, da na podlagi informacij, ki jih bo pripravil komite za družbene dejavnosti, skušamo ovrednotiti probleme in poiskati v njih svoje naloge. Če je za rešitev problema potrebno samo aktivirati bazo, bomo to pač storili. Zavedati pa se je treba, da gre za izjemno velik obseg materialnih sredstev združenega dela — kamor koli se že stekajo iz materialne baze. Zdi se mi, da smo teoretično vse faze te porabe fantastično postavili, a očitno je ta baza odmaknjena od vpliva in odločanja o teh sredstvih. Ni vzrok za to nezainteresiranost baze. Naš delavec je preveč obremenjen. Poglejte: v SOP-u, na primer, sirena še vedno tuli ob začetku dela, za malico in za zaključek dela, ker skušamo obdržati občutek za red in disciplino, ki je organizaciji lasten od samega začetka. Za delavca, ki je s svojim gospodarjenjem polno zaposlen, predstavlja delegatski material (obsežen, podroben, strokoven in pogost) dodatno breme. Pri tem smo vendarle preveliki voluntaristi. Cenim delež strokovnih služb in posameznikov v tem

sistemu, samo obseg sredstev, s katerimi gospodarijo, je daleč prevelik. Vse preveč je pri tem amaterstva. V vsaki OZD imate strogo delitev dela — ne le po stopnji izobrazbe. Vsak naj bi delal tisto, za kar je usposobljen in kar zna, ker za to tudi z vso pravico odgovarja. Zato je tudi paradoksalno, da od strokovnjaka psihologa ali sociologa pričakujemo, da bo strokovni graditelj cest, stanovanj ipd. Lahko je odličen amaterski graditelj v okviru lastnih potreb, sicer pa je to delo izjemno zahtevno. Kot neizpodbitno iztočnico bi brezpogojno zastavil dovolj natančen sistem načrtovanja in v fazi nastajanja planov srednjeročnega ali letnega obdobja dinamično delegatsko dejavnost, od tu dalje pa težak in dosleden profesionalizem pri izvajanju vsega tega.

Če govorimo, da obsega področje SIS materialne in nematerialne proizvodnje v Krškem 5 ali celo 7 milijard dinarjev, je jasno, da gre za ogromna sredstva. V SOP-u se danes borimo s strahotnimi težavami, ker moramo ob preselitvi TOZD iz krškega mestnega jedra v našo neposredno bližino zavezati finančno konstrukcijo 600 milijonov din! Vedeti je treba, da za tem vendarle stoji materialna proizvodnja, ki se bo tu nadaljevala dan zatem, ko bo v TOZD Klepar prekinjena.

Prekinili smo obdobje poslancev oziroma tako ali drugače fiksiiranih mandatov in daleč od tega, da ga hočem vračati, zato tudi ne mislim na profesionalizacijo delegatov na kateri koli stopnji. Ne vidim pa smisla v tem, da po sprejetju načrtov dela še vedno vključujemo delegate v razpravo in dviganje rok ob sklepanju o nasutju vsakega kubika peska na katero koli poljsko pot ali o izplačilu kake razlike vzgojiteljicam in ob vrsti podobnih podrobnosti. Zdi se mi, da naša baza ne prenese takega bremena, da je prezaposlena in zaradi vsega tega vidim potrebo po racionalizaciji ter profesionalizmu v izvajanju sprejetih načrtov z dobro organiziranimi, sposobnimi, preverjenimi ljudmi.

Silno velike poenostavitve bi dosegli z uvedbo sodobnega informacijsko-računalniškega sistema. Pri tem ne mislim, da bi si vsakdo moral nabaviti računalnik v velikosti hišnega ter se na njem bolj ali manj izživljati. Popoln informacijski sistem s kakovostnimi vnosi bi nam zagotovil možnost za preverjanje stanj in opravljenih nalog ter vzajemno komuniciranje, kar bi omogočalo tudi preverjanje zaupnice strokovnim in pooblaščenim ljudem. Zato tudi mislim, da direktorji kot del delegatske baze nismo pravi naslov za kritiko zaradi neaktivnosti delegatske baze. Velik del krivde nosi sam sistem dela, ki je preobsežno zastavljen.

Ko že govorite o spremljanju rezultatov dela, bi se morda kazalo pomuditi ob podatku, da delegati zborov občinske skupščine na seji v začetku novembra razpravljajo o poročilu o gospodarjenju v prvih šestih mesecih.

»To je zelo nerodno! Za delovne organizacije je nekoliko lažje, ker mi dobivamo vsakega dvajsetega v mesecu za sproti zadnje podatke o gospodarjenju, jih prištevamo predhodnim in tako imamo relativno natančen in ažuren

pregled nad poslovanjem.

Na sestanku aktiva smo se omejili na informacijo, ki smo jo dobili o časovni razporeditvi nalog izvršnega sveta, ki mora planske dokumente (Resolucija '87) pravočasno predložiti v sprejem skupščini.

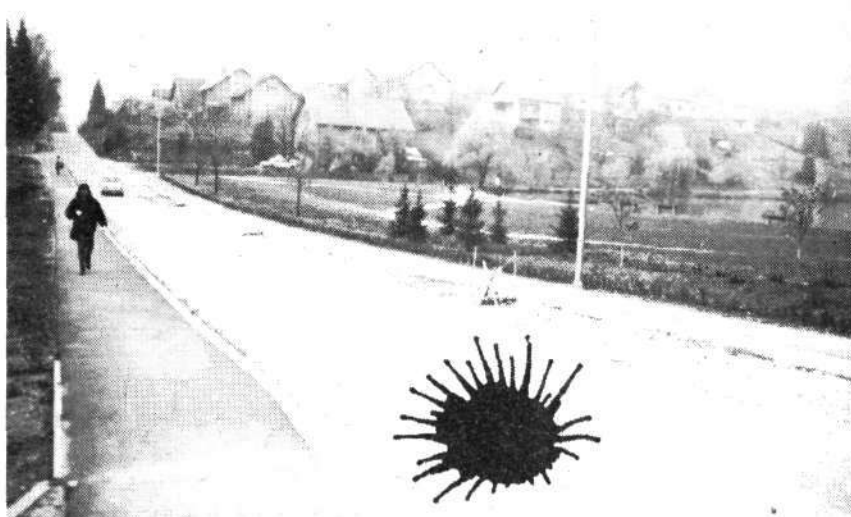
Kar zadeva našo zvezno resolucijo za prihodnje leto, pa mislim, da je še toliko nedorečenega, da je lahko edino veljavno in uporabno načelo opiranja na lastne moči. To pa za SOP, na primer, pomeni, da kljub dokajšnjim investicijskim posegom ne smemo načeti svojih poslovnih sposobnosti. Delati moramo z lastnimi sredstvi. To je za nas hudo ob tem, da moramo preseliti TOZD-a Storitve in Klepar, da smo kupili računalnik, ki bo čez dober mesec začel obratovati...

Koliko si v SOP-u obetate od teh posgov?

»To moramo napraviti. V TOZD Klepar praktično delajo že na cesti.

Dejavnost TOZD Storitve bi verjetno bolj sodila v domeno manjših organizacij, t.j. zasebnikov, ki se v storitvenih dejavnostih lažje prilagajajo. Velike možnosti pa imamo v širjenju proizvodnje specializirane opreme in na tem področju se že skušamo uveljaviti. Tako smo prevzeli nalogo, da v TCP »Djuro Salaj« izdelamo in vgradimo rekuperator toplote*. To je le ena od podobnih naprav, ki smo jih izdelali, naša proizvodnja se že prilagaja in računamo, da bi z uspešnim zaključkom dela v TCP svojo kakovost samo še potrdili. Kar zadeva računalnik, vidimo v njem navezo, ki nas bo prisilila, da bomo lovili korak z razvitim svetom. Ne moremo več peš!

Povezati moramo cel naš sistem v vseh fazah in ga izpopolniti — od priprav preko naročil blaga do obdelave analov (kar sedaj opravljamo v Sevnici), skratka, želimo spremljati presek proizvodnje od začetka do konca

(stanje delovnega naloga v določenem trenutku glede na vloženi material, ure itd.) To bo povezava med vsemi deli SOP-a, ki seveda ne bo tako preprosto zagotoviti, a si bomo za to zelo prizadevali.

SOP ima ustrezno strukturo mladih, preizkušenih strokovnjakov, ki so s seboj že prinesli izkušnje in danes v bitki s časom ne morejo in **nočejo biti zadaj**. Zlasti **to veliko pomeni** — volja za napredek. Z banko podatkov v Krškem in terminali po vseh TOZD bomo, na primer, omogočili projektantu v Ljubljani, da kadarkoli pride do naj-novejših podatkov o stanju in ceni zaloga materiala, ki ga bo vnesel v ponudbo.

Kaj pa kadrovske možnosti?

»Na srečo smo se odločili za IBM z 18 terminali, ki bo po zmogljivosti okoli dvainpolkrat večji od Lisce. Če bo šlo vse po sreči, naj bi za 29. november že obratoval. Nekaj imamo svojih kadrov, a to nam je še vedno najbolj odprta postavka. Nekaj ljudi bi še radi pridobili. Mislim pa, da imamo v naši družbi veliko premalo poguma pri prenašanju pomembnih dosežkov iz sveta k nam. Namesto da bi ta prenos stimulirali, ga otežujemo. Tako se lahko zgodi (tudi če bi imeli zagotovljena sredstva), da določenih stvari sploh ne bi mogli spraviti skozi sistem dovoljenj in jasno je, da smo v primerjavi s svetom v zelo neenakopravnem položaju.

Že naši zunanji partnerji so nam priznali, da imajo naši fantje izjemno veliko znanja, od tu

naprej pa smo neenakopravni. Naši strokovnjaki hodijo na potovanja s kalkulatorjem (Dobro vemo, kako se kalkulatorji nabavljajo! — Op. avt.) in beležko, predstavniki tujih partnerjev pa s prenosnimi računalniki in bankami podatkov na diskih!«

Kaj tak okvir pomeni, če se pogovarjamo o razvojnih perspektivah SOP?

»Ponovno smo pri načelu ipiranja na lastne sile. Kar se tega tiče, so naši strokovnjaki sila ustvarjalni — sami uvažajo računalnike, doma sestavljajo programe. V Kostanjevici po otvoritvi 1. faze lakirnice v IKON-u že prehajamo v drugo fazo sanacijsko-razvojnega programa. Gre za 1100 m² novih proizvodnih površin, ki bodo omogočile postavitev novih strojev. To ne bodo roboti, bodo pa vsaj elementarni avtomati. Ne vidim problema v razliki tehnologij obdelave materialov med nami in našimi tujimi partnerji. Problem je to, da se oni s tem **delom sploh ne ukvarjajo**. Oni v naše konstrukcije **vgrajujejo znanje**. Zato tudi v SOP-u vgrajujemo sami te sklope — z lastnim znanjem — s katerimi nadomeščamo uvoz. Nenehno iščemo boljšo, popolnejšo rešitev, vlagamo ogromno lastnega znanja. Še vedno pa nam v mednarodni delitvi dela ostaja mehanski — dražji del, tuji partnerji pa vgrajujejo avtomatiko. To pregrado si SOP zelo prizadeva preskočiti.

Največ pa je pri vsem našem stremljenju vredna ta nova morala.

Ljudje se v tej — jaz pravim konfederaciji SOP ne pogovarjajo več o zdravstvu, ampak o današnjih nalogah in o tem, kaj bodo delali jutri.«

TABLETE KALIJEVEGA JODIDA SO ŠE UPORABNE

Ker so se v zadnjem času razširile govorice, da tablete kalijevega jodida niso uporabne, je Občinski štab za civilno zaščito Krško zahteval preizkus in atestiranje tablet pri Lekarni Krško, ki je zadovoljena za izvajanje nadzora in hranjenje tablet.

Atestiranje je opravila DO Lek Ljubljana — TOZD Razvoj in raziskave. Rezultati atesta in uradno poročilo Republiškega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo kažejo, da so tablete kalijevega jodida še vedno uporabne.

Sekretar sekretariata
za LO:
Blaž Kolar

* Naprava za racionalno izkoriščanje toplote (toplotni menjalnik) ali stranskih proizvodov.

INFORMACIJE
DODATNO: 010 231 0100

Tudi z elektrarnami se borimo za čisto Savo!

„PA MI JE NISMO . . .“

V jeku javne razprave o načrtovani izgradnji verige hidroelektrarn na reki Savi se je med drugim izoblikovalo stališče, da je informacija, objavljena v Našem glasu o pripravi tega posega, preveč enostranska in neustrezna. Očitno ni bilo dovolj poguma ali odkritosti niti pri brežiškem radiu niti pri pripravljalcu pojasnila ob vabilu za javno razpravo (OK SZDL Brežice), ki so ga radijci prebrali, in še manj pri dejanskih avtorjih gradiva (strokovnjaki Programskega sveta za Krško polje pri MGZ), da bi stvar pojasnili. V redakciji Našega glasa upamo, da bo govoric konec, če povemo, da smo pri nas le uredili in tehnično pripravili za objavo že sestavljeno gradivo. Menda niti ni potrebno priznanje, da smo se iz njega trudili napraviti najboljše, kar se je dalo. Že ob prevzemu gradiva smo tudi sugerirali nekaj dopolnitev in se zadovoljili s pojasnilom, da imamo „v delu“ le prvo informacijo, na podlagi katere se bodo skozi javno razpravo izoblikovale potrebne po dopolnitvah.